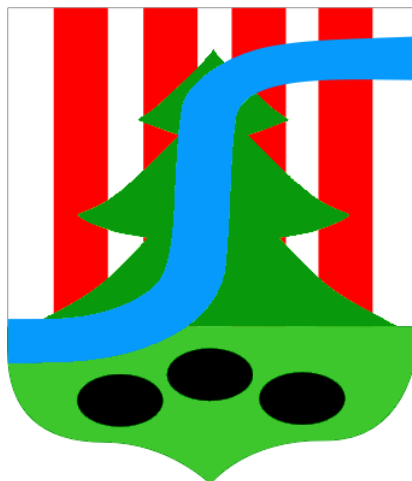

*Załącznik nr 1 do uchwały
nr LII/453/10
Rady Miejskiej w Nisku
z dnia 10 listopada 2010 r.*

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Nisko, 2010

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
1. Misja i wizja rewitalizacji	4
2. Cele rewitalizacji	5
I. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI NA TERENIE MIASTA	7
1. Podstawowe informacje o Mieście Nisko	7
1.1. Położenie	7
1.2. Historia	9
2. Zagospodarowanie przestrzenne	11
2.1. Granice stref ochrony konserwatorskiej oraz informacja na temat zabytków	11
2.2. Uwarunkowania ochrony środowiska	15
2.3. Własność gruntów i budynków	17
2.4. Infrastruktura techniczna	18
2.4.1. Gospodarka ściekami	18
2.4.2. Gospodarka odpadami	19
2.4.3. Gospodarka wodna	20
2.4.4. Drogi i infrastruktura transportowa	20
2.4.5. Gazownictwo	21
2.4.6. Ciepłownictwo	21
2.4.7. Energetyka	22
2.5. Cechy przestrzeni miejskiej	22
2.6. Identyfikacja problemów	23
3. Gospodarka	23
3.1. Główni pracodawcy – struktura i trendy	23
3.2. Struktura podstawowych branż – trendy	24
3.3. Liczba podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w danych sektorach – trendy	26
3.4. Bezrobocie	27
3.5. Turystyka	29
3.6. Identyfikacja problemów	30
4. Sfera społeczna	31
4.1. Struktura demograficzna i społeczna – trendy	31
4.2. Jakość życia w mieście	34
4.2.1. Bezpieczeństwo	34
4.2.2. Mieszkalnictwo	35
4.2.3. Oświata i wychowanie	37
4.2.4. Kultura	38
4.2.5. Sport i rekreacja	40
4.2.6. Pomoc społeczna	41
4.2.7. Ochrona zdrowia	43
4.3. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu	
rewitalizacji	44
4.4. Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych	45

4.5.	Struktura organizacji pozarządowych.....	46
4.6.	Identyfikacja problemów.....	47
5.	Tabela z podstawowymi danymi dotyczącymi poszczególnych sektorów w mieście Nisko..	48
6.	Analiza SWOT.....	49
II.	Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno-społeczno-gospodarczego miasta.....	55
1.	Strategia Rozwoju Województwa oraz Regionalny Program Operacyjny	55
2.	Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy/Powiatu.....	64
3.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Nisko.....	67
4.	Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta.....	68
III.	Założenia programu rewitalizacji.....	69
1.	Okres programowania 2007-2013 i lata następne.....	69
2.	Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru i uzasadnienie	69
2.1.	Kryteria wyboru obszarów	69
2.2.	Wyniki konsultacji społecznych	71
2.3.	Wybrane do rewitalizacji obszary wraz z uzasadnieniem.....	75
3.	Podział na projekty i zadania inwestycyjne.....	80
3.1.	Obszar pierwszy – Centrum Miasta.....	80
3.2.	Obszar drugi – osiedle przy ulicy Rzeszowskiej.....	86
3.3.	Obszar trzeci - Osiedle Tysiąclecia	87
3.4.	Obszar czwarty - osiedle Leśnik.....	87
4.	Kryteria wyboru pilotażu i kolejność realizacji	88
5.	Oczekiwane efekty i wskaźniki osiągnięć.....	91
5.1.	Oczekiwane efekty.....	91
5.2.	Wskaźniki osiągnięć.....	92
IV.	Plan działań przestrzennych (techniczno-materiałnych).....	96
V.	Plan działań gospodarczych.....	105
VI.	Plan działań społecznych w okresie 2008-2013	106
VII.	Plan finansowy realizacji rewitalizacji.....	109
VIII.	System wdrażania programu rewitalizacji.....	116
IX.	Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	118
	SPIS TABEL.....	120
	SPIS WYKRESÓW	120
	SPIS RYSUNKÓW	121

WPROWADZENIE

1. Misja i wizja rewitalizacji

Rewitalizacja jest to długofalowy, złożony proces przemian społecznych, gospodarczych i przestrzennych w miastach lub ich zdegradowanych częściach, mający na celu poprawę jakości życia mieszkańców, harmonizację i podniesienie estetyki przestrzeni, prowadzący do ożywienia gospodarczego oraz aktywizacji życia społecznego.

Proces rewitalizacji musi przebiegać pod ścisłym nadzorem władz samorządowych oraz przy współpracy organizacji społecznych, gospodarczych, instytucji lokalnych i grup mieszkańców. Prawidłowo przeprowadzona rewitalizacja jest dużym bodźcem rozwoju lokalnego, skutkuje polepszeniem stanu infrastruktury technicznej, turystycznej, kulturalnej i społecznej, służącej rozwojowi gospodarczemu oraz większą aktywnością i przedsiębiorczością mieszkańców.

Rewitalizacja miasta Nisko przebiegać będzie zgodnie z najlepszymi praktykami w tej dziedzinie, należy więc spodziewać się znacznych efektów tego procesu.

Zgodnie z założeniami rewitalizacji sformułowano jej wizję i misję. Wizja jest to określenie, jak rewitalizacja wpłynie na miasto, w jaki sposób je zmieni i czym się ono stanie po jej przeprowadzeniu. Po zdiagnozowaniu i analizie obecnej sytuacji miasta, jego potencjału oraz otoczenia, określono następującą wizję miasta:

„Nisko dynamicznie rozwijającym się miastem zapewniającym wysoki standard życia, przyjaznym dla przedsiębiorców, atrakcyjnym turystycznie oraz generującym pozytywne zjawiska społeczne, co sprawia, że jest ono jednym z ważniejszych ośrodków ponadlokalnych regionu.”

Tak sformułowana wizja wymaga określenia misji, której wypełnianie będzie zmierzać do osiągnięcia założonej wizji. Misja ma na celu udoskonalenie podejmowanych działań tak, aby przyniosły one oczekiwane efekty. Misją dla rewitalizacji miasta Nisko jest:

„Pełne wykorzystanie potencjału rozwojowego Niska poprzez szerokie i komplementarne działania w sferze gospodarczej, społecznej

i przestrzennej miasta zmierzające do podniesienia jego atrakcyjności dla mieszkańców, turystów i zewnętrznych inwestorów.”

Takie ujęcie misji gwarantuje podjęcie wszelkich możliwych działań mających zapewnić osiągnięcie założonych rezultatów.

2. Cele rewitalizacji

Analiza problemów występujących na terenie Gminy i Miasta Nisko oraz uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców miasta przy okazji przygotowywania niniejszego Programu pozwoliły na sformułowanie kierunków działań rewitalizacyjnych oraz określenie celu głównego i celów pośrednich rewitalizacji.

Celem głównym rewitalizacji jest podniesienie standardu życia mieszkańców, aktywizacja życia społecznego i gospodarczego Niska oraz wykreowanie pozytywnego wizerunku miasta, co podniesie jego atrakcyjność dla osób i podmiotów gospodarczych z zewnątrz. Do jego osiągnięcia przyczyni się rozwiązywanie poszczególnych problemów przestrzennych, gospodarczych i społecznych, z których wynikają cele pośrednie rewitalizacji miasta i osiągnięcie których jest warunkiem koniecznym uzyskania pożądanych efektów.

Lista celów pośrednich wygląda następująco:

- **poprawa estetyki przestrzeni publicznej miasta oraz osiedli mieszkalnictwa wielorodzinnego**
- **wzmocnienie lub nadanie nowych funkcji obiektom i poszczególnym częściom miasta**
- **poprawienie stanu infrastruktury technicznej i społecznej**
- **aktywizacja gospodarcza miasta**
- **utworzenie nowych miejsc pracy, zmniejszenie liczby bezrobotnych**
- **rozwój życia społecznego i kulturalnego**
- **rozwój turystyki weekendowej**
- **utworzenie miejsc wypoczynku i rekreacji w mieście**
- **wzrost bezpieczeństwa mieszkańców**

Warto zauważyć, że uzyskanie zamierzonych rezultatów każdego z działań podejmowanych w ramach rewitalizacji stanowić będzie komplementarny czynnik stymulujący rozwój społeczno-gospodarczy Niska. Działania, jakie planuje się podjąć w ramach rewitalizacji dotyczą różnych

dziedzin i dzięki temu należy spodziewać się, że będą one skuteczne, a ich efekty będą odczuwane przez możliwie największą część lokalnej społeczności. Z całą pewnością należy stwierdzić, że planowana rewitalizacja miasta Nisko stwarza dużą szansę na wykorzystanie potencjału miasta oraz wyznacza kierunki działań na lata następne.

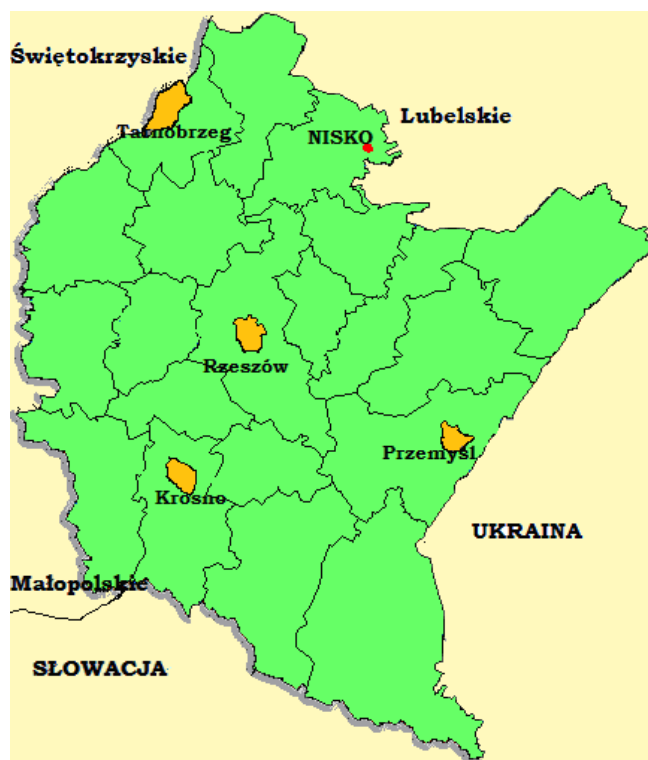
I.CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI NA TERENIE MIASTA

1. Podstawowe informacje o Mieście Nisko

1.1. Położenie

Gmina Nisko usytuowana jest w Kotlinie Sandomierskiej, na skraju Puszczy Sandomierskiej, w północnej części województwa podkarpackiego, na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych Lublin - Rzeszów i Sandomierz - Przemyśl. Przez teren Gminy przechodzi również linia kolejowa Rozwadow – Przeworsk.

Rysunek 1. Schematyczna mapa województwa podkarpackiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie źródeł internetowych

Gmina Nisko położona jest w obrębie stykających się trzech mezoregionów: Płaskowyżu Kolbuszowskiego, Płaskowyżu Tarnogrodzkiego i Równiny Biłgorajskiej. Główną rzeką przepływającą przez teren Gminy jest San wraz z dopływami. Obszar całej Gminy otoczony jest dużymi kompleksami leśnymi – od zachodnich i południowych krańców gminy rozciąga się Puszcza Sandomierska, od północy Lasy Janowskie, natomiast od wschodu Puszcza Solska.

Tutejszy klimat charakteryzuje się upalnymi latami z niewielką ilością opadów, oraz dość łagodnymi, umiarkowanie śnieżnymi zimami.

Gmina Nisko jest jedną z siedmiu gmin powiatu nizańskiego. Gmina obejmuje obszar 142 km² (w tym miasto Nisko zajmuje obszar 61 km²), co stanowi około 18% ogólnej powierzchni powiatu nizańskiego i plasuje ją na drugim miejscu pod względem powierzchni w powiecie, po gminie Harasiuki.

Administracyjnym, gospodarczym, edukacyjnym i kulturalnym centrum Gminy jest miasto Nisko. Oficjalnie uzyskało ono status miasta w 1933 roku. Ponadto, w skład Gminy wchodzi 6 sołectw: Kończyce, Nowa Wieś, Nowosielec, Raclawice, Wolina i Zarzecze.

Miasto Nisko zajmuje powierzchnię 61 km² i jest podzielone na dzielnice: Barce, Malce, Moskale, Warchoły, Podwolina, Centrum. Od północnego-wschodu ograniczone jest rzeką San, a od południowego-zachodu pozostałościami Puszczy Sandomierskiej oraz wsią Nowosielec. Od północnego-zachodu graniczy ze Stalową Wolą, natomiast od wschodu z wsiami Zarzecze oraz Wolina i Raclawice.

Tabela 1: Miasto i Gmina Nisko na tle pozostałych gmin powiatu nizańskiego w 2008 roku

Gminy powiatu nizańskiego	liczba miejscowości	powierzchnia (km ²)	liczba ludności	gęstość zaludnienia
Harasiuki (gmina wiejska)	24	169	6 474	38
Jarocin (gmina wiejska)	9	91	5 297	58
Jeżowe (gmina wiejska)	11	124	10 011	80
Krzyszów (gmina wiejska)	13	62	4 298	68
Nisko (gmina miejsko-wiejska)	7	142	22 682	158
Rudnik nad Sanem (gmina miejsko-wiejska)	3	79	10 132	129
Ulanów (gmina miejsko-wiejska)	14	119	8 655	72
Powiat nizański	81	786	67 549	85

Źródło: GUS

Nisko jest gminą o charakterze przemysłowo-rolniczym. W strukturze sieci osadniczej województwa podkarpackiego miasto Nisko pełni funkcję ośrodka usługowo-administracyjnego oraz przemysłowego o znaczeniu ponadlokalnym. Na terenie miasta mają swoją siedzibę władze gminy i powiatu, prokuratura i sąd, jednostka wojskowa oraz większość niezbędnych instytucji i urzędów. Dla okolicznej ludności miasto jest miejscem pracy, nauki i ośrodkiem życia kulturalnego.

1.2. Historia

Gmina Nisko położona jest na obszarze, który, co potwierdzają liczne badania archeologiczne i wykopaliska, został zasiedlony już około 10 000 lat p.n.e., w okresie paleolitu schyłkowego. Tereny obecnego Niska aż do około 300 roku p.n.e. pozostawały w zasięgu kultury łużyckiej, w skupieniu rudnickim tarnobrzeskiej grupy tej kultury. Rozwój osadnictwa został chwilowo zahamowany w pierwszych wiekach naszej ery. Pozostałością dawnych kultur, a zarazem dowodem na ich istnienie są zlokalizowane na terenie Niska i okolic liczne stanowiska archeologiczne, ślady dawnych grodów i odnalezione przedmioty codziennego użytku. W okresie wczesnego średniowiecza osadnictwo ponownie zaczęło się rozwijać i w tym czasie najprawdopodobniej powstała wieś Nisko. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z roku 1429. Została zamieszczona przez Jana Długosza w „Liber beneficiorum diocesis Cracoviensis”. Zgodnie ze słowami kronikarza, Nisko było wsią królewską, która należała do parafii Bieliny. W latach 1530 r. do 1621 r. Nisko wchodziło w skład sandomierskich dóbr królewskich. Następnie w połowie XVI w. ziemia niżańska znalazła się w dobrach wojewody krakowskiego Stanisława Lubomirskiego, gdzie nie odgrywała jednak szczególnej roli, a jedynie stanowiła zaplecze rolniczo-łowieckie. Nisko, podobnie jak inne osady specjalizowało się w uprawie żyta. Podczas wojen ze Szwedami ziemie niżańskie przeżyły kolejne zahamowanie rozwoju i zubożenie. Po pierwszym rozbiórce Polski w 1772 roku Nisko znalazło się pod zaborem austriackim. Rząd Austrii podjął akcję rozwoju przemysłu hutniczego, zakończoną jednak niepowodzeniem. W latach dwudziestych XIX wieku osada została wystawiona na licytację i sprzedana rodzinie Reinchenbachów, która doprowadziła do powstania w Nisku siedziby władz gminnych. Majątek Sopot koło Niska został natomiast wykupiony przez hrabię Kinsky’ego z polsko-czeskiego rodu. Zaczął się ogólny rozwój gospodarczy tych terenów, powstawały drobne zakłady przemysłowe i rzemieślnicze, a także reaktywowano zamkniętą wcześniej hutę. W roku 1867 majątek rodziny Reinchenbachów został zakupiony przez Ferdynanda Resseguier de Miremont, blisko powiązanego z dworem w Wiedniu. Po jego śmierci majątek odziedziczył jego syn Oliwier Resseguier de Miremont, który był mężem dziedziczki majątku Sopot - Marii Kinsky. Rozpoczął się wtedy okres rozkwitu Niska i okolic. Od 1855 roku było ono siedzibą powiatu, nie udało się jednak nadać Nisku praw miejskich, mimo, że liczyło ono wówczas około 3000 mieszkańców. Powiat Niski, jak wówczas nazywano nowopowstałą jednostkę administracyjną, działał miał do 1973 roku. W czasach, gdy Nisko należało do Resseguierów, powstały zakłady przemysłowe: tartak, cegielnia, młyn i browar, warsztaty ślusarsko – mechaniczne. Powstał okazały pałac wraz z pięknym założeniem parkowym. Ufundowane przez właścicieli zostały szkoła podstawowa, budynek sądu, starostwo, ochronka, mały szpital

przydworski. W 1896 roku powstał w Nisku kościół, a w 1910 – murowana kaplica na Malcach. Także w 1896 roku rozpoczęto budowę kolei na trasie Rozwadów-Nisko-Przeworsk. W latach 1870-1900 w mieście funkcjonowały: 2 sklepy spożywcze, 3 mięsno-wędliniarskie, 3 mięsno-wołowe (żydowskie), 7 przemysłowych, 2 restauracje, piwiarnie, ciastkarnie, sklep monopolowy i z artykułami kolonialnymi. Wybudowano także koszary - siedzibę 23 batalionu pułku austriackiego z Jarosławia. Siostry zakonne prowadziły przedszkole od 1902 r., które miało siedzibę na obecnej ulicy 3-go Maja, natomiast w roku 1912 zaczęło funkcjonować w Nisku Prywatne Gimnazjum Realne. Na przełomie 1912 i 1913 roku Resseguierowie sprzedali majątek i przenieśli się do Wiednia. Nowym właścicielem majątku został Maksymilian Francke.

Podczas pierwszej wojny światowej miasto zostało w znacznym stopniu zniszczone. W dosyć krótkim czasie po odzyskaniu niepodległości w Nisku ustanowiono władze lokalne. W 1921 roku miejscowość zamieszkała była przez ponad pięć tysięcy mieszkańców, którzy pracowali w rolnictwie, w zakładach należących do Franckego (browarze, młynie, cegielni, tartaku i warsztatach mechanicznych), rzemiośle, administracji, handlu i usługach. Ogromną szansą na rozwój miasta stało się włączenie go w 1937 roku w obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego. W okolicach Niska, w należącej do nizańskiego majątku wsi Plawo, rozpoczęto budowę Zakładów Południowych w Nisku sp. z o.o., które potem dały początek hucie i miastu Stalowa Wola. Niestety, wybuch drugiej wojny światowej zniweczył plany rozwoju. Nisko zostało w 1939 roku zajęte przez wojska niemieckie. W 1944 roku miasto z rąk niemieckich wyzwoliły wojska radzieckie. W grudniu tego samego roku upaństwowiono majątek Franckego, przez co funkcjonujące w mieście oraz okolicach przedsiębiorstwa i majątki upadły. W 1962 roku w Nisku powstały Zakłady Mięsne, na bazie zakładów Franckego utworzono Nizańskie Zakłady Przemysłu Maszynowego Leśnictwa, które następnie w 1970 r. przekształcono w Zakłady Metalowe Nimet, a od 1976 r. włączono w skład ZPC Ursus. W roku 1980 w dzielnicy Sopot powstało Państwowe Gospodarstwo Ogrodnicze.

Jeśli chodzi o rozwój edukacji, to w 1950 r. Publiczna Szkoła Doksztalcząco-Zawodowa przekształcona została w Państwową Zasadniczą Szkołę Elektryczną, która w 1958 r. stała się Technikum Elektrycznym. Od 1975 r. w miejscu Technikum Elektrycznego powstał Zespół Szkół Elektrycznych. Jednocześnie rozwijało się Liceum Ogólnokształcące: w latach 1982-1992 wraz z działającym w jego murach Studium Nauczycielskim tworzyło Zespół Szkół ogólnokształcących. Po likwidacji Studium, od 1993 r., ponownie funkcjonuje jako samodzielne Liceum Ogólnokształcące.

W latach 1945-1974 ziemia nizańska wchodziła w skład województwa rzeszowskiego (jak już wspomniano, do 1973 roku Nisko było siedzibą powiatu). Od 1975 r. Nisko zostało włączone

w obszar nowoutworzonego województwa tarnobrzeskiego i stało się siedzibą władz miejsko-gminnych. Po ostatniej reformie administracyjnej kraju Nisko od 1.01.1999 r. znów stanowi siedzibę powiatu i zostało włączone do nowego województwa podkarpackiego będąc jednocześnie siedzibą władz miejsko-gminnych.

2. Zagospodarowanie przestrzenne

2.1. Granice stref ochrony konserwatorskiej oraz informacja na temat zabytków

Na terenie Gminy i Miasta Nisko położone są obiekty zabytkowe pochodzące z XIX i XX wieku, z okresu intensywnego rozwoju gospodarczego tego obszaru. Zewidencjonowano 60 obiektów zabytkowych, niejednokrotnie stanowiących wartości kulturowe rangi regionalnej. Obiekty sakralne, zespoły dworskie, kapliczki, cmentarze, domy mieszkalne i obiekty użyteczności publicznej zlokalizowane w Nisku oraz na terenie sąsiednich miejscowości - Zarzecza, Raclawic, Nowosielca, należą do walorów gminy, nadają jej niepowtarzalny charakter oraz podnoszą estetykę całego obszaru i stanowią ważny element dziedzictwa kulturowego regionu. Na szczególną uwagę zasługuje zespół obiektów miejskich i przemysłowych z XIX i początku XX wieku. W Nisku zachował się kwalifikujący się do ochrony małomiasteczkowy układ urbanistyczny w obrębie ulic Sandomierskiej, Paderewskiego, Wolności, Kościuszki, charakteryzujący przecinaniem się głównych ulic pod kątem prostym. Część zabytkowych obiektów miasta i gminy Nisko została objęta ochroną prawną z mocy ustawy o ochronie dóbr kultury poprzez wpis do rejestru zabytków. Są to obiekty zlokalizowane w:

1. Nisku:

– **park miejski wraz ze strefami ochrony konserwatorskiej – nr rejestru 144**

Założenia parkowe najprawdopodobniej mają swój początek w I połowie XIX wieku. Północną część parku stanowił gęsty lasek świerkowy, który został wycięty przez wojska rosyjskie pod koniec I wojny światowej. Zachowała się natomiast aleja dębowa, położona wzdłuż zachodniej granicy parku, przy której znajdowały się korty tenisowe. W północnej części parku rosły żywotniki, obecnie występują tu pojedyncze egzemplarze, które są w nienajlepszym stanie. W centralnej części znajdował się niewielki staw, który został osuszony po zrobieniu w latach powojennych w sąsiedztwie parku kolektora sanitarnego. Regularnie rosnące lipy i graby są pozostałościami po utrzymywanych w dawniejszych latach kębach, gdzie w pierścieniu drzew umieszczano urządzenia rekreacyjne. W parku pozostało również kilka wielkich kamieni, które uprzednio służyły prawdopodobnie ochronie drzew przed przewróceniem. Drzewostan parku jest wiekowo silnie zróżnicowany, najstarsze

pojedyncze drzewa o charakterze pomnikowym mają po 180-200 lat. Większość drzewostanu jest w wieku 80-100 lat (dęby, klony i lipy). Układ przestrzenny parku, jaki został ukształtowany przez starodrzew jest w dalszym ciągu czytelny. W latach 1949-1960 uzupełniono drzewostan parku. Obecnie park stał się parkiem o charakterze typowo miejskim. Park wpisany został do rejestru zabytków pod pozycją A-144 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 27 maja 1986.

– **zespół kościoła parafialnego pod wezwaniem św. Józefa – nr rejestru 437**

Kościół wraz z plebanią wybudowane zostały na przełomie XIX i XX wieku. Kościół jest obszerny i murowany. Skromne dekoracje harmonizują z oszczędnym planem architektonicznym. W 1998 roku świątynia podniesiona została do godności Sanktuarium św. Józefa, Oblubieńca NMP. Za świątynią znajduje się okazała plebania. Była ona powiększana i obecnie jest budowlą zwracającą uwagę zarówno swoimi rozmiarami, jak i motywami dekoracyjnymi. Jest to budynek piętrowy, murowany z cylindryczną wieżą, nakrytą stożkowym hełmem. Elewacja jest otynkowana, wzbogacona ceglana dekoracją – lizenami, arkadowymi flizami, gzymsem oraz obramowaniem okien i drzwi. Kościół wraz z plebanią i cmentarzem przykościelnym wpisany został do rejestru zabytków pod pozycją A-437 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 22 kwietnia 1991.

– **cegielnia z suszarnią – nr rejestru 257**

Budynek pochodzi z 1905 roku, został wpisany do rejestru zabytków pod pozycją A-257 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 8 kwietnia 1981.

– **cmentarz wojenny z I wojny światowej – nr rejestru 417**

Cmentarz poległych w czasie I Wojny Światowej żołnierzy. Wpisany został do rejestru zabytków pod pozycją A-417 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 18 października 1989.

- **dom murowany przy ulicy Kościuszki 11 – nr rejestru 142**

Dom mieszkalny. Wpisany został do rejestru zabytków pod pozycją A-142 prawomocną decyzją Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora zabytków z siedzibą w Przemyśle z dnia 28 marca 2006 roku.

- **neogotycka kaplica w Nisku-Malcach – nr rejestru 140**

Została ona wystawiona w 1910 roku przez małżeństwo Resseguier. Jest to ceglana kaplica, ozdobiona zewnętrzną dekoracją wykonaną w piaskowcu. Współcześnie dobudowano do niej kościół, w wyniku czego powstała świątynia pw. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski.

Wpisana została do rejestru zabytków pod pozycją A-140 prawomocną decyzją Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora zabytków z siedzibą w Przemyślu z dnia 21 grudnia 2005 roku.

- **neogotycka kaplica grobowa w Nisku-Warchołach – nr rejestru 255**

Kaplica została wystawiona w 1889 roku. Jest ona murowana i tynkowana, składa się z prezbiterium i dwuprzęsłowego korpusu. Z zewnątrz opinają ją szkarpy, pomiędzy którymi znajdują się okna i nisze. Współcześnie kaplicę powiększono o część nawową i w ten sposób powstał kościół św. Jana Chrzyciela. Wpisana została do rejestru zabytków pod pozycją A-255 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 5 marca 1981 roku.

2. Raclawicach:

- **cmentarz parafialny – nr rejestru 383**

Jest to lokalna nekropolia z wieloma grobami z XIX wieku. Wśród ich znajdują się także groby powstańców z okresu, gdy Polska była pod zaborami. Wpisany został do rejestru zabytków pod pozycją A-383 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 17 czerwca 1988 roku.

- **park podworski – nr rejestru 243**

Ocalałe fragmenty XIX wiecznego, przydworskiego założenia parkowego, w którym znajduje się starodrzew, w tym pomniki przyrody: dąb szypulkowy i klon. Wpisany został do rejestru zabytków pod pozycją A-243 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 5 maja 1977 roku.

- **teren cmentarza przykościelnego z plebanią i jej otoczeniem (z wyłączeniem kościoła parafialnego i dzwonnicy) – nr rejestru 438**

Jest to teren najstarszej parafii w gminie – św. Stanisława biskupa – męczennika. Została erygowana przed 1325 rokiem. Plebania zbudowana została na przełomie XVIII i XIX wieku. Jest to budynek mający wygląd dworku szlacheckiego. Posiada wsparty na dwóch kolumnach ganek ozdobiony jest gzymsami. Przed plebanią stoi stara figura św. Antoniego. Zespół obiektów wpisany został do rejestru zabytków pod pozycją A-438 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 19 czerwca 1991 roku.

3. Zarzeczu

- **najstarsza część cmentarza parafii rzymsko-katolickiej**, wpisana została do rejestru zabytków pod pozycją A-353 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 14 czerwca 1988 roku.

– **cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej w Zarzeczcu-Podborku** wpisany do rej. zabytków pod poz. A-334 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Tarnobrzegu z dnia 13 czerwca 1988 roku.

Dodatkowo, do rejestru zabytków ruchomych wpisana została (pod pozycją B-136 prawomocną decyzją Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z siedzibą w Przemyślu z dnia 18 stycznia 2006 roku) figura Świętej Rodziny, usytuowana przy ulicy Sopockiej obok budynku dawnej rządcówki w Nisku-Malcach.

Ponadto w Nisku na szczególną uwagę zasługują zespoły zabudowy przemysłowej i budynki użyteczności publicznej: stolarnia, siedziba Urzędu Miasta i Gminy, budynek Aresztu i Sądu, dawna oficyna pałacowa pełniąca obecnie funkcję Biblioteki Miejskiej, dawny budynek czworaków przy ul. Kościuszki, budynek NCK Sokół oraz cały zespół zabudowy malomiasteczkowej przy ulicach Wolności, Sandomierskiej, Kościuszki, Mickiewicza, które to obiekty w większości mają swój rodowód w XIX i w początkach XX wieku i zostały ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Uzupełnieniem tych zasobów są liczne stanowiska archeologiczne, które świadczą o tradycji osadnictwa w tym rejonie w czasach prehistorycznych, służą pogłębianiu wiedzy o tych terenach oraz są dodatkowym atutem gminy.

Większość obiektów wpisanych do rejestru zabytków wymaga odrestaurowania oraz wykonania różnego rodzaju prac remontowych i konserwatorskich.

Strefy ochrony konserwatorskiej są to strefy ochrony zabytków i cennych elementów przestrzeni znajdujących się na ich obszarze, które działają na podstawie art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. nr 162, poz. 1568 z późn. zm.). Zgodnie z ustawą, każda gmina ustala strefy ochrony konserwatorskiej w zależności od potrzeb, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a także w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Strefy nie są więc ustalane dowolnie (muszą być zgodne z przyjętymi na terenie gminy dokumentami planistycznymi oraz obowiązującym prawem) i nie każdy zabytek musi być objęty ochroną strefową. W granicach stref obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu takie gospodarowanie zabytkowymi obiektami, by nie dopuścić do ich degradacji i utraty ich walorów. Strefy ustala się w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania, obejmują one obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Na terenie Gminy i Miasta Nisko ustalono następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmuje obszar i zabytki wpisane do rejestru. W terenach objętych tą strefą możliwa jest działalność inwestycyjna wyłącznie zgodnie ze szczegółowymi wytycznymi konserwatorskimi i pod nadzorem służb ochrony zabytków. W obrębie strefy obowiązuje postulat nadrzędności zagadnień ochrony konserwatorskiej nad innymi zagadnieniami występującymi w tym obszarze.
 - Strefa ochrony konserwatorskiej zewnętrznych powiązań widokowych – w jej granicach ustala się zakaz lokalizacji nowych obiektów kubaturowych i sadzenia drzew. Obowiązują w niej zasady ochrony zabytków i opieki konserwatorskiej.
 - Strefa ochrony ekologicznej – w strefie obowiązuje szczególna ochrona walorów krajobrazowych i przyrodniczych oraz dbałość o staranne wkomponowywanie obiektów i urządzeń w krajobraz. Zaleca się uzgadnianie projektowanych obiektów.
 - Strefa ochrony archeologicznej – ochroną objęto stanowiska archeologiczne. Obiekty te są przeznaczone do trwałego zachowania. Jedynie w szczególnych przypadkach istnieje możliwość prowadzenia na ich obszarze prac ziemnych lub budowlanych, jednakże po ich uprzednim przebadaniu metodami wykopaliskowymi.
- Na terenie miasta Nisko ochroną w ramach stref objęte są: centralna część miasta, park miejski, obiekty zabytkowe położone w pozostałych częściach i walory przyrodniczo-krajobrazowe obszaru.

2.2. Uwarunkowania ochrony środowiska

Województwo podkarpackie zaliczane jest do obszarów o dobrej kondycji ekologicznej. Wynika to przede wszystkim z jego rolniczo-przemysłowego charakteru, przy czym tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują ponad 4% jego powierzchni, natomiast około 55% stanowią użytki rolne, ponad 38% użytki leśne i grunty zadrzewione lub zakrzewione. Około 47% powierzchni województwa stanowią obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych. Gmina Nisko usytuowana jest w Kotlinie Sandomierskiej, na zachód i południe gminy rozciąga się Puszcza Sandomierska, na północ Lasy Janowskie, zaś na wschód Puszcza Solska. Główną rzeką przepływającą przez teren gminy jest San wraz z dopływami. Stan zanieczyszczenia rzeki jest na tyle duży, że nie może być ona źródłem wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Wody Sanu w tym rejonie nie nadają się również do bytowania ryb. Według pomiarów Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie rzeka San w rejonie Niska miała IV klasę czystości – wody niezadowolającej jakości. Jednym z największych zagrożeń dla wód powierzchniowych oraz podziemnych, a także dla środowiska od wód zależnego jest emisja ścieków. Ilość i jakość ścieków obecnych w wodach są podstawowymi czynnikami

warunkującymi ich jakość, prowadzenie odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej ma więc kluczowe znaczenie dla zapewnienia odpowiedniej jakości wody.

Dynamiczny rozwój komunikacji, przede wszystkim samochodowej, powoduje narastanie uciążliwości, których źródłem jest hałas. Szczególnie uciążliwy, zwłaszcza nocą, jest ciężki ruch tranzytowy. Sytuacja w mieście jest o tyle trudna, że Nisko nie posiada obwodnicy i w związku z tym ruch odbywa się przez centrum oraz osiedla mieszkaniowe. Budowa obwodnicy jest jedną z kluczowych inwestycji jaka powinna zostać wykonana w najbliższym czasie na terenie miasta.

Chociaż emisja różnorodnych zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza atmosferycznego w mieście Nisko nie jest duża, to ze względu na bliskie sąsiedztwo Tarnobrzega i Stalowej Woli istnieje poważna obawa pogorszenia stanu powietrza w mieście. Tym bardziej jest to niebezpieczne, że między innymi z obszaru powiatu stalowowolskiego wprowadzane są największe ilości zanieczyszczeń i emisji pyłów w województwie podkarpackim. W związku z tym koniecznym byłoby prowadzenie w szerokim zakresie monitoringu poziomu emisji i stanu powietrza w mieście.

Obsługą w zakresie usuwania odpadów i ich selektywnej zbiórki z terenu gminy zajmuje się Gminny Zakład Komunalny w Pysznicy oraz przedsiębiorcy posiadający koncesje, którzy podpisali umowy z właścicielami nieruchomości na odbiór. Na terenie Gminy i Miasta Nisko zlokalizowane są w systemie gniazdowym pojemniki do selektywnej zbiórki opakowań szklanych i opakowań plastikowych. Głównym problemem całej gminy jest brak własnego składowiska odpadów. Zamknięte w 2006 roku wysypisko musi zostać poddane długotrwałemu procesowi rekultywacji. Przez cały okres fazy poeksploatacyjnej, która wynosić będzie 30 lat wymagane jest prowadzenie dozoru nad obiektem oraz jego monitoring w zakresie określonym w przepisach prawnych. Zgodnie z zawartą umową powyższe obowiązki wykonuje Miejski Zakład Komunalny Nisko sp. z o.o.

Powiat nizański należy do grupy powiatów w województwie podkarpackim, które wytworzyły najmniejsze ilości odpadów przemysłowych (0,4% w skali województwa). Z terenów powiatów nizańskiego oraz strzyżowskiego, przemyskiego, ropczycko-sędziszowskiego i kolbuszowskiego zebrano łącznie najmniejszą ilość odpadów komunalnych (6,9% odpadów całego województwa). Generalnie stan środowiska w mieście Nisko budzi największe zastrzeżenia w obszarze ochrony wód (szczególnie powierzchniowych) oraz gospodarki odpadami. Chociaż nie ma bezpośredniego zagrożenia degradacji środowiska, co w dużej mierze wynika z rolniczego charakteru tego obszaru, to jednak należy podejmować działania zmierzające do ciągłej poprawy stanu środowiska. Polityka ochrony środowiska prowadzona przez Gminę i zobowiązane do tego

organy musi uwzględniać dłuższą perspektywę w celu zachowania walorów przyrodniczych tego rejonu.

Głównym elementem zieleni urządzonej w Nisku jest zabytkowy park miejski, pełniący funkcję spacerowo-wypoczynkową, o powierzchni 17 ha. Położenie parku w centrum miasta umożliwia łatwy dostęp do niego dla wszystkich mieszkańców.

Pozostałe tereny zieleni na terenie miasta to: dwa zieleńce o łącznej powierzchni 0,8 ha oraz teren zieleni osiedlowej (powierzchnia 4,7 ha). Główny plac w mieście urządzony jest w formie zielonego skweru, który przyczynia się do neutralizowania uciążliwości komunikacyjnych w centrum miasta. W sumie tereny zieleni na obszarze miasta zajmują około 22,5 ha.

Łączna powierzchnia lasów gminnych wynosi 71 km², z czego na terenie miasta zajmują one powierzchnię 37 km². Atutem gminy i miasta Nisko jest bardzo wysoki poziom lesistości kształtujący się na poziomie 60%

2.3. Własność gruntów i budynków

Dominującym sektorem gospodarki nieruchomościami na terenie Miasta i Gminy Nisko jest gospodarka indywidualna. Powierzchnia ogólna gruntów będących własnością sektora prywatnego wynosi 5 356 ha, zaś powierzchnia użytków rolnych wynosi 4 563 ha. Na terenie gminy nie występują gospodarstwa uspołecznione. Grunty byłego Państwowego Gospodarstwa Ogrodniczego w Nisku zostały sprzedane i obecnie 14 ha jest własnością prywatną, a 35 ha pozostaje własnością gminy i jest dzierżawiona.

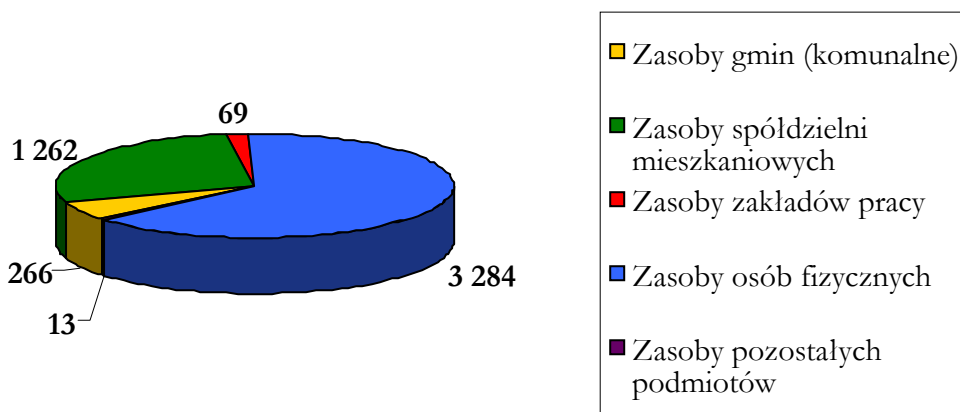
W ramach ustawy komunalizacyjnej gmina Nisko przejęła i jest w posiadaniu 817 ha powierzchni, z czego 601 ha stanowią grunty niezabudowane, a 216 ha to grunty zabudowane. Najwięcej gruntów komunalnych gminy znajduje się w mieście Nisko – 451,5 ha.

Użytki rolne stanowiące własność gminy zajmują powierzchnię 481 ha

Grunty państwowe obejmują głównie grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz grunty Państwowych Gospodarstw Leśnych. Są to głównie lasy (3 310 ha), tereny komunikacyjne, wody oraz 82 ha użytków rolnych.

Na zasób mieszkaniowy miasta Nisko składają się budynki i mieszkania będące własnością gminy, zakładów pracy, spółdzielni mieszkaniowych, osób fizycznych oraz pozostałych podmiotów – łącznie 4 894 mieszkania (20 198 izb) o całkowitej powierzchni użytkowej 385 691 m² (wg: Bank Danych Regionalnych GUS, stan na 2007 rok). Pod względem własności, najwięcej mieszkań należy do osób fizycznych (67%). Drugi pod względem wielkości jest zasób spółdzielni mieszkaniowych (26%). Mieszkania komunalne, zakładów pracy oraz należące do innych podmiotów stanowią 7% całkowitej liczby mieszkań znajdujących się na terenie miasta.

Wykres 1. Własność mieszkań w mieście Nisko w 2007 roku

Źródło: Bank Danych Regionalnych

2.4. Infrastruktura techniczna

2.4.1. Gospodarka ściekami

Sieć kanalizacyjna na terenie Miasta i Gminy Nisko ma długość 74,3 km. (dane na koniec 2007 r.) Jej zdecydowana większość (61,8 km) znajduje się na terenie miasta. Z sieci korzysta 11 250 mieszkańców Gminy, z czego w przeważającej części (ponad 90%) są to mieszkańcy Niska. W mieście dostęp do sieci kanalizacyjnej ma 65% ludności, natomiast w całej Gminie do sieci kanalizacyjnej podłączone są 1 483 budynki mieszkalne (ogółem 49,9 % mieszkańców).

Na terenie miasta cały czas następuje stopniowa rozbudowa systemu kanalizacyjnego (od 2003 roku długość czynnej sieci zwiększyła się o prawie 17 km), jednak poziom dostępu do kanalizacji pozostaje niezadowolający. Najlepiej skanalizowanym obszarem miasta są Osiedla Centrum, Tysiąclecia, Moskale, Podwolina, natomiast Osiedla Warchoły, Barce oraz Malce posiadają kanalizację jedynie w części. Konieczny jest dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej, co nie tylko poprawi jakość życia w mieście, lecz także zminimalizuje ryzyko zanieczyszczenia rzeki San, pozostałych powierzchniowych cieków wodnych oraz wód podziemnych.

Na terenie Miasta i Gminy Nisko znajduje się jedna komunalna oczyszczalnia ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów, której przepustowość wynosi 7 147 m³/dobę. W ciągu roku 2007 ilość odprowadzanych ścieków wyniosła 509,5 dam³/rok, w tym z obszaru miasta pochodziło około 480 dam³/rok. Łączna liczba mieszkańców gminy obsługiwana przez oczyszczalnię to 10 770 osób, z czego 10 145 to mieszkańcy Niska.

2.4.2. Gospodarka odpadami

Utrzymanie czystości i porządku jest obowiązkowym zadaniem każdej gminy, wynikającym z Ustawy o samorządzie gminnym z 8.03.1990 roku. Gospodarka odpadami prowadzona jest w oparciu o obowiązujące przepisy Ustawy o odpadach, Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz stanowiący prawo miejscowe Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy i Miasta Nisko. Dokument ten, w sposób szczegółowy, określa prawa i obowiązki właścicieli posesji, wymagania w zakresie utrzymania czystości na terenach nieruchomości i terenach użyteczności publicznej, częstotliwość i sposób pozbywania się odpadów komunalnych i innego typu oraz pozostałe wskazania wynikające z gminnego planu gospodarki odpadami.

Obsługę mieszkańców w zakresie usuwania odpadów, a także ich selektywnej zbiórki zapewniają Gminny Zakład Komunalny w Pysznicy oraz przedsiębiorcy posiadający koncesję na odbiór zanieczyszczeń od właścicieli nieruchomości wydaną przez Burmistrza Gminy i Miasta Nisko. Podmioty uprawnione do zbiórki odpadów odbierają nieczystości na podstawie indywidualnych umów z właścicielami posesji, dostarczają im również pojemniki i worki do selektywnej zbiórki śmieci. Na terenie Gminy i Miasta Nisko zlokalizowane są w systemie gniazdowym pojemniki do selektywnej zbiórki opakowań szklanych i opakowań plastikowych.

Zasadniczym problemem w gospodarce odpadami w Mieście i Gminie Nisko jest brak własnego składowiska odpadów. Dotychczasowe składowisko, z którego korzystała Gmina, decyzją właściwych organów zostało zamknięte w grudniu 2006 roku. W związku z tym, odebrane od właścicieli odpady komunalne z terenu Gminy deponowane są na składowisku na terenie Gminy Pysznica, składowisku w Sigielkach (Gmina Krzeszów) oraz na terenie składowiska w Stalowej Woli. Największa ilość odpadów zdeponowana jest na terenie składowiska w Pysznicy. Tam też zlokalizowany jest zakład zagospodarowania odpadów dokonujący ich selektywnej zbiórki, a także wydzielona została kwatery do unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych (eternitu).

Końcem 2009 roku zakończono rekultywację zamkniętego składowiska odpadów. Rekultywacja polegała na wykonaniu odpowiedniej infrastruktury wysypiskowej (m. in. została wyposażona w instalację odgazującą, odwodnieniową), a także została przykryta odpowiednimi materiałami ochronnymi z wierzchnią warstwą ziemi.

Według ewidencji, na koniec 2007 roku na terenie miasta zawartych było 2525 umów z właścicielami nieruchomości na odbiór odpadów komunalnych, co stanowiło 67,5% ogólnej liczby zamieszkałych budynków. Wielkości te są zmienne, ponieważ właściciele zawierają nowe umowy, a także rozwiązują już zawarte.

2.4.3. Gospodarka wodna

Zarówno obszar miasta Nisko, jak również całej Gminy zaopatrywany jest w wodę z ujęć podziemnych. Na terenie Gminy zlokalizowanych jest kilkanaście ujęć wody oraz trzy stacje uzdatniania wody, zasilające istniejące sieci wodociągowe.

Wodę dla miasta Nisko zapewniają ujęcie wody i stacja uzdatniania wody położone przy ulicy Szklarniowej. Wydajność miejskiej SUW wynosi 160 m³/dobę i dostarcza ona wodę mieszkańcom Niska oraz części sołectw. Mieszkańcy peryferyjnej ulicy Zasanie korzystają z wody pobieranej z ujęcia w Pysznicy.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (stan na 31.12.2007) długość czynnej sieci wodociągowej w mieście Nisko wynosiła 43,3 km. Zaopatrywała ona 10 440 osób, co stanowi 67% liczby mieszkańców miasta ogółem. Na terenie całej Gminy podejmowane są działania zmierzające do rozbudowy komunalnej sieci wodociągowej, dzięki czemu od 2002 roku systematycznie wzrasta zarówno długość rozdzielczej sieci wodociągowej, jak i liczba osób do niej przyłączonych. Pozostali mieszkańcy korzystają z wody z przydomowych studni kopanych. Często są one bardzo mało zasobne w wodę, istnieje także niebezpieczeństwo zanieczyszczenia wód w studniach ze względu na małą miąższość warstwy izolującej, która chroni wody podziemne przed dostaniem się do nich nieczystości z powierzchni.

Rozbudowa systemu wodociągowego, podobnie jak sieci kanalizacji sanitarnej, należy do priorytetowych zadań Gminy w najbliższych latach. Wzrost dostępności wodociągów pozwoli na podniesienie standardu życia mieszkańców oraz poprawi atrakcyjność obszaru miasta.

W całej gminie Nisko wskaźnik gęstości sieci wodociągowej na 100 km² wynosi 61,2 km, natomiast średnia dla całego powiatu jest wyższa i kształtuje się na poziomie 77,8 km.

2.4.4. Drogi i infrastruktura transportowa

Miasto Nisko usytuowane jest na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych o randze ogólnokrajowej. Przez teren miasta przebiegają dwie drogi krajowe – nr 19, łącząca Lublin z Rzeszowem, oraz nr 77, stanowiąca połączenie pomiędzy Przemyślem a Sandomierzem. Na koniec czerwca 2007 roku sieć drogowa w gminie przedstawiała się następująco:

- drogi krajowe 28,17 km
- drogi wojewódzkie 10,8 km
- drogi powiatowe 25,55 km
- drogi gminne ogółem 87,23 km, w tym drogi o nawierzchni twardej 38,12 km

Stan większości dróg (szczególnie tych o dużym natężeniu ruchu) nie jest dobry i wymagają one modernizacji.

Gmina Nisko położona jest na terenie dawnego Centralnego Okręgu Przemysłowego, na obszarze, gdzie w niedalekiej odległości ulokowano kilka znaczących ośrodków przemysłu, dzięki czemu posiadają one dogodnie połączenia drogowe. Nisko cechuje się bardzo dobrym dojazdem zwłaszcza do Stalowej Woli (odległość od Niska – 9 km) oraz Tarnobrzega (36 km) i Sandomierza (36 km). Wspomniane drogi krajowe zapewniają dojazd do miast wojewódzkich Rzeszowa (60 km), Lublina (93 km) i Kielc (119 km), a także do kilku ważniejszych ośrodków regionalnych – Przemyśla (103 km), Jarosławia (75 km) oraz Leżajska (38 km).

Na terenie gminy istnieje również linia kolejowa na trasie Rozwadów-Nisko-Przeworsk, której budowa rozpoczęła się w 1896 roku. Zapewnia ona połączenia kolejowe z Lublinem, Zamościem i Przeworskiem, i dalej, z terenem całego kraju. Obszar gminy przecina również Linia Hutnicza Szerokotorowa (LHS) Hrubieszów-Katowice, będąca linią towarową-przemysłową.

2.4.5. Gazownictwo

Na terenie Gminy sieć gazowa liczy ogółem 178,4 km długości. W mieście Nisko długość tej sieci wynosi 85,5 km. Do sieci podłączonych jest 5 026 gospodarstw domowych Gminy i korzysta z niej 16 910 mieszkańców. W samym mieście dostęp do gazu sieciowego posiada 3 715 gospodarstw domowych, liczba użytkowników wynosi 12 718, co stanowi 81,4% ludności Niska. Przez teren miasta i gminy Nisko przebiegają główne magistrale gazociągów wysokoprężnych:

- Jarosław – Radwanów – Puławy
- granica państwa – Kopki – Rozwadów – Sandomierz
- Nisko Jezowe – Kopalnia gazu Krzywdy

2.4.6. Ciepłownictwo

Większość ciepła dostarczanego na potrzeby budownictwa wielorodzinnego oraz instytucji nie posiadających własnych źródeł zasilania w Nisku pochodzi z Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej sp. z o.o. ze Stalowej Woli. Zapotrzebowanie to wynosi 16,27 MW mocy cieplnej, (z czego 12,27 MW to centralne ogrzewanie, a 3,35 MW to podgrzewacze ciepłej wody użytkowej). Pobór ciepła z Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej od kilku lat pozostaje na stałym poziomie, czego główną przyczyną jest zastój na rynku budownictwa wielorodzinnego.

Oprócz scentralizowanego systemu ciepłowniczego na terenie miasta istnieje kilka lokalnych kotłowni opalanych paliwem stałym bądź gazem. Poza tym, część zabudowy mieszkaniowej jest ogrzewana indywidualnie. Całość zapotrzebowania miasta szacowana jest na 22,4 MW.

2.4.7. Energetyka

Stan sieci energetycznej na terenie miasta i gminy Nisko można uznać za stosunkowo dobrze rozwinięty. Tereny te zasilane są z Głównego Punktu Zasilania 110/15, który zlokalizowany jest w Nisku, przy ulicy Żurawiej. Pod względem administracyjnym obszar gminy podlega pod Rzeszowski Zakład Energetyczny – Rejon Stalowa Wola. W celu poprawy warunków napięciowych energii elektrycznej na terenie gminy wybudowanych zostało sześć stacji Trafo.

Łączna liczba odbiorców energii elektrycznej o niskim napięciu wynosiła na terenie miasta Nisko w 2007 roku 6 411, a zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu to 10 506 MW*h (wg: Bank Danych Regionalnych GUS).

2.5. Cechy przestrzeni miejskiej

Przestrzeń miejska miasta Nisko posiada wiele cech charakterystycznych dla terenów wiejskich. Część z nich ma charakter negatywny i wpływa ujemnie na funkcjonowanie miasta i jakość jego przestrzeni. Przede wszystkim centralna część miasta nie spełnia roli w pełni funkcjonalnego i kompletnie zagospodarowanego centrum, będącego miejscem koncentracji procesów gospodarczych i społecznych. Brak jest także wyznaczonych stref działalności gospodarczej i usługowej.

W mieście Nisko brakuje terenów rekreacyjnych i urządzonej zieleni, co zmniejsza jakość przestrzeni publicznej i ogranicza możliwości wypoczynku i rekreacji mieszkańcom. Brak tego typu infrastruktury nie pozwala też na pełne wykorzystanie istniejącego potencjału turystycznego i gospodarczego miasta. Duży wpływ na ukształtowanie tkanki miejskiej miały warunki naturalne obszaru. Występowanie cieków wodnych w granicach administracyjnych miasta oraz ukształtowanie terenu ograniczały niektóre kierunki rozwoju przestrzennego. Do największych problemów Niska zalicza się rozproszenie zabudowy w niektórych części miasta oraz brak odpowiedniej komunikacji w terenach o gęstszej zabudowie (potrzeba urządzenia istniejących i budowy nowych ulic miejskich). Na terenie miasta występują też niewykorzystane rezerwy terenowe, którym można nadać nową funkcjonalność i zagospodarować na przykład w celach rekreacyjnych, lub innych, zgodnych z bieżącymi i przewidywanymi potrzebami mieszkańców.

2.6. Identyfikacja problemów

- Zły stan techniczny dróg ,
- Duży ruch samochodowy przez centrum miasta, związany z brakiem obwodnicy,
- Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura techniczna (szczególnie wodno-kanalizacyjna),
- Zła sytuacja mieszkaniowa (brak nowych inwestycji mieszkaniowych, konieczność remontów istniejących zasobów mieszkaniowych),
- Zanieczyszczenie wód powierzchniowych,
- Brak wysypiska śmieci – problem z rekultywacją zamkniętego wysypiska śmieci,
- Niewykorzystane rezerwy terenowe,
- Niska funkcjonalność przestrzeni
- Mała ilość terenów rekreacyjnych i urządzonej zieleni
- Rozproszenie zabudowy niektórych części miasta,
- Brak dogodnej komunikacji pomiędzy wszystkimi częściami miasta,
- Mała ilość parkingów, szczególnie w centrum miasta,
- Znaczna eksploatacja tkanki mieszkaniowej,
- Zły stan obiektów zabytkowych,

3. Gospodarka

3.1. Główni pracodawcy – struktura i trendy

Do największych zakładów pracy na terenie miasta Nisko można zaliczyć m.in.:

- Zakład Artykułów Ściernych "ARMES" – papiery ściernie,
- Armatoora S. A. – odlewy aluminiowe,
- Firma KOBO sp. z o.o. – działa na rynku zaopatrzenia piekarni, ciastkarni i gastronomii.
- Miejski Zakład Komunalny sp. z o.o.,
- „Primbud” sp. z o.o. – Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Monterskich budownictwa,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe „Edima” – krawiectwo, handel,
- „Gal-Drew” Zakłady Drzewne – okna drewniane i PCV, galanteria drewniana,
- „Carlo Bossi Parfumes” – wyrób perfum,
- „Rakoczy” – produkcja pieców CO,
- „Olczyk Kazimierz i Sp. – Sp.J.” – wyroby cukiernicze,
- „Dromech” – znaki drogowe,
- „Drew-Meble” – wyrób mebli,

- „Meb-Drew” – wyrób mebli,
- „Karabela” – agencja ochrony,
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc” – handel,
- Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjnych J.Korkosz sp. j. – roboty inżynieryjno-budowlane,
- „ABN Profil” – stolarka okienna, materiały budowlane,
- „Tartak Przyszów S.C. Filia Nisko – Z.Lewandowski” – tartacznictwo,
- „Zuziak Waldemar PPHU” – tartacznictwo,
- „PSS Społem Nisko” – piekarnia, handel,
- Rostek Marian – piekarnia,
- Zakład Kamieniarski M. Stadnicki K. Szybiak S.C.

Wśród największych pracodawców w mieście Nisko dominują zakłady produkcyjne i przedsiębiorstwa budowlane. Jest to związane ze specyfiką lokalnej gospodarki, opartej na tradycyjnych branżach, co oznacza, że podmioty tego typu będą głównymi pracodawcami w mieście Nisko także w przyszłości. Tendencję tę nasilają niekorzystne zjawiska sfery gospodarczej, zmniejszające atrakcyjność miasta dla nowych inwestorów. W mieście brakuje podmiotów gospodarczych zapewniających miejsca pracy w różnorodnych usługach (w szczególności w sektorze usług nowoczesnych), a także dla wysoko wykwalifikowanych specjalistów.

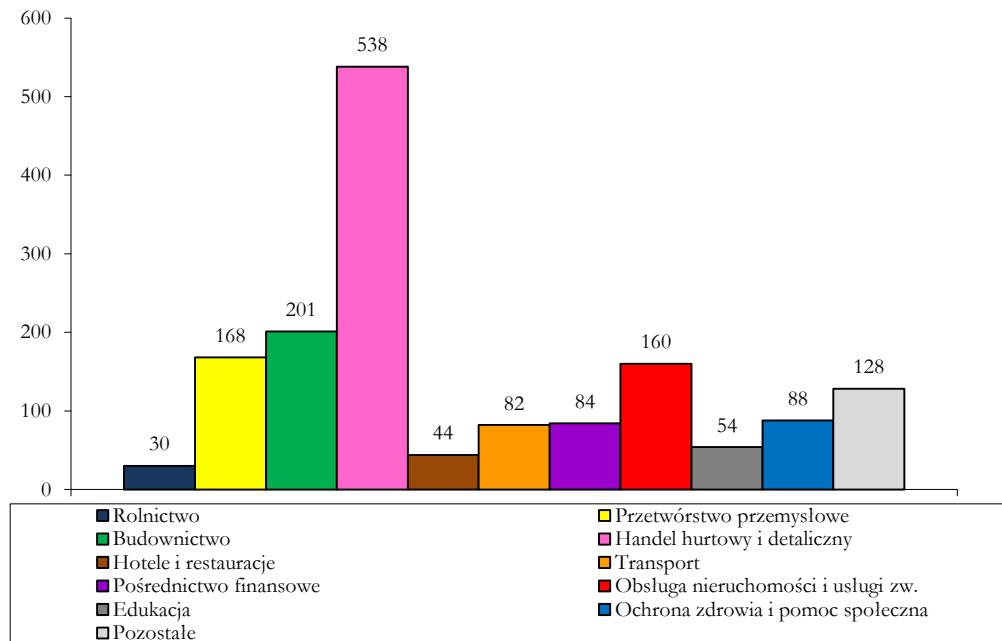
3.2. Struktura podstawowych branż – trendy

Gmina Nisko jest gminą przemysłowo-rolniczą, gdzie produkcja przemysłowa oraz działalność usługowa koncentruje się głównie na obszarze miasta. Korzystne położenie Niska w paśmie aktywności gospodarczej regionu stanowi szansę rozwoju miasta, która obecnie nie jest w pełni wykorzystywana.

Od roku 2000 w Gminie powstało najwięcej podmiotów gospodarczych zajmujących się handlem hurtowym i detalicznym, znacząco wzrosła także liczba podmiotów zajmująca się obsługą nieruchomości, wynajmem i usługami związanymi prowadzeniem działalności gospodarczej.

Rozwojowe dziedziny to budownictwo, handel, pośrednictwo handlowe, a także transport osób i towarów. W zaniku natomiast są usługi w zakresie stolarstwa, kowalstwa, krawiectwa i rękodziela artystycznego.

Wykres 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sekcji PKD w Gminie i Mieście Nisko w 2008 roku

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Na kształtowanie się struktury gospodarki Gminy największy wpływ ma miasto Nisko, gdzie skoncentrowana jest większość (około 80%) wszystkich funkcjonujących na terenie Gminy podmiotów gospodarczych. Liczebnie dominują podmioty branży handlowej, jednak nie są one największymi pracodawcami, biorąc pod uwagę liczbę pracowników zatrudnionych w jednym przedsiębiorstwie, ze względu na to, że duża część przedsiębiorstw działających w branży to podmioty sektora MŚP, bardzo często osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na terenie Gminy i Miasta Nisko dominują tradycyjne branże gospodarki, w szczególności handel, przetwórstwo przemysłowe i budownictwo. Powoduje to trudności ze znalezieniem miejsc pracy w innych działach gospodarki, niedostatecznie rozwinięty jest sektor usług, w tym usług nowoczesnych. Konieczne są więc działania mające na celu zdywersyfikowanie branż miejscowej gospodarki, tworzące warunki do powstawania miejsc pracy poza przemysłem, budownictwem i branżą handlową. Do tego typu działań należy między innymi rozwój turystyki i rekreacji, który stwarza szansę na pozyskiwanie dochodów w usługach gastronomicznych, hotelarskich, pozostałej obsługi osób przyjezdnych (transport, wynajem sprzętu sportowego, itp.), a także inne inwestycje mające na celu poprawę ogólnej atrakcyjności miasta i gminy, które mogą przyczynić się do przyciągnięcia nowych inwestorów, w szczególności z branż dotąd niedostatecznie rozwiniętych na terenie miasta i gminy.

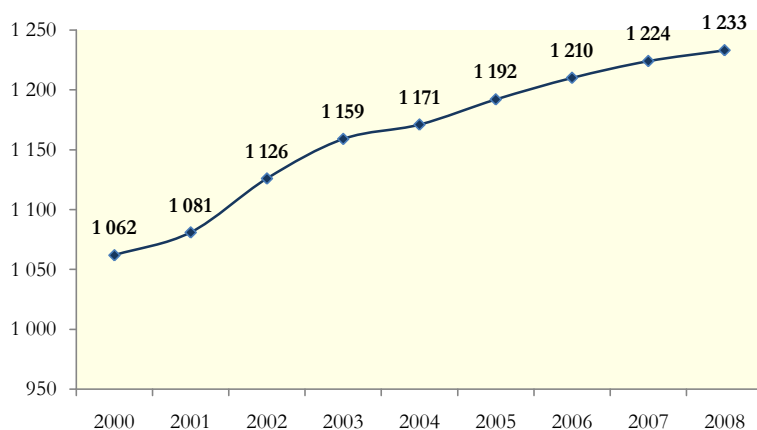

3.3. Liczba podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w danych sektorach – trendy

Na terenie całej Gminy Nisko w 2008 r. działało 1577 podmiotów gospodarczych zarejestrowane w systemie REGON. 96% wszystkich zarejestrowanych podmiotów działa w sektorze prywatnym, najczęściej wybieraną formą działalności jest osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą (1294 jednostek gospodarczych), w gminie funkcjonuje również 38 spółek handlowych, 10 spółdzielni oraz 39 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

W mieście Nisko działalność prowadzą 1233 podmioty gospodarcze, co stanowi 78% podmiotów gospodarczych Gminy Nisko ogółem.

Wykres 3. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon w mieście Nisko w latach 2000-2008

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Najbardziej dynamiczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych miał miejsce w latach 2000-2003 (o 97), w latach kolejnych liczba podmiotów rosła wolniej (o 62). Warto dodać, że w latach 2000-2008 liczba podmiotów gospodarczych miasta stale rosła, w żadnym roku w badanym okresie nie odnotowano spadków i utrzymanie się tej tendencji spodziewane jest w najbliższych kilku latach.

Wskaźnik aktywności gospodarczej, liczony jako liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, wynosił w 2008 roku dla miasta Nisko 79. Jest to wartość niższa od średniej krajowej, przewyższa natomiast średnią dla regionu (68) i powiatu (55). Wskaźnik aktywności gospodarczej dla miasta Nisko jest jednak znacznie niższy, niż średnia dla wszystkich miast

województwa podkarpackiego (99), co oznacza, że miasto Nisko wyróżnia się niekorzystnie pod względem aktywności gospodarczej na tle pozostałych miast regionu.

Tabela 2. Pracujący w mieście Nisko, na obszarze całej gminy oraz w powiecie nizańskim w 2007 roku

	Ogółem		Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo	Przemysł, budownictwo	Usługi	
	ogółem	w tym kobiety			rynkowe	nierynkowe
Powiat nizański	6773	3433	99	2755	1178	2741
Gmina Nisko	3425	1825	19	1159	697	1550
Miasto Nisko	3135	1679	12	1030	639	1454

Źródło: Województwo Podkarpackie 2008 - Podregiony, Powiaty, Gminy, Urząd Statystyczny w Rzeszowie

Osoby pracujące w mieście Nisko stanowią 46% pracujących na terenie powiatu nizańskiego ogółem i aż 92% pracujących na terenie gminy. Kobiety stanowią 54% pracujących na terenie miasta. Najwięcej osób zatrudnionych jest w usługach (67%), przy czym przeważają osoby zatrudnione w sektorze usług nierynkowych, co jest charakterystyczne dla mniej rozwiniętych gospodarczo ośrodków miejskich i obszarów wiejskich (do głównych pracodawców na takich obszarach należą urzędy, szkoły i inne publiczne instytucje).

W mieście Nisko brakuje miejsc pracy dla wysoko wykwalifikowanych specjalistów. Wiele osób decyduje się na migrację w poszukiwaniu pracy, co prowadzi do nasilania się negatywnego zjawiska odpływu wykwalifikowanej siły roboczej. Ponadto, miasto Nisko położone jest w pobliżu innych ośrodków miejskich (Stalowej Woli, Tarnobrzega, Nowej Dęby), w których wielu mieszkańców znalazło zatrudnienie. Z jednej strony jest to korzystne – mieszkańcy miasta mają większe możliwości na znalezienie zatrudnienia. Jednak prowadzi to także do kolejnego zmniejszenia zasobu siły roboczej w mieście Nisko i obniża jego atrakcyjność dla inwestorów, którzy częściej wybierają pobliskie miasta jako miejsca lokalizacji inwestycji.

3.4. Bezrobocie

Na koniec grudnia 2008 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nisku zarejestrowanych było 4623 bezrobotnych, stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 19,4% i była znacznie wyższa od stopy dla województwa (13,1%) czy kraju (9,5%). Sytuacja w powiecie nizańskim jest bardzo niekorzystna, stopa bezrobocia jest około dwukrotnie wyższa od średniej dla całego kraju. Chociaż stopa bezrobocia na koniec 2008 roku jest o 0,9% niższa niż w roku ubiegłym, to niepokojący jest fakt, że po okresie spadku liczby bezrobotnych, nastąpił ponowny wzrost osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Tabela 3: Stopa bezrobocia w powiecie nizańskim na tle Polski i województwa podkarpackiego w poszczególnych miesiącach 2008 roku (w %)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Polska	11,5	11,3	10,9	10,3	9,8	9,4	9,2	9,1	8,9	8,8	9,1	9,5
Woj. podkarpackie	14,6	14,5	14,0	13,4	12,9	12,6	12,5	12,4	12,3	12,2	12,6	13,1
Powiat nizański	20,7	20,4	20,1	19,2	18,8	18,5	18,9	19,0	18,8	18,5	19,1	19,4

Źródło: PUP w Nisku

Poważnym problemem występującym w powiecie nizańskim jest duża liczba osób bezrobotnych dotychczas niepracujących, a więc nie posiadających żadnego doświadczenia zawodowego - stanowili oni 26% ogółu bezrobotnych.

Kolejną dużą grupę bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne. W PUP w Nisku zarejestrowanych było 2 948 osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy. Bezrobotni bez kwalifikacji stanowili 30% zarejestrowanych bezrobotnych.

Bezrobotni powiatu nizańskiego charakteryzują się przede wszystkim niskim poziomem wykształcenia, wyraźnym deficytem kwalifikacji oraz wysokim wskaźnikiem przerywania kształcenia.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Nisku, pod koniec 2008 roku liczba bezrobotnych w mieście Nisko wynosiła 1012 i była niższa od liczby bezrobotnych w poprzednich latach. W każdym z badanych lat bardzo duża była liczba osób długotrwale bezrobotnych. Największy udział w liczbie bezrobotnych ogółem, osoby pozostające długotrwale bez pracy miały w 2006 roku (64%), w kolejnych latach ich liczba spadała, jednak w dalszym ciągu kształtuje się powyżej 50% (59% w 2007, 51% w 2008), co jest poważnym problemem sfery gospodarczej i społecznej miasta.

Tabela 4. Liczba bezrobotnych w mieście Nisko w latach 2006-2008 z wyszczególnieniem osób długotrwale bezrobotnych

Rok	Liczba osób bezrobotnych	W tym kobiety	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	W tym kobiety
2006	1057	696	677	455
2007	1051	684	616	446
2008	1012	597	515	354

Źródło: PUP w Nisku

Ponadto, warto dodać, że powyższe dane pochodzą z okresu, gdy jeszcze na terenie Polski nie były tak bardzo odczuwalne skutki kryzysu makroekonomicznego. Pierwsze dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nisku wskazują, że w pierwszej połowie 2009 roku, sytuacja na rynku zaczęła się

pogarszać. Stopa bezrobocia w powiecie niżańskim wynosiła w maju 2009 20,6%. Wzrosła więc w porównaniu do grudnia 2008, co jest o tyle niekorzystnym zjawiskiem, że zazwyczaj w miesiącach wiosenno-letnich bezrobocie spada ze względu na sezonowe miejsca pracy. Analizując statystyki PUP w Nisku od roku 2005, można zauważyć, że rok 2009 jest jedynym, którym stopa bezrobocia rośnie w miesiącach wiosennych (kwiecień, maj), pomimo początkowego spadku w porównaniu do lutego i marca. Rok 2009 jest także jedynym, w którym stopa bezrobocia w maju jest większa, niż w styczniu. Niekorzystne trendy, jakie ujawniają się w tym roku na rynku pracy, mogą doprowadzić do wzrostu liczby bezrobotnych na koniec 2009 roku.

3.5. Turystyka

Pomimo dobrych warunków do rozwoju turystyki, Nisko nie wykorzystuje dostatecznie swoich atutów i jego popularność wśród turystów jest niewielka. Potrzebne są działania, które zachęcą turystów do zatrzymania się w mieście, tym bardziej, że obszar gminy posiada wysokie walory środowiska kulturowego i przyrodniczego, które powinny zostać wykorzystane do przyciągnięcia turystów. Należą do nich m.in.:

- malownicza dolina dolnego Sanu włączona do sieci ekologicznej kraju ECONET-PL jako korytarz ekologiczny o międzynarodowym znaczeniu;
- duży udział zbiorowisk leśnych o znaczeniu ogólnokrajowym - Puszcza Sandomierska, Puszcza Solska i Lasy Janowskie;
- układ urbanistyczny Niska o charakterze małomiasteczkowym, zespół obiektów miejskich i przemysłowych z XIX w.;
- obiekty sakralne, dworsko – parkowe zespoły, kapliczki, cmentarze.

Poza tym głównymi walorami tego obszaru są: czyste powietrze, ekologiczne produkty rolne, dogodne warunki do wędkowania, kajakarstwa, turystyki rowerowej i pieszej czy biwakowania.

Według oficjalnych danych Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2008 łączna liczba udzielonych noclegów w Nisku wynosiła 3 973, z czego 291 turystom zagranicznym. Udzielono więcej noclegów, niż w 2007 roku (odpowiednio: 3 667 i 265), jednak mniej niż w 2006 roku (3 970, 288).

Na terenie Niska funkcjonują dwa hotele: „Gospoda” i „Pod Jesionami”, w których liczba miejsc noclegowych wynosi odpowiednio 22 i 26. Baza gastronomiczna to 20 lokali, w tym różnego rodzaju bary, pizzerie czy restauracje.

Liczba obiektów hotelowych i gastronomicznych w mieście nie jest wystarczająca, a turystyka nie stanowi obecnie istotnej gałęzi lokalnej gospodarki. Jest to o tyle niebezpieczne, że branża

turystyczna jest alternatywą dla tradycyjnych branż i dla przemysłu, pozwala zdywersyfikować miejscową gospodarkę i uniezależnić ją od dominacji jednego z sektorów. Rozwój branży turystycznej pomaga także rozwinąć sektor innych usług. W związku z tym, że miasto Nisko boryka się z wieloma problemami sfery gospodarczej, małe oddziaływanie turystyki na jego sferę ekonomiczną dodatkowo potęguje istniejącą sytuację kryzysową.

Słaby rozwój branży turystycznej w mieście Nisko jest w dużej mierze spowodowany brakiem odpowiedniej infrastruktury i zagospodarowania przestrzeni. Nisko położone jest na obszarze o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, jednak braki infrastrukturalne nie pozwalają na pełne wykorzystanie potencjału miasta i wzmocnienia turystyki jako ważnej gałęzi lokalnej gospodarki.

3.6. Identyfikacja problemów

- Masowe migracje zarobkowe mieszkańców Niska, odpływ fachowej siły roboczej,
- Niedostateczny rozwój infrastruktury turystycznej, niewykorzystanie istniejącego potencjału miasta,
- Poszukiwanie przez mieszkańców zatrudnienia w innych ośrodkach miejskich,
- Brak uzbrojonych terenów pod inwestycje
- Niska aktywność gospodarcza miasta,
- Dominacja tradycyjnych branż,
- Nerozwinięty sektor usług nowoczesnych,
- Brak miejsc pracy dla osób wysoko wykwalifikowanych,
- Wysoka stopa bezrobocia,
- Duży udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem,
- Zagrożenie wzrostem liczby bezrobotnych,
- Brak rozwiniętych usług około-turystycznych,
- Niska atrakcyjność inwestycyjna miasta,
- Konkurencyjność ze strony pobliskich ośrodków jako miejsc pracy i lokalizacji nowych inwestycji.

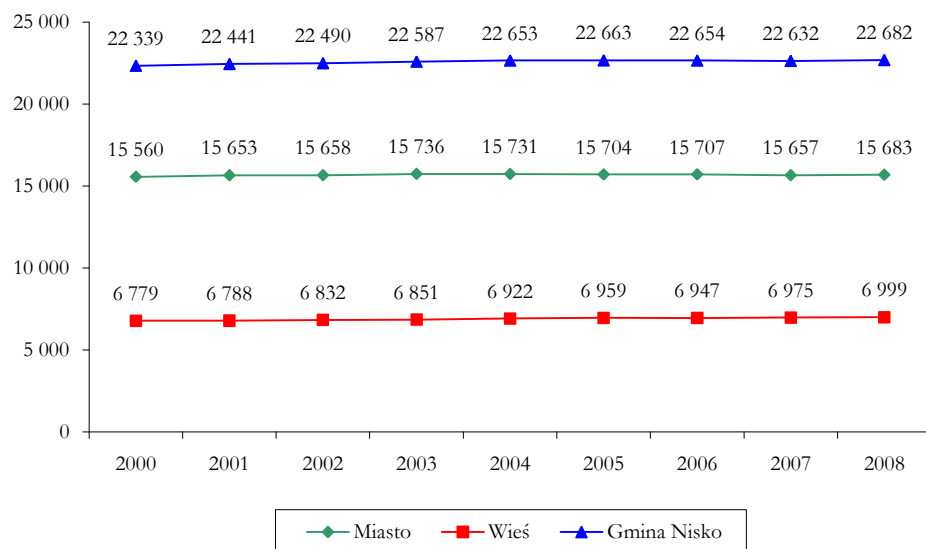

4. Sfera społeczna

4.1. Struktura demograficzna i społeczna – trendy

Miasto Nisko zamieszkiwały w 2008 roku 15 683 osoby (co stanowi około 69% ogółu ludności Gminy), a w sołectwach wchodzących w skład Gminy mieszkało 6 975 osób (wg danych GUS, stan na 31.12.2008r.) Łączna liczba ludności Gminy Nisko to 22 682 osoby, stanowi to 34% mieszkańców całego powiatu. Jest to największa co do liczby mieszkańców gmina w powiecie nizańskim, następna w kolejności gmina Rudnik nad Sanem ma dwa razy mniej mieszkańców.

Wykres 4. Kształtowanie się liczby mieszkańców Gminy i Miasta Nisko (w tym z podziałem na miasto i wieś) w latach 2000-2008

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Pod względem powierzchni Nisko zajmuje drugie miejsce, po gminie Harasiuki. Gmina Nisko wyróżnia się także na tle całego powiatu gęstością zaludnienia, które wynosi 159 osób/km², podczas gdy średnia dla powiatu to 85 osób/km², a dla województwa podkarpackiego 118 osób/km². Gęstość zaludnienia miasta Nisko wynosi 256 os./km².

Współczynnik feminizacji w gminie wynosi 103, jest wyższy od wskaźnika dla powiatu (101) ale niższy niż jego wartość dla województwa (105).

Liczba ludności Gminy i Miasta Nisko wykazuje w ostatnich latach pewne wahania jednak można stwierdzić, że generalnie następuje nieznaczny wzrost liczby mieszkańców, od roku 2000 liczba

osób zamieszkujących Gminę wzrosła o 1,1%. W tym czasie liczba mieszkańców powiatu wzrosła podobnie, bo o 1,3%, a w całym województwie podkarpackim zmalała o 0,2%.

Tabela 5. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w 2008 roku mieście Nisko na tle Gminy, powiatu i województwa

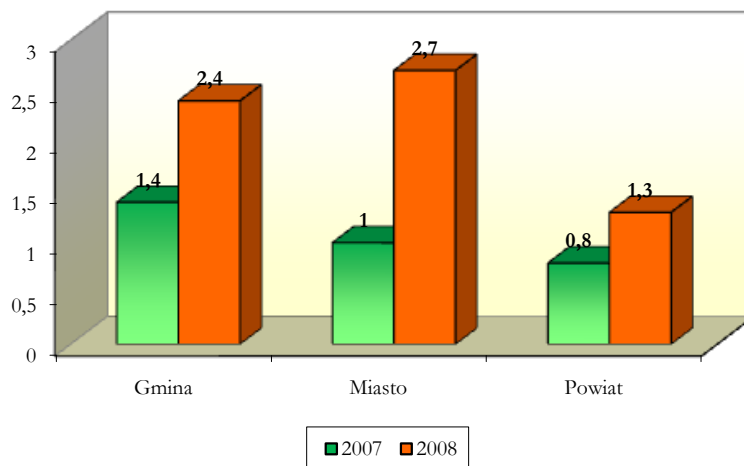
Ekonomiczna grupa ludności	Miasto Nisko	Gmina Nisko	Powiat nizański	Województwo podkarpackie
w wieku przedprodukcyjnym	20,4	21,0	21,5	21,0
w wieku produkcyjnym	65,6	66,1	63,5	63,5
w wieku poprodukcyjnym	11,6	12,9	15,0	15,5

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Generalnie, struktura ludności według ekonomicznych grup wieku dla miasta Nisko na tle ludności całej Gminy, powiatu nizańskiego i województwa podkarpackiego przedstawia się korzystnie. W 2008 roku w mieście Nisko udział ludności w wieku przedprodukcyjnym był niższy niż średnia dla Gminy, powiatu i województwa i wynosił 20,4%, jednak różnica ta była niewielka, a wartość tego wskaźnika wpisywała się w trendy powiatowe i regionalne. Udział ludności miasta w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców ogółem w porównaniu z pozostałymi jednostkami był najniższy i wynosił 11,6%. Dodatkowo przewaga liczby osób w wieku przedprodukcyjnym nad liczbą osób w wieku poprodukcyjnym minimalizuje ryzyko starzenia się społeczności miasta i powiązanych z nim trudności (ubytek pracowników na rynku pracy, zwiększone obciążenia socjalne, itp.). Należy jednak pamiętać, że z czasem ludzie w wieku produkcyjnym zasila grupę w wieku poprodukcyjnym. Odsetek ludzi w wieku poprodukcyjnym będzie się systematycznie zwiększać, co jest wynikiem wysokiego wskaźnika liczebności osób w wieku produkcyjnym.

W 2008 roku wskaźnik przyrostu naturalnego w mieście Nisko, a także na obszarze całej gminy i powiatu wzrósł w porównaniu z rokiem 2007. Największy wzrost tego wskaźnika odnotowano w mieście Nisko (przyrost naturalny wzrósł z 1 do 2,7‰). W każdej z badanych jednostek przyrost naturalny był dodatni.

Wykres 5. Porównanie przyrostu naturalnego w gminie, mieście i powiecie w latach 2007-2008

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Bardzo niekorzystnie natomiast kształtuje się saldo migracji w mieście Nisko. W 2008 roku było ono ujemne i wynosiło -65 osób. Ogółem, na terenie powiatu niżańskiego saldo migracji wynosiło -78, co oznacza, że w większości na kształtowanie się wskaźnika powiatowego wpływ ma sytuacja migracyjna na terenie miasta Nisko. Co więcej, w Nisku przeważały migracje zagraniczne (-39 osób), co jednoznacznie wskazuje na ich zarobkowy charakter. Ponadto, poważnym problemem miasta Nisko, nie zawsze widocznym w statystykach, są migracje osób młodych do dużych miast. W szczególności powodem migracji jest chęć podjęcia studiów w dużym ośrodku akademickim, jednak młodzi ludzie często decydują się na podjęcie pracy w mieście, w którym rozpoczęli naukę na poziomie wyższym i, co za tym idzie, na osiedlenie się w nim. Zjawisko to jest trudne do zidentyfikowania na podstawie oficjalnych danych statystycznych, ponieważ osoby te jeszcze przez długi czas pozostają zameldowane na stałe w Nisku, jednak z szacunków Urzędu Gminy i Miasta wynika, że skutki tego typu migracji są coraz bardziej odczuwalne. Szczególnie niepokojący jest fakt, że na migrację zwykle decydują się ludzie młodzi, mobilni, wykształceni lub w trakcie zdobywania wykształcenia, poszukujący nie tylko miejsca pracy, lecz także bogatej oferty kulturalnej, edukacyjnej i rekreacyjnej, również zakładający rodziny, co może w przyszłości przyczynić się do spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, podnosząc jednocześnie ryzyko nasilania się zjawiska starzenia się lokalnej społeczności. Konieczne jest uzupełnianie braków infrastrukturalnych oraz ogólna poprawa jakości życia mieszkańców Niska, by stało się ono atrakcyjnym miejscem zamieszkania.

4.2. Jakość życia w mieście

4.2.1. Bezpieczeństwo

Według danych zawartych w „Informacji o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Miasta i Gminy Nisko” sporządzonym przez Komendę Powiatową Policji w Nisku, w 2008 roku na terenie Miasta i Gminy Nisko stwierdzono 718 przestępstw, wszczęto 714 postępowań, z czego wykryto 611 przestępstw. Pod względem wykrywalności przestępstw, Nisko zajęło w 2008 roku 4. pozycję wśród miast powiatowych w województwie podkarpackim.

Tabela 6. Porównanie przestępczości na terenie Miasta i Gminy Nisko w latach 2005-2008

	2005	2006	2007	2008
liczba stwierdzonych przestępstw	762	718	645	718
liczba wszczętych postępowań	617	617	642	714
liczba wykrytych przestępstw	602	580	479	611
ogólna wykrywalność przestępstw	78,2%	81,4%	73,8%	81,4%

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Nisku

W 2007 roku, wskaźnik zagrożenia najbardziej uciążliwych przestępstw kryminalnych na 10 tys. mieszkańców wyniósł 175,2, co plasowało Nisko na 11 miejscu najbardziej zagrożonych powiatów w województwie podkarpackim.

W 2008 roku, nieletni popełnili 3,8 % stwierdzonych czynów karalnych do ogółu przestępstw stwierdzonych, jest to więcej niż przed rokiem (2,6%), średnia dla województwa kształtuje się na poziomie 6,6%. Nieletni sprawcy najczęściej dokonywali włamań i kradzieży z rówieśnikami w grupach dwu – czteroosobowych.

Większość przestępstw w powiecie nizańskim zostało popełnionych na terenie Gminy i Miasta Nisko, głównie wynika to z faktu, że jest to największa gmina w powiecie, skupiająca największą liczbę mieszkańców.

W 2008 roku na drogach Miasta i Gminy Nisko doszło do 33 wypadków drogowych z ofiarami w ludziach, w następstwie których 3 osoby poniosły śmierć, a 38 zostało rannych.

Na kolejne lata Komenda Powiatowa Policji w Nisku wyznaczyła następujące cele strategiczne, które mają przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa publicznego w powiecie nizańskim oraz do usprawnienia funkcjonowania Komendy:

- dalsze ograniczenie przestępczości przeciwko życiu i zdrowiu oraz wybryków chuligańskich;

- podniesienie skuteczności w rozpoznawaniu, ujawnianiu i ściganiu sprawców przestępstw, wykroczeń szczególnie dokuczliwych społecznie;
- ograniczenie liczby wypadków drogowych;
- dalsze ograniczenie zagrożeń związanych z organizowaniem imprez masowych;
- podniesienie stopnia gotowości do reagowania w sytuacjach kryzysowych, w tym zwalczaniu zagrożeń terrorystycznych;
- poprawa ujawniania i ścigania sprawców przestępstw gospodarczych;
- dalsze ograniczenie przestępczości i demoralizacji nieletnich;
- sukcesywne dostosowanie kwalifikacji policjantów do wymogów stawianych w policjach UE.

4.2.2. Mieszkalnictwo

O poziomie życia ludności w dużym stopniu decydują warunki mieszkaniowe. Na terenie miasta Nisko przeważa zabudowa typu jednorodzinnej. Osiedlowe budownictwo wielorodzinne skoncentrowane jest głównie w centrum Niska oraz na Osiedlu Tysiąclecia.

W 2006 roku zasoby mieszkaniowe w mieście wynosiły 4 872 mieszkania. W przeciągu ostatnich czterech lat liczba mieszkań zwiększyła się jedynie o 91 lokali, z czego całość to mieszkania w zabudowie jednorodzinnej, a więc aktywność budowlana mieszkańców jest niewielka, nie rozwija się także budownictwo zbiorowe, zarówno w sektorach prywatnym, spółdzielczym jak i komunalnym.

Od około 10 lat nie oddano w Nisku żadnego mieszkania w budownictwie wielorodzinnym. 90% bloków w mieście zostało zbudowanych jeszcze w latach 70-tych i 80-tych. W związku z tym istnieje potężny, niezaspokojony popyt na mieszkania. W chwili obecnej praktycznie niemożliwy jest zakup czy wynajem lokalu mieszkalnego.

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosi 78,8 m², a wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej przypadającej na osobę wynosi 24,8 m². Od kilku lat wskaźniki te pozostają stabilne, co oznacza, że warunki mieszkaniowe społeczności miejskiej nie ulegają poprawie.

Tabela 7: Kształtowanie się zasobów mieszkaniowych w mieście Nisko w latach 2004-2007

Zasoby mieszkaniowe	J. m.	2004	2005	2006	2007
mieszkania	mieszkania	4803	4 834	4 872	4 894
izby	izba	19 688	19 868	20 073	20 198
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	373 380	377 491	382 519	385 691
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania					
1 mieszkania	m ²	77,7	78,1	78,5	78,8

na 1 osobę	m ²	23,8	24,1	24,5	24,8
------------	----------------	------	------	------	------

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Wśród 4 894 mieszkań miasta najwięcej znajduje się w rękach osób fizycznych (3 284), kolejną grupą posiadającą znaczący udział w rynku są spółdzielnie mieszkaniowe (1 262), natomiast zasoby gminy wynoszą 266 mieszkań.

Zasób mieszkaniowy Gminy Nisko należy ocenić jako niedostateczny. Brak jest lokali mieszkalnych: socjalnych, zamiennych i dla osób o niskim dochodzie. Na przydział lokali z mieszkaniowego zasobu Gminy Nisko oczekuje w sumie 65 uprawnionych do tego przydziału osób. Niedobór lokali (socjalnych) powiększany jest wyrokami eksmisyjnymi osób spoza publicznego zasobu mieszkaniowego gminy (np. spółdzielnie mieszkaniowe), dla których sąd orzeka prawo do lokalu socjalnego.

Tabela 8: Zasoby mieszkaniowe wg form własności w mieście Nisko w 2007 roku

Forma własności	Liczba mieszkań
zasoby gmin (komunalne)	266
zasoby spółdzielni mieszkaniowych	1 262
zasoby zakładów pracy	69
zasoby osób fizycznych	3 284
zasoby pozostałych podmiotów	13
OGÓŁEM	4 894

Źródło: Bank Danych Regionalnych

O rzeczywistych warunkach mieszkaniowych decyduje miejsce zamieszkania oraz stopień ich wyposażenia w instalacje techniczne i sanitarne. Pozytywnym zjawiskiem jest coroczny przyrost mieszkań mających dostęp do podstawowych instalacji techniczno-sanitarnych (tj. wodociąg, centralne ogrzewanie, gaz sieciowy), jednak nadal istnieje potrzeba podejmowania dalszych działań poprawiających warunki życia mieszkańców.

Tabela 9: Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w 2007 roku

	liczba mieszkań	w % ogółu mieszkań
łazienka	4 345	88,8
wodociąg	4 436	90,6
centralne ogrzewanie	4 082	83,4
gaz sieciowy	3 981	81,3

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Ze względu na fakt, że większość bloków w mieście powstała w latach 70-tych i 80-tych ich stan techniczny jest niezadowalający i konieczne jest przeprowadzenie prac modernizacyjnych. Przede wszystkim należy poprawić wydajność energetyczną budynków. Chociaż prace modernizacyjne cały czas są prowadzone (wymieniana jest stolarka okienna i drzwiowa w częściach wspólnych i uzupełniane jest docieplenie ścian zewnętrznych) to ze względu na brak wystarczających środków finansowych odbywa się to bardzo wolno i podzielone jest na wiele etapów.

Do porównywania poziomu wartości zasobu mieszkaniowego obszarów rewitalizowanych służą dwa wskaźniki: procentowy udział budynków bez wodociągu do ogólnej liczby budynków oraz liczba budynków wybudowanych przed 1989 rokiem w stosunku do liczby budynków ogółem. Wartości tych wskaźników oblicza się w oparciu o Narodowy Spis Powszechny z 2002 roku i porównuje do średniej dla województwa. Porównywalnie niższy poziom wartości zasobu mieszkaniowego stanowi jedno z możliwych do spełnienia kryteriów zakwalifikowania obszaru do wsparcia w zakresie mieszkalnictwa (zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r.).

Udział budynków bez wodociągu do ogólnej liczby budynków (w %) w mieście Nisko wynosi 8,3% i jest niższy od średniej wojewódzkiej (9,1%).

Liczba budynków wybudowanych przed 1989 rokiem w stosunku do liczby budynków ogółem (w %) kształtuje się na poziomie 71,6% i jest niższa od średniej wojewódzkiej (81,0%).

4.2.3. Oświata i wychowanie

Sieć szkół na terenie Gminy Nisko jest dopasowana do struktury osadniczej gminy – liczba placówek oświatowych w mieście Nisko zdecydowanie przeważa nad liczbą szkół w pozostałych częściach Gminy. Na terenie miasta i gminy Nisko funkcjonuje 9 szkół podstawowych (5 w Nisku oraz po jednej w Wolinie, Raclawicach, Zarzeczcu i Nowosielcu) oraz 5 gimnazjów (trzy placówki w Nisku, po jednej w Zarzeczcu i w Nowosielcu). Wychowaniem przedszkolnym zajmuje się 8 oddziałów przedszkolnych działających przy szkołach podstawowych oraz 2 przedszkola (w tym 1 publiczne).

Poniższa tabela prezentuje liczbę uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych i gimnazjach:

Tabela 10. Wykaz szkół i placówek prowadzonych przez Gminę Nisko (stan na rok szkolny 2007/2008)

Placówka	Liczba uczniów
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 w Nisku	241
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 w Nisku	88

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 6 w Nisku	66
Publiczna Szkoła Podstawowa w Wolinie	76
Publiczna Szkoła Podstawowa w Raclawicach	57
Gimnazjum Nr 1 w Nisku	256
Przedszkole Nr 1 w Nisku	101
Zespół Szkół Nr 2 w Nisku	729
Zespół Szkół Nr 3 w Nisku	453
Zespół Szkół w Zarzeczcu	432
Zespół Szkół w Nowosielcu	252

Źródło: Dane UGiM Nisko

Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych od roku 2000 wykazuje powolny spadek, co jest związane z wkraczaniem w wiek szkolny dzieci urodzonych w niżu demograficznym.

W Nisku istnieje dość dobrze rozbudowany system szkolnictwa zawodowego i średniego.

W Nisku działają dwie szkoły średnie:

- Liceum Ogólnokształcące im. S. Czarnieckiego
- Regionalne Centrum Edukacji Zawodowej kształcące w specjalnościach elektrycznych, elektronicznych, telekomunikacyjnych i komputerowych .

W mieście funkcjonują także placówki szkolnictwa wyższego, a więc absolwenci szkół średnich mogą podejmować dalszą naukę. Od 2002 roku w mieście funkcjonuje Wydział Transportu Politechniki Radomskiej im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu kształcący w kierunkach:

- elektrotechnika - studia zaoczne inżynierskie (4 lata) w specjalnościach: automatyka i informatyka, elektroenergetyka,
- transport - studia zaoczne inżynierskie (4 lata) i uzupełniające magisterskie (2 lata) w specjalnościach: organizacja i technika transportu miejskiego, logistyka marketing w transporcie, sterowanie ruchem w transporcie.

Ponadto w Nisku prowadzi działalność Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, będące trzyletnim kolegium publicznym. Jego absolwenci są uprawnieni do nauczania języków obcych w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych. Opiekunem naukowo-dydaktycznym placówki jest Wydział Filologiczny Uniwersytetu Rzeszowskiego.

4.2.4. Kultura

Aktywną działalność kulturalną, zarówno na rzecz miasta i całej gminy prowadzi Nizańskie Centrum Kultury „Sokół”. Posiada ono w swoich strukturach trzy domy kultury (w Nisku, Zarzeczcu i Nowosielcu), oddział zamiejscowy w ZS nr 2 w Nisku na osiedlu 1000-lecia i Bibliotekę Miejską wraz z czterema filiami. W ostatnim czasie funkcjonujące przy Centrum kino

„Sokół”, dzięki dofinansowaniu z Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej, od sponsorów oraz środkom własnym gminy zakupiło nową aparaturę i sprzęt nagłaśniający.

Odbiorcami działalności Nizańskiego Centrum Kultury „Sokół” są wszyscy mieszkańcy miasta i Gminy Nisko oraz mieszkańcy i instytucje z zaprzyjaźnionych miejscowości (w tym również za granicą). Wśród adresatów działalności znajdują się zarówno dzieci i młodzież jak i osoby dorosłe oraz seniorzy.

Działalność programowa Nizańskiego Centrum Kultury „Sokół” obejmuje przedsięwzięcia kulturalne o zasięgu lokalnym, powiatowym, wojewódzkim i międzynarodowym. Wśród podejmowanych inicjatyw znajdują się wystawy, konkursy recytatorskie, spotkania autorskie, akcje/uroczystości okolicznościowe, imprezy kulturalno-rozrywkowe i przedsięwzięcia wyjazdowe.

Przy Nizańskim Centrum Kultury „Sokół” działają liczne, amatorskie zespoły artystyczne (taneczne, wokalne, teatralne), prowadzone są lekcje gry na instrumentach i kursy języków obcych, działalność prowadzi także kapela ludowa. Istotnym elementem funkcjonowania NCK „Sokół” jest również pomoc organizacyjna udzielana innym placówkom.

Do najważniejszych przedsięwzięć realizowanych cyklicznie przez Nizańskiego Centrum Kultury należą:

- Święto Chleba
- Nizański Przegląd Tańca Sportowego „Zapasy Taneczne”
- Międzynarodowy Przegląd Sztuki Dziecięcej i Młodzieżowej „Szkatuła”
- koncerty z cyklu „Kwartalnik Sceniczny”
- „Spotkanie Wigilijne”
- koncert zespołów tanecznych „Wiosenne Figle”
- konkurs na najciekawszą szopkę bożonarodzeniową
- obchody świąt narodowych i akcje patriotyczne (upamiętniające rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego, radzieckiego ataku na Polskę, rocznicę wprowadzenia stanu wojennego, wydarzenia związane ze zbrodnią katyńską)
- powiatowe eliminacje Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego

Oprócz Nizańskiego Centrum Kultury na terenie gminy działają: Katolicki Dom Kultury „Arka” w Raclawicach, Pedagogiczna Biblioteka w Nisku, Społeczne Ognisko Muzyczne, Towarzystwo Miłośników Ziemi Nizańskiej, Towarzystwo Kultury Chrześcijańskiej „Logos”.

4.2.5. Sport i rekreacja

Kultura sportowa w Nisku wyrosła na bazie Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, które powstało na przełomie XIX i XX wieku.

Przy szkołach w mieście i gminie istnieją sale gimnastyczne, jednak są one stosunkowo niewielkich rozmiarów i dość słabo wyposażone. Jedynie Liceum Ogólnokształcące i Regionalne Centrum Edukacji Zawodowej posiadają bardzo dobre sale gimnastyczne.

Jeśli chodzi o boiska przyszkolne to ich stan techniczny również nie jest zadowalający: PSP1 – zdewastowany plac przyszkolny, istnieje boisko ziemne i asfaltowe w bardzo złym stanie, PSP4 – boisko ziemne i asfaltowe w złym stanie technicznym, PSP6 – posiada jedynie plac zabaw, ZS Nr 2 – ma zniszczone boisko ziemne, boisko wielofunkcyjne o sztucznej nawierzchni zostało oddane do użytku w 2008 r., ZS Nr 3 – posiada boisko trawiaste oraz salę gimnastyczną 24x12 m.

Obiekty sportowe na terenie gminy to przede wszystkim boiska do piłki nożnej. Jest ich siedem. Na terenie gminy działa 13 klubów sportowych, w większości propagujących dyscyplinę sportową jaką jest piłka nożna. Ponadto istnieje jeden klub zajmujący się piłką ręczną i piłką siatkową. Odbiorcami zadań realizowanych przez kluby są przede wszystkim dzieci i młodzież szkolna. Kluby sportowe zlokalizowane w sołectwach należących do gminy realizują również zadania dla osób dorosłych.

Wśród klubów sportowych istniejących na terenie gminy można wymienić:

- Amatorski Klub Sportowy "ORKAN" - prowadzący sekcje siatkówki seniorów, juniorów i junierek;
- Klub Piłkarski "ZARZECZE";
- Klub Sportowy "Wiktoria" Wolina - piłka nożna;
- Ludowy Zespół Sportowy "PODWOLINA" – piłka nożna;
- LZS Raclawice – piłka nożna;
- LZS Moskale – piłka nożna;
- Miejski Klub Sportowy "Sokół" - kultywujący tradycje założonego w 1919 roku Towarzystwa Gimnastycznego "Sokół", prowadzi obecnie sekcje piłki nożnej;
- Uczniowski Klub Sportowy „Wiking”. Działalnością sportową, jaką zajmuje się klub sportowy jest armwrestling, czyli profesjonalne siłowanie się na rękę;
- Parafialno-Uczniowski Klub Sportowy "Samson" - zajmuje się młodzieżą szkolną i prowadzi sekcje piłki ręcznej juniorów, lekkoatletyki;
- Uczniowski Klub Sportowy „Barce – Nisko”. Klub działa przy Gimnazjum Nr 1 w Nisku;

- Uczniowski Klub Sportowy „Olimp”. Klub działa przy Publicznej Szkole Podstawowej Nr 3;
- Uczniowski klub Sportowy „Nurt-Zarzecz”. Działa przy Publicznym Gimnazjum w Zarzecz;
- Międzyszkolny Klub Sportowy „Małoletni” w Nisku . Działalność klubu obejmuje uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 1 oraz Zespołu Szkół Nr 2 w Nisku.

Infrastrukturę sportową w mieście tworzy przede wszystkim stadion miejski, na którym mecze rozgrywa Sokół Nisko, oraz drużyna rezerw i juniorów. W czerwcu 2006 roku do użytku została oddana nowa hala sportowa przy Regionalnym Centrum Edukacji Zawodowej. Hala posiada płytę boiska typu olimpijskiego, widownię na 350 miejsc, saunę, dwie siłownie oraz salkę do zajęć korekcyjnych.

Trawiaste, ogólnodostępne boiska piłkarskie istnieją w dzielnicy Moskale, Podwolina oraz Barce. Na terenie Jednostki Wojskowej istnieje sala gimnastyczna oraz boisko piłkarskie wykorzystywane jednak obecnie tylko do użytku wewnętrznego.

Reasumując istnieje duże rozproszenie bazy sportowej. W Nisku brak jest jednego miejsca, gdzie szeroko pojęta aktywność sportowa mogłaby być realizowana kompleksowo. Brak jest obiektu rekreacyjno-sportowego typu Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, który dysponowałby pełną infrastrukturą sportową jak miejska hala sportowo-widowiskowa, boiska, korty tenisowe, pływalnia oraz zaplecze lekkoatletyczne. Przy każdej szkole powinno istnieć boisko wielofunkcyjne o sztucznej nawierzchni oraz piłkarskie o nawierzchni z trawy syntetycznej a także place zabaw dla najmłodszych.

4.2.6. Pomoc społeczna

W mieście działa Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje swoje zadania przy pomocy następujących jednostek:

1. **Świetlice Środowiskowo-Profilaktycznej** – jej działalność polega na organizowaniu różnorodnych zajęć dla dzieci i młodzieży (m.in. zajęcia profilaktyczno-edukacyjne, zajęcia wychowawczo-rozwojowe, pomoc w nauce, zimowiska, półkolonie, kolonie), w ramach Świetlicy działa także Klub Młodzieżowy. Do przygotowania różnych imprez okolicznościowych angażowani są rodzice, którzy poprzez stały kontakt z wychowawcami Świetlicy, uzyskują wsparcie w wychowaniu i rozwiązywaniu trudnych sytuacji wychowawczych dotyczących dzieci. Oddziały znajdują się w Zarzecz, Nowosielcu, Wolinie i Nisku.

2. **Środowiskowego Domu Samopomocy „Gawra”** – przeznaczony jest dla osób z problemami psychicznymi. Dzięki specjalnemu programowi organizowane są zajęcia o charakterze terapeutyczno-rehabilitacyjnym. Dostępne są także konsultacje psychiatryczne i psychologiczne.
3. **Biura Świadczeń Rodzinnych**

Swoje zadania OPS w Nisku realizuje współdziałając z jednostkami samorządu terytorialnego, stowarzyszeniami i organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami i związkami wyznaniowymi, fundacjami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi.

W Nisku rokrocznie coraz więcej rodzin kwalifikowanych jest do korzystania z pomocy społecznej. Jak wynika z poniższej tabeli, ogólna kwota pomocy społecznej wzrosła z poziomu 1 104 322 złotych w 2004 roku do 1 715 981 złotych w roku 2008, co oznacza przyrost o 55%. Analogicznie zwiększyła się liczba osób objętych pomocą (o 32%). Pomoc udzielana jest obecnie większej liczbie rodzin wieloosobowych.

Tabela 11. Zakres pomocy społecznej świadczonej przez Ośrodek w Nisku w latach 2004-2008

Rok	Liczba osób objętych pomocą	Kwota pomocy [PLN]
2004 r.	1 554	1.104.322,00
2005 r.	2 171	1 336 069,00
2006 r.	2 651	1.610.291,00
2007 r.	1 649	1.553.724,00
2008 r.	2 059	1.715.981,00

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku udziela pomoc w następujących formach: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i pomoc w naturze, usługi opiekuńcze psychiatryczne i pielęgnacyjne, dożywianie dzieci w szkołach, zasiłki celowe dla osób poszkodowanych podczas klęsk żywiołowych, a także finansowanie kosztów utrzymania mieszkańców gminy umieszczonych w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z poniższą tabelą, najczęściej osób korzystało z zasiłku celowego i pomocy w naturze i w przypadku tej formy pomocy odnotowano największy przyrost liczby korzystającej od roku 2004 do 2006, sięgający 300%. Znacznie wzrosła również ilość dożywianych dzieci w szkołach – o 43%. Zmniejszyła się natomiast ilość osób pobierających zasiłek okresowy (o 12,4%). Również liczba osób otrzymujących zasiłek stały zmalała o 3,8% w porównaniu z 2005 rokiem. W 2006 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku udzielił także pomocy 45 osobom poszkodowanym podczas klęsk żywiołowych i pokrył

koszty utrzymania 3 mieszkańców gminy umieszczonych w Domu Pomocy Społecznej. Usługi opiekuńcze pozostały na bardzo podobnym poziomie, zarówno w przypadku usług psychiatrycznych (dwie osoby więcej korzystały z tej formy pomocy w 2006 roku w porównaniu z rokiem 2004), jak i pielęgnacyjnych (w porównaniu z rokiem 2004 liczba korzystających w 2006 wzrosła o 9 osób, natomiast w porównaniu z 2005 rokiem – o dwie osoby).

Tabela 12: Forma pomocy udzielanej przez Ośrodek:

Wyszczególnienie		2004r.	2005r.	2006r.
Zasilek stały		71	81	78
Zasilek okresowy		258	325	226
Zasilek celowy i pomoc w naturze		331	1156	1325
Usługi opiekuńcze	psychiatryczne	46	45	48
	pielęgnacyjne	40	47	49
Dożywianie dzieci w szkołach		688	876	986
Kłeska żywiolowa-zasilki celowe		x	x	45
Finansowanie kosztów utrzymania mieszkańców gminy umieszczonych w DPS		x	x	3

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku

Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (z wyłączeniem usług opiekuńczych pielęgnacyjnych i psychiatrycznych) na 1 tys. ludności w 2006 roku wyniosła 104 i była wyższa od średniej wojewódzkiej (83).

4.2.7. Ochrona zdrowia

Podstawową jednostką opieki zdrowotnej w Nisku jest Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Nisku - Szpital im. Polskiego Czerwonego Krzyża oraz Przychodnia Specjalistyczna. SPZZOZ to samodzielna jednostka organizacyjna, której organem założycielskim jest Rada Powiatu Nizańskiego. W skład szpitala wchodzi:

- Oddziały Szpitalne (Wewnętrzny I, Wewnętrzny II, Chirurgiczny, Blok Operacyjny, Intensywnej Terapii, Ginekologiczno-Położniczy, Dziecięcy i Noworodkowy)
- Izba Przyjęć
- Pomoc Doraźna
- Dział Fizjoterapii
- Poradnie Specjalistyczne

- Pracownie Diagnostyczne
- Centralne Laboratorium Analityczne

W szpitalu znajduje się 220 łóżek, placówka zatrudnia 475 osób (w tym 43 lekarzy, 200 pielęgniarek, 110 innego personelu medycznego). Z uwagi na przynależność terytorialną szpital jest do dyspozycji około 67 tys. mieszkańców powiatu niżańskiego.

Tabela 13. Zakłady opieki zdrowotnej i praktyki na terenie Niska w 2007 roku

Zakłady opieki zdrowotnej		Praktyki		
publiczne	niepubliczne	lekarskie	dentystyczne	pielęgniarskie
4	7	1	14	1

Źródło: UGiM Nisko

Indywidualne Praktyki lekarskie i dentystyczne. Mieszkańcy miasta mogą korzystać z usług 8 aptek. W 2007 roku personel medyczny kształtował się na następującym poziomie:

- 67 lekarzy (46 w publicznych zakładach opieki zdrowotnej, 15 w niepublicznych, a 6 w ramach prywatnej praktyki lekarskiej).
- 189 pielęgniarek (160 w publicznych zakładach opieki zdrowotnej, 23 w niepublicznych, a 6 w ramach prywatnej praktyki).
- 15 dentystów (w ramach prywatnej praktyki)

Przekładało się to na następującą ilość pacjentów:

1. na jednego lekarza przypadło 336,1 pacjentów,
2. na jednego dentystę 1 500,4 pacjentów,
3. na jedną pielęgniarkę 119,1 pacjentów.

4.3. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji

W procesie rewitalizacji przewidziane są także działania w sferze społecznej, wspomagające pracę instytucji i organizacji pomocowych, a także umożliwiające dotarcie do większej grupy osób wymagających wsparcia. Konieczne jest także przeprowadzenie działań profilaktycznych, które pozwolą na zminimalizowanie ryzyka wystąpienia lub pogłębiania się poszczególnych problemów społecznych.

Dzieci i młodzież – dla tej grupy konieczne jest poszerzenie wachlarza dostępnych form wypoczynku i rekreacji, możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego. Wzbogacenie oferty kulturalnej oraz edukacyjnej wspomaga rozwój wszechstronnych zainteresowań oraz pomaga w zapobieganiu problemom alkoholowym, narkomanii oraz przestępczości wśród młodych ludzi.

Osoby starsze – dla tej grupy konieczne jest przedsięwzięcie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Bogata oferta kulturalna oraz włączanie osób starszych w aktywną pracę na rzecz lokalnej społeczności pozwalają na zminimalizowanie ryzyka dezintegracji osób starszych z pozostałymi grupami społecznymi miasta.

Bezrobotni – jest to najbardziej przekrojowa grupa, obejmująca osoby w różnym wieku i z różnym stopniem wykształcenia. Jest to grupa zagrożona problemami wynikającymi z pozostawania bez pracy przez dłuższy czas, takimi jak: brak wiary w siebie i we własne możliwości, frustracja, izolowanie się. Osoby bezrobotne powinny być włączane w aktywny udział w życiu społecznym i kulturalnym miasta.

Niepełnosprawni – dla tej grupy niezwykle istotne jest umożliwienie pełnego udziału w życiu społecznym, korzystanie z oferty edukacyjnej i kulturalnej miasta oraz likwidowanie barier architektonicznych. Organizacja przedsięwzięć integracyjnych może nie tylko pomóc osobom niepełnosprawnym w funkcjonowaniu w lokalnej społeczności, lecz także uwrażliwić mieszkańców na ich potrzeby.

Osoby borykające się z uzależnieniami – konieczne jest włączenie osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków w aktywną pracę na rzecz miasta. Zwiększy to ich poczucie przynależności do lokalnej społeczności oraz pomoże w walce z nałogiem.

Podsumowując, konieczna jest aktywizacja społeczności miejskiej, włączanie mieszkańców w życie społeczne i kulturalne oraz wzbogacanie oferty kulturalnej, by zintegrować mieszkańców miasta, zapewnić wsparcie dla grup problemowych i tym samym stymulować pożądane procesy społeczne.

4.4. Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych

Narodowy spis powszechny przeprowadzony w 2002 roku wykazał, że na terenie miasta istniało 4 881 gospodarstw domowych, z czego 3 892 to gospodarstwa rodzinne, a 989 – nierodzinne. Gospodarstw domowych bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego lub działki rolnej było 3 459, z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego 547, natomiast z użytkownikiem działki rolnej – 870.

Zdecydowana większość gospodarstw domowych jako źródło utrzymania wskazywała pracę najemną poza rolnictwem w sektorze publicznym (1 634). Utrzymanie z pracy najemnej poza sektorem publicznym wskazało 736 gospodarstw. Gospodarstwa deklarujące utrzymywanie się z pracy na własny rachunek najczęściej wskazywały pracę poza rolnictwem (296). Tylko 12 gospodarstw domowych wykazało utrzymywanie się z pracy w rolnictwie, we własnym gospodarstwie rolnym. Pod względem niezarobkowych źródeł utrzymania przeważają

gospodarstwa domowe utrzymujące się emerytur pracowniczych, kombatanckich i pochodnych (1 025) oraz z renty z tytułu niezdolności do pracy (353).

Sytuacja gospodarcza Polski od momentu wstąpienia do Unii Europejskiej bardzo się zmieniła. W związku z otwarciem granic i masową emigracją zarobkową Polaków, na rynku pracy zaczyna brakować wykwalifikowanej siły roboczej - ma to swoje odzwierciedlenie we wzroście wynagrodzeń. Presja wzrostu wynagrodzeń w całej Polsce jest coraz większa, dotyczy to także powiatu nizańskiego, porównując jednak przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie w relacji do średniej krajowej, można zauważyć, że różnice te są znaczne, średnie wynagrodzenie w 2007 roku wynosiło 2 124,52 zł, co stanowiło tylko 74,1% średniej krajowej.

Tabela 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie nizańskim w latach 2003-2007

	J. m.	2003	2004	2005	2006	2007
Ogółem	zł	1 677,53	1 764,88	1 789,27	1 926,57	2 124,52
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)	%	72,5	73,2	71,4	73,1	74,1

Źródło: Bank Danych Regionalnych

4.5. Struktura organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe stanowią ogromny społeczny potencjał. Dzięki temu, że działają lokalnie i tworzone są przez ludzi autentycznie zaangażowanych w wykonywaną pracę, mają większą dynamikę i potencjalnie wyższą skuteczność działania niż administracja publiczna.

Na terenie Miasta i Gminy Nisko w 2007 roku działało 35 organizacji społecznych i stowarzyszeń, w tym zdecydowana większość, bo 24 działają na terenie Niska. Ich liczba od kilku lat pozostaje na niezmiennym poziomie, świadczy to, o stosunkowo niskiej aktywności i zaangażowaniu mieszkańców w tą sferę życia społecznego i publicznego.

Wśród organizacji pozarządowych działających w Nisku można wymienić m.in.:

1. **Partnerstwo dla Ziemi Nizańskiej**, którego głównym celem jest działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.
2. **Nizańskie Centrum Rozwoju** – działa między innymi w zakresie wspierania rozwoju wspólnot i społeczności lokalnej powiatu, wspomaganie rozwoju gospodarczego, podejmowania działań na rzecz ekologii oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego czy też tworzenia warunków dla powstawania nowych miejsc pracy,
3. **Nizańskie Społeczne Towarzystwo Oświatowe** - prowadzi działalność edukacyjno-wychowawczą dzieci i młodzieży, zajmuje się również tworzeniem, utrzymywaniem i rozwojem szkół społecznych i placówek oświatowych.

4. **Towarzystwo Ziemi Nizańskiej w Nisku** – jego celem jest rozwijanie działalności oświatowej, kulturalnej i społecznej, podejmowanie działań na rzecz popularyzacji historii i folkloru regionu oraz podejmowanie działań na rzecz rozwoju samorządności
5. **Powiatowy Szkolny Związek Sportowy w Nisku** – jego celem jest propagowanie i rozwój kultury fizycznej wśród młodzieży szkolnej na obszarze działania Związku.
6. **Stowarzyszenie Bezpieczny Powiat Nisko** – współpracuje przy opracowaniu programów zwiększających bezpieczeństwo publiczne, a także aktywizuje lokalne społeczności w zakresie przeciwdziałania przestępczości i patologiom społecznym.
7. **Towarzystwo Kultury Chrześcijańskiej LOGOS w Nisku** - zajmuje się głównie organizowaniem form aktywności mających na celu kształtowanie kultury duchowej.
8. **Stowarzyszenie Ruch Pomocy Psychologicznej INTEGRACJA** - zajmuje się udzielaniem profesjonalnego wsparcia w obszarze edukacji, pomocy społecznej, opieki zdrowotnej kultury i zarządzania, a także udzielaniem pomocy i wspieraniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, między innymi osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, bezdomnych, kobiet dyskryminowanych. Poza tym prowadzi działalność w zakresie przeciwdziałania zjawiskom agresji, przestępczości, nietolerancji i dyskryminacji, uzależnieniom i kryzysom zdrowia psychicznego.
9. **Stowarzyszenie Integracji i Rozwoju IN RE** - działanie na rzecz integracji i samorządności, budzenie i pogłębianie zaangażowania na rzecz Niska i regionu wśród społeczeństwa, a także kształtowanie postaw zaangażowanych wobec bieżących procesów i problemów miasta i regionu.

Należy stwierdzić, że działalność organizacji pozarządowych na terenie Niska jest niewystarczająca. Z jednej strony trzeba zachęcić władze gminy do patrzenia z większą przychylnością na poczynania tych podmiotów, a z drugiej strony wymagane są działania zachęcające mieszkańców do większego zaangażowania w działalność organizacji pozarządowych. Istnieje potrzeba wypracowania zasad współpracy między władzami gminy a organizacjami pozarządowymi. Krokiem w dobrym kierunku jest przyjęcie w lutym 2008 roku „Programu współpracy Gminy i Miasta Nisko z organizacjami pozarządowymi”, który określa formy, zasady i zakres współpracy Urzędu z NGO.

4.6. Identyfikacja problemów

- Zły stan techniczny infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej,
- Niedostateczne wyposażenie placówek kultury i obiektów sportowych,
- Niedostatecznie bogata oferta kulturalna i sportowo rekreacyjna miasta,

- Wysoki poziom ubóstwa, duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej,
- Występowanie grup osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją,
- Ujemne saldo migracji
- Wyjazdy osób młodych, wykształconych, zakładających rodziny do większych ośrodków miejskich
- Dezintegracja lokalnej społeczności,
- Mało inicjatyw lokalnych skierowanych do młodzieży,
- Brak działań promujących sport i zdrowy tryb życia,
- Wzrost demoralizacji wśród dzieci i młodzieży, patologie młodocianych (chuligaństwo, dewastacja mienia, bójki, spożywanie alkoholu)
- Brak miejskiego systemu monitoringu, co wpływa na obniżenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz zwiększa ilość przypadków wandalizmu i niszczenia mienia społecznego.
- Brak identyfikacji z miastem i zaangażowania w jego życie oraz poczucia wpływu na to co się w nim dzieje, w przypadku znacznej części mieszkańców
- Ubóstwo, niezaradność życiowa, brak aktywności prozawodowej wśród podopiecznych ośrodka pomocy społecznej.

5. Tabela z podstawowymi danymi dotyczącymi poszczególnych sektorów w mieście Nisko

Zagospodarowanie przestrzenne	Zasoby mieszkaniowe w 2008 roku <i>(w tym osób fizycznych)</i>	Długość rozdzielczej sieci wodociągowej w km (2008)	Długość rozdzielczej sieci kanalizacyjnej w km (2008)	Stopień zwodociągowania miasta	Stopień skanalizowania miasta
	4 894 <i>(3 284)</i>	43,3	61,8	67%	65%
	Długość dróg wojewódzkich w km	Długość dróg powiatowych w km	Długość dróg gminnych w km	Długość dróg krajowych w km	Liczba budynków wybudowanych przed 1989 rokiem w stosunku do liczby budynków ogółem wg NSP 2002
	10,8	25,55	87,23	28,17	71,6%
Gospodarka	Liczba podmiotów gospodarczych w 2008 roku <i>(w tym sektora prywatnego)</i>	Liczba zatrudnionych na terenie miasta w 2007 roku	Liczba bezrobotnych mieszkańców miasta w 2008 roku <i>(w tym kobiet)</i>	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w 2008 roku	Poziom aktywności gospodarczej w 2008 roku <i>(liczba podmiotów na 1000 miesz.)</i>

	1 233 (1 188)	3135	1012 (597)	515 (354)	79
Sfera społeczna	Liczba ludności miasta w 2007 (w tym kobiety)	Gęstość zaludnienia	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym
	15 683 (7 947)	256	3 174	10 518	1 886
	Przyrost naturalny w 2008 roku	Liczba gospodarstw domowych wg NSP 2002	Ogólna wykrywalność przestępstw w 2008 roku	Saldo migracji	Udział mieszkań wyposażonych w wodociąg w liczbie mieszkań ogółem
	2,7	4 881	81,4%	-78	90,6%

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest to jedna z najczęściej stosowanych metod analizy strategicznej. Polega na analizie silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, które pojawiają się przed jednostką.

SWOT to skrót pierwszych liter angielskich słów: strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia).

Technika ta oceniająca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, mogące mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego, stanowi pomoc przy dokonywaniu analizy zasobów i otoczenia miasta oraz określeniu priorytetów jego rozwoju. W celu uzyskania jasnej analizy traktuje się **mocne** i **słabe** strony jako czynniki **wewnętrzne** z punktu widzenia społeczności lokalnej, na które społeczność ma wpływ, a **szanse** i **zagrożenia** jako czynniki **zewnętrzne**, znajdujące się w otoczeniu bliższym i dalszym, na których występowanie z reguły nie ma wpływu, może je natomiast wykorzystać w procesie rozwoju lub musi neutralizować negatywne zjawiska z nimi związane.

Poniżej przedstawiono cechy Niska pogrupowane zgodnie z założeniami analizy SWOT, by uzyskać klarowny obraz zarówno czynników mogących przyczynić się do rozwoju miasta, jak i hamujących go:

Mocne strony

- Statut miasta powiatowego - Nisko stanowi ośrodek o znaczeniu ponadlokalnym
- Czyste środowisko naturalne (mniej skażone niż w innych obszarach województwa)
- Bardzo duży udział lasów w powierzchni miasta
- Duże walory przyrodniczo – krajobrazowe
- Interesujące zabytki o znacznej wartości historycznej
- Istniejące rezerwy terenowe pod inwestycje, w tym pod budownictwo mieszkaniowe

- Dostęp do szkolnictwa ponadgimnazjalnego i wyższego na terenie miasta
- Korzystne położenie miasta w układzie ważnych szlaków komunikacyjnych – droga krajowa nr 19 Rzeszów – Lublin – Białystok
- Dobre połączenie drogowe ze Stalową Wolą
- Przebiegająca przez obszar gminy Linia Hutnicza Szerokotorowa (LHS)

Słabe strony

- Zły stan techniczny dróg,
- Duży ruch samochodowy przez centrum miasta, związany z brakiem obwodnicy,
- Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura techniczna (szczególnie wodno-kanalizacyjna),
- Zła sytuacja mieszkaniowa (brak nowych inwestycji mieszkaniowych, konieczność remontów istniejących zasobów mieszkaniowych),
- Zanieczyszczenie wód powierzchniowych,
- Brak wysypiska śmieci,
- Niewykorzystane rezerwy terenowe,
- Niska funkcjonalność przestrzeni
- Mała ilość terenów rekreacyjnych i urządzonej zieleni
- Rozproszenie zabudowy niektórych części miasta,
- Brak dogodnej komunikacji pomiędzy wszystkimi częściami miasta,
- Mała ilość parkingów, szczególnie w centrum miasta,
- Znaczna eksploatacja tkanki mieszkaniowej,
- Zły stan obiektów zabytkowych,
- Masowe migracje zarobkowe mieszkańców Niska, odpływ fachowej siły roboczej,
- Niedostateczny rozwój infrastruktury turystycznej, niewykorzystanie istniejącego potencjału miasta,
- Poszukiwanie przez mieszkańców zatrudnienia w innych ośrodkach miejskich,
- Brak uzbrojonych terenów pod inwestycje
- Niska aktywność gospodarcza miasta,
- Dominacja tradycyjnych branż,
- Nierozwinięty sektor usług nowoczesnych,
- Brak miejsc pracy dla osób wysoko wykwalifikowanych,
- Wysoka stopa bezrobocia,
- Duży udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem,
- Zagrożenie wzrostem liczby bezrobotnych,

- Brak rozwiniętych usług około-turystycznych,
- Niska atrakcyjność inwestycyjna miasta,
- Konkurencyjność ze strony pobliskich ośrodków jako miejsc pracy i lokalizacji nowych inwestycji.
- Zły stan techniczny infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej,
- Niedostateczne wyposażenie placówek kultury i obiektów sportowych,
- Niedostatecznie bogata oferta kulturalna i sportowo rekreacyjna miasta,
- Wysoki poziom ubóstwa, duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej,
- Występowanie grup osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją,
- Ujemne saldo migracji
- Wyjazdy osób młodych, wykształconych, zakładających rodziny do większych ośrodków miejskich
- Dezintegracja lokalnej społeczności,
- Mało inicjatyw lokalnych skierowanych do młodzieży,
- Brak działań promujących sport i zdrowy tryb życia,
- Wzrost demoralizacji wśród dzieci i młodzieży, patologie młodocianych (chuligaństwo, dewastacja mienia, bójki, spożywanie alkoholu)
- Brak miejskiego systemu monitoringu, co wpływa na obniżenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz zwiększa ilość przypadków wandalizmu i niszczenia mienia społecznego.
- Brak identyfikacji z miastem i zaangażowania w jego życie oraz poczucia wpływu na to co się w nim dzieje, w przypadku znacznej części mieszkańców
- Ubóstwo, niezaradność życiowa, brak aktywności prozawodowej wśród podopiecznych ośrodka pomocy społecznej.

Szanse

- Nacisk na rozwój spójności wewnątrzregionalnej, zapisany w dokumentach wojewódzkich
- Możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowania
- Funkcjonowanie na terenie miasta uczelni wyższej, rozwój szkolnictwa wyższego
- Stosunkowo bliska odległość Niska od dużych miast - Stalowej Woli, Tarnobrzega, Rzeszowa, Lublina, Leżajska, Jarosławia, Przemyśla
- Sąsiedztwo Stalowej Woli, w której notuje się deficyt terenów pod budownictwo mieszkaniowe
- Budowa obwodnicy miasta
- Ustawodawstwo sprzyjające tworzeniu nowych podmiotów gospodarczych

- Realne wsparcie rozwoju MŚP
- Rozwój turystyki na terenie powiatu nizańskiego
- Wzrost zainteresowania turystyką weekendową
- Dobra współpraca władz gminnych z samorządowymi władzami powiatowymi i wojewódzkimi
- Rozwój stowarzyszeń i organizacji lokalnych,
- Transformacja rynku pracy i nowe możliwości zatrudnienia,
- Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy,

Zagrożenia

- Brak inwestorów zainteresowanych rozwojem działalności na terenie miasta -
- Sąsiedztwo Stalowej Woli, która przyciąga inwestorów
- Niż demograficzny, obejmujący dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym
- Ogólnopolskie zjawisko emigracji zarobkowej
- Duża emisja zanieczyszczeń gazowych w związku z bliskim sąsiedztwem Stalowej Woli,
- Uwarunkowania mentalne i brak wiary w możliwości osiągnięcia lepszej przyszłości,
- Brak strategicznych zewnętrznych inwestorów gospodarczych, przemysłowych i usługowych
- Zbyt wolne przemiany w systemie oświaty i w ofercie szkoleń w relacji do przemian zachodzących na rynku pracy.

Jak wynika z powyższego zestawienia głównymi atutami miasta Nisko są jego położenie oraz bogactwo środowiska naturalnego. Położenie w dobrze skomunikowanej części województwa, relatywnie mała odległość do wielu ośrodków miejskich regionu oraz bardzo dobre połączenia drogowe z najbliższymi miastami mogą stanowić dużą zachętę dla inwestorów, dla których ważny jest transport i, co za tym idzie, dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa. Walory przyrodniczo-krajobrazowe, mogą przyczynić się do rozwoju turystyki. Warto wykorzystać je do promowania Niska zwłaszcza, że nie wszystkie miasta posiadają w swoich granicach administracyjnych lub w ich pobliżu tak dużą powierzchnię lasów. Nisko charakteryzuje się też czystym środowiskiem naturalnym, co nie tylko podnosi standard życia mieszkańców, lecz także może przyciągać osoby z większych miast, szukające choćby krótkiego odpoczynku w mieście mniejszym i niezanieczyszczonym. Całość walorów miasta uzupełniają obiekty zabytkowe, które mogą być interesujące dla odwiedzających. Nisko cechuje się również rezerwami terenowymi pod inwestycje oraz budownictwo mieszkaniowe, co również może przyciągać inwestorów, w tym developerów i może stanowić poważny bodziec rozwoju. Warto wspomnieć również o ofercie edukacyjnej miasta – stosunkowo niewielkie miasto jest ponadlokalnym ośrodkiem szkolnictwa

ponadgimnazjalnego, istnieją w nim także placówki umożliwiające kontynuowanie nauki na poziomie wyższym. Dzięki temu na terenie miasta można pozyskać wykwalifikowaną siłę roboczą.

Słabe strony Niska to przede wszystkim niewystarczająco rozwinięta infrastruktura techniczna i zły stan dróg, co znacznie zmniejsza standard życia w mieście oraz zniechęca inwestorów do lokowania działalności na jego terenie. Czynnikiem ten ma również negatywne działanie na napływ nowych mieszkańców miasta, którzy poszukują terenów zaopatrzonych w podstawowe urządzenia komunalne. Niechętnie lokowanie inwestycji w mieście, niewielkie zainteresowanie przedsiębiorczością oraz brak uzbrojonych terenów pod inwestycje powodują pogłębianie się kolejnego problemu – bezrobocia w mieście, które utrzymuje się na dosyć wysokim poziomie. W dodatku poziom płac jest niski, przez co wielu mieszkańców boryka się z problemami finansowymi. W skrajnej postaci prowadzi to do pogłębiania się patologii społecznych – alkoholizmu, narkomanii, przemocy w rodzinie. Osoby lepiej wykształcone, bardziej mobilne wyjeżdżają z miasta, co może doprowadzić do swoistego drenażu mózgow i problemów z pozyskiwaniem wykwalifikowanych pracowników. Nie w pełni wykorzystuje się walory miasta, o czym świadczy słaby rozwój branży turystycznej, brak odpowiedniej infrastruktury, bazy noclegowej i gastronomicznej. Dodatkowo zanieczyszczenie wód powierzchniowych oraz brak wysypiska śmieci doprowadzić mogą do osłabienia ważnego atutu miasta – czystego środowiska. Słabą stroną jest również niedopasowana do rynku pracy oferta edukacyjna i niewielka liczba kółek zainteresowań dla młodzieży i zajęć pozalekcyjnych.

Czynnikiem zewnętrznymi, które warto wykorzystać w procesie rozwoju są przede wszystkim budowa obwodnicy miasta (drogi krajowej) oraz zachęcanie do tworzenia nowych przedsiębiorstw oraz wspieranie rozwoju sektora MŚP, co stało się tendencją ogólnokrajową, a także jest jednym z priorytetów polityki unijnej. Obwodnica zwiększy standard życia w mieście, zwiększy przepustowość dróg w okolicach Niska, uprawní transport. Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw może doprowadzić do spadku bezrobocia, uatrakcyjnienia lokalnego rynku pracy i przyciągania większej liczby inwestorów z zewnątrz. Wśród turystów obserwuje się wzrost zainteresowania turystyką weekendową, uprawianą przede wszystkim przez turystów z większych miast. Jest to szansą dla Niska – miasta mającego duży potencjał w tej dziedzinie. Wzrost liczby osób odwiedzających miasto może przyczynić się nie tylko do rozwoju turystyki lecz także do lepszego funkcjonowania innych dziedzin gospodarki – na przykład handlu czy transportu zbiorowego. Czynnikiem rozwoju jest także sąsiedztwo Stalowej Woli – miasta przemysłowego, w którym brakuje terenów pod budownictwo mieszkaniowe. Nisko ze swoimi rezerwami mogłoby przyciągnąć osoby pracujące w sąsiednim, niezbyt oddalonym od niego mieście. Warto

również zwrócić uwagę na znajdującą się w Nisku uczelnię, która nie tylko kształci potencjalnych pracowników i daje możliwość dalszej nauki osobom niezamożnym, które nie mogą studiować w większych ośrodkach, lecz także za sprawą społeczności akademickiej może aktywnie uczestniczyć w życiu miasta i wzbogacać jego ofertę kulturalną. Do rozwoju Niska może także przyczynić się wzrost znaczenia organizacji pozarządowych i różnego rodzaju stowarzyszeń włączających się w działalność lokalnych społeczności.

Dużym zagrożeniem jest brak zainteresowania inwestorów, zwłaszcza strategicznych, miastem jako miejscem lokalizacji przedsięwzięć gospodarczych. Dużo większe zainteresowanie wzbudza leżąca niedaleko Stalowa Wola, co sprawia, że jej sąsiedztwo jest jednocześnie szansą i zagrożeniem. Również zanieczyszczenia emitowane w stalowowolskich zakładach przemysłowych negatywnie wpływają na stan środowiska w Nisku. Niedobra sytuacja na lokalnym rynku pracy i niewielkie płace powodują, że mieszkańcy miasta ulegają ogólnokrajowej tendencji do migracji zarobkowych – do większych miast i za granicę. Dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym obejmuje niż demograficzny, który w przyszłości doprowadzi do spadku liczby mieszkańców miasta. Oferta edukacyjna i szkoleniowa jest niedopasowana do potrzeb rynku pracy, co może prowadzić do pogłębiania się bezrobocia. Dodatkowo wśród osób nieradzących sobie we współczesnych warunkach społeczno-gospodarczych narasta brak wiary w siebie i przekonanie o niemożliwych zmianach na lepsze, co utrudnia działania mające na celu zwalczanie bezrobocia i promocję przedsiębiorczości.

II. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno-społeczno-gospodarczego miasta

1. Strategia Rozwoju Województwa oraz Regionalny Program Operacyjny

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 jest najważniejszym instrumentem polityki regionalnej, jaka będzie realizowana w województwie podkarpackim w okresie od 2007 do 2013 roku. Celem nadrzędnym, jaki został określony w tym dokumencie, jest wzrost krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu oraz poprawa dostępności przestrzennej Podkarpacia. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe, poprzez różnego rodzaju inwestycje strukturalne, prowadzące m.in. do wzmocnienia dostępności regionu, podnoszenia jego konkurencyjności, poprawy stanu środowiska naturalnego i kulturowego oraz podnoszenia poziomu edukacji. Cele szczegółowe, jakie zostały opisane w tym dokumencie określono w oparciu o analizę poziomu społeczno-gospodarczego rozwoju województwa i obejmują one obszary wymagające wsparcia w celu usunięcia występujących na nich barier rozwojowych i podniesienia poziomu rozwoju gospodarczego regionu. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 wyznaczono 8 osi priorytetowych, które systematyzują działania, jakie mają być podjęte w celu osiągnięcia celu nadrzędnego oraz celów szczegółowych programu operacyjnego:

1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka
2. Infrastruktura techniczna
3. Społeczeństwo informacyjne
4. Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom
5. Infrastruktura publiczna
6. Turystyka i kultura
7. Spójność wewnątrzregionalna
8. Pomoc techniczna

Dla osi priorytetowej nr 7 – „Spójność wewnątrzregionalna” określono jako cel nadrzędny zmniejszenie różnic rozwojowych, występujących na obszarze województwa. Realizacja tego celu będzie możliwa poprzez wykonanie następujących celów szczegółowych:

- wzmocnienia ośrodków miejskich,
- ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów zdegradowanych,

– zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej obszarów zmarginalizowanych gospodarczo

Spójność regionu podkreślona jest jako istotna cecha województwa, służąca zapewnieniu całości jego terytorium udziału we wzroście gospodarczym. Na umocnienie pozycji województwa jako całości wpływ będzie miało wsparcie obszarów przeżywających największe trudności strukturalne oraz włączenie ich w proces podnoszenia konkurencyjności regionu. Podkreślono, że różnice rozwojowe mają różne przyczyny.

W ramach niniejszej osi priorytetowej wyodrębniono trzy następujące typy obszarów problemowych, które kwalifikują się do przeprowadzenia w nich interwencji:

- wymagające rewitalizacji miasta lub ich części,
- obszary i obiekty zdegradowane m.in. w wyniku: upadku przemysłu, likwidacji Państwowych Gospodarstw Rolnych, jednostek wojskowych, czy zaniechania rozpoczętych inwestycji ze względu na przemiany społeczno-gospodarcze,
- obszary zmarginalizowane gospodarczo charakteryzujące się niską skutecznością w przyciąganiu firm.

Wyznaczono trzy rodzaje działań, jakie wiążą się z osiągnięciem określonych w tej osi priorytetowej celów szczegółowych i rozwiązywaniem problemów cechujących wyżej wymienione obszary:

- Działanie 7.1 Rewitalizacja miast
- Działanie 7.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych
- Działanie 7.3 Aktywizacja obszarów zmarginalizowanych gospodarczo

Nieprzypadkowo rewitalizacja miast została włączona do działań mających na celu wzmacnianie spójności regionu i poprawy rozwoju regionu jako całości. Miasta są ośrodkami koncentracji miejsc pracy, przedsiębiorstw i szkół. Przyciągają osoby o wysokich kwalifikacjach, często o wyższym poziomie dochodów. Miasto gromadzi jednak zarówno czynniki, które stymulują ogólny rozwój, jak i spowalniające go – bezrobocie, przestępczość, wykluczenie społeczne. Takie procesy zachodzą w tych częściach miast, które zostały dotknięte kryzysem, skupiły się w nich problemy, zarówno gospodarcze, jak i społeczne oraz przestrzenne. Jest to niebezpieczne dla miast jako całości, a także dla regionu, ponieważ to właśnie miasta powinny stawać się lokomotywami rozwoju, pociągającymi za sobą miejscowości, na które wywierają wpływ. Jeśli miasto lub jakaś jego część źle funkcjonuje, to rozwój całego obszaru jego oddziaływania jest zagrożony. W województwie podkarpackim w szczególnej sytuacji znajdują się miasta, których rynek pracy opierał się na dominacji jednego lub kilku przedsiębiorstw obecnie ograniczających zatrudnienie lub zlikwidowanych, czego efektem jest degradacja tkanki miejskiej. Środki w ramach tej osi priorytetowej, mają zostać przeznaczone na przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom zachodzącym w miastach zarówno w wymiarze technicznym, społecznym,

gospodarczym jak i środowiskowym. Rewitalizacja ma za zadanie nie tylko ingerencję w przestrzeń i renowację obiektów, lecz także przywrócenie ich funkcji, które są ważne dla całego miasta oraz aktywizację mieszkańców. Dodatkowo należy podejmować kroki zmierzające do zaspokajania potrzeb mieszkańców związanych z mieszkalnictwem.

Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nisko jest w całości zgodny z powyższymi założeniami RPO. Renowacja wielu, często zabytkowych obiektów ma za zadanie nie tylko zwiększenie ich walorów estetycznych oraz poprawę ogólnego wyglądu miasta. Zakłada się także przywrócenie wielu obiektom ich funkcji, których obecnie nie mogą pełnić, ponieważ jest to niemożliwe ze względu na ich stan techniczny, a także (w kilku przypadkach) nadanie nowych, ważnych dla życia miasta i jego mieszkańców. Przykładem budynku, któremu przywraca się pełnią w przeszłości funkcję jest dawny browar. Budynek ten był już siedzibą instytucji kulturalnej – klubu Bazyliшек, który cieszył się dużym zainteresowaniem mieszkańców. Po zawieszeniu działalności przez klub budynek w przeważającej części jest pustostanem. W ramach rewitalizacji planuje się przeniesienie do niego Biblioteki Miejskiej a także utworzenie Muzeum Miejskiego i Galerii Sztuki. Zupełnie nowe przeznaczenie obiektu zaprojektowano dla budynku dawnego Pogotowia Ratunkowego, który nie jest obecnie wykorzystywany w żaden sposób. Lokalny Program Rewitalizacji uwzględnia utworzenie w nim Centrum Aktywizacji Społecznej – Domu Jana Pawła II, które ma się zajmować działalnością społeczną, kulturalną i edukacyjną. Trzecią grupę obiektów stanowią te, które w ramach rewitalizacji mają być lepiej przystosowane do pełnienia swojej funkcji. Jednym z nich jest Park Miejski, który po odnowie i odbudowie obiektów rekreacyjnych będzie bardziej atrakcyjnym miejscem dla mieszkańców i przyczyni się do wzrostu zainteresowania wypoczynkiem aktywnym. Warto zauważyć, że w większości proponowanych działań rewitalizacyjnych osiągniętych będzie kilka rezultatów – poza ingerencją w przestrzeń i techniczną modernizacją przewidziane są także konkretne efekty gospodarcze i społeczne. Rozwój oferty kulturalnej, aktywizacja seniorów, integracja niepełnosprawnych, promowanie rozwoju przedsiębiorczości – to tylko niektóre cele, jakie mają być osiągnięte poprzez planowane działania, a które przyczynią się do ożywienia społeczno-gospodarczego miasta. Podsumowując – dzięki wieloaspektowej rewitalizacji Nisko ma otrzymać bodziec rozwoju, stać się miejscem atrakcyjnym dla jego mieszkańców, a także dla otoczenia zewnętrznego.

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 została przyjęta przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w 2006 roku. Jest ona kluczowym dokumentem programowania rozwoju województwa we wskazanych latach. Okresem obowiązywania obejmuje ona dwie kolejne perspektywy finansowe UE. Realizacja strategii nastąpi poprzez Regionalny Program Operacyjny Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013. Część projekcyjna Strategii Rozwoju Województwa jest zgodna ze strategicznymi dokumentami na szczeblu krajowym - Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia 2007-2013, Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015 oraz Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. Dokumenty te uwzględniają zapisy nadrzędnego dokumentu programowego Unii Europejskiej, czyli Strategicznych Wytucznych Wspólnoty (CSG).

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego określa cele i działania, jakie mają służyć podniesieniu konkurencyjności regionu oraz rozwiązywaniu problemów gospodarczych i społecznych mających podłoże strukturalne. Cel strategiczny określono jako „podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zwiększenia zatrudnienia oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności”. Na podstawie wniosków wynikających z aktualnej diagnozy społeczno-gospodarczej regionu oraz analizy zmian zachodzących w różnych sferach aktywności województwa, wyznaczono 8 głównych obszarów strategicznych, kluczowych do społeczno-gospodarczego rozwoju regionu:

- Gospodarka regionu
- Infrastruktura techniczna
- Obszary wiejskie i rolnictwo
- Ochrona środowiska
- Kapitał społeczny
- Współpraca międzynarodowa
- Ochrona zdrowia
- Zabezpieczenie społeczne.

Układ każdego z obszarów strategicznych zawiera nadrzędny cel strategiczny, priorytety rozwoju oraz kierunki działań.

Dokument ten jest kontynuacją większości priorytetów rozwoju dotychczas obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego opracowanej na lata 2000-2006.

Celem strategicznym pierwszego obszaru – gospodarki regionu jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki, co ma nastąpić poprzez rozwijanie przedsiębiorczości,

zwiększanie jej innowacyjności oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu. Priorytetem czwartym tego obszaru jest wyodrębnienie turystyki jako ważnego czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. Wskazano, że gospodarka turystyczna powinna stanowić jeden ze strategicznych kierunków rozwoju regionu, ponieważ wykazuje ona duże oddziaływanie prorozwojowe, aktywizuje nie tylko sektor turystyczny, ale także inne sektory gospodarki. Jako pierwszy kierunek działań zaproponowano podniesienie konkurencyjności produktu turystycznego, co ma na celu nie tylko podniesienie atrakcyjności już istniejących produktów, ale również kreowanie nowych. Region musi oferować coraz więcej produktów spełniających wymagania odwiedzających, by ich przyciągnąć. Zwraca się tu uwagę nie tylko na podniesienie liczby miejsc, które mogą stać się dla turystów atrakcyjne, lecz także na istotne dla całej gospodarki regionu inwestycje w infrastrukturę turystyczną – bazę pobytową i gastronomiczną.

Jako kierunek drugi priorytetu czwartego obszaru strategicznego gospodarka regionu wskazano marketing turystyczny, który pozwoli na bardziej efektywny rozwój turystyki i wzrost zainteresowania obszarem województwa turystów. Celem strategicznym ma być stworzenie zintegrowanego systemu marketingu i promocji w kraju i za granicą, w tym regionalnego systemu informacji turystycznej oraz wykreowanie wizerunku województwa. Istotnym dla mieszkańców miast mniejszych i mniej znanych turystom, takich jak właśnie Nisko, będzie rozwinięcie wojewódzkiego systemu informacji turystycznej. Tego typu inicjatywy poparte działaniami promocyjnymi ułatwiającymi dostęp do aktualnej informacji turystycznej będą sprzyjały także rozwojowi wiedzy krajoznawczej wśród mieszkańców województwa, a tym samym wpłyną na podejmowanie decyzji o podróżach i pobytach turystycznych w regionie.

Jako trzeci kierunek działania opisywanego priorytetu określono współpracę i współdziałanie podmiotów i instytucji związanych z turystyką, w tym rozwijanie partnerstwa publiczno-prywatnego oraz służącego pozyskiwaniu środków z funduszy europejskich i innych zewnętrznych źródeł wspierających bezpośrednio lub pośrednio rozwój turystyki. Oznacza to, że zgodne z tymi założeniami Strategii są wszystkie projekty, które zakładają szeroko rozumianą współpracę międzyinstytucjonalną, mogącą wpłynąć bezpośrednio lub pośrednio na ruch turystyczny danego obszaru. Lokalny Program Rewitalizacji jest komplementarny z tym kierunkiem działania, ponieważ rewitalizacja wpływa pozytywnie na rozwój turystyki w danej gminie lub mieście, zwłaszcza, gdy w planie ujęte są zadania mające na celu odnowę zabytkowych obiektów czy też dzielnic, co zwiększa ich atrakcyjność i zainteresowanie nimi przyjezdnych.

Potencjał turystyczny Niska opiera się głównie na możliwości bycia regionalnym centrum turystyki weekendowej oraz stania się bazą wypadową dla turystów odwiedzających okoliczne miejscowości i obszary przyrodnicze. Musi jednak zostać spełnionych kilka warunków – miasto

powinno przyciągać turystów weekendowych swoimi walorami oraz posiadać bazę turystyczną, która będzie w stanie obsłużyć odwiedzających. Rewitalizacja Niska przyczyni się do osiągnięcia tych zamierzeń. Działania proponowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji poprawią ogólny wygląd miasta, a zwłaszcza jego centralnej części, która dzięki odnowie ma szansę stać się tętniącym życiem rynkiem, chętnie odwiedzanym zarówno przez mieszkańców, jak i osoby przyjezdne. Projektowana jest odnowa budynków zabytkowych, o wyjątkowej architekturze, które mogą być obiektami zainteresowania wycieczkowiczów. Renowacja Parku Miejskiego i wybudowanie w nim obiektów rekreacyjnych dodatkowo podniosą atrakcyjność miasta dla osób z zewnątrz. Warto zwrócić też uwagę na proponowane działania dotyczące remontu Sanktuarium Świętego Józefa oraz zagospodarowanie terenów przyległych, które mają na celu zwiększenie ruchu pielgrzymkowego w mieście. Wzbogacenie oferty kulturalnej Niska także może spowodować wzrost zainteresowania miastem mieszkańców województwa i przyczynić się do zwiększenia podróży turystycznych wewnątrzregionalnych. Projektowana rewitalizacja stworzy więc warunki do rozwoju turystyki i przyczyni się do osiągnięcia założeń powyższych kierunków działań.

Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Nisko zakłada również szersze działania mające na celu osiągnięcie celu strategicznego pierwszego obszaru - tworzenia warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki. Zakłada się promowanie rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta poprzez utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej – wydzielonego obszaru, na którym ułatwione byłoby lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej (teren uzbrojony, przeznaczony wyłącznie dla inwestorów i przedsiębiorców). Dodatkowym działaniem mogącym pomóc w idei propagowania przedsiębiorczości i ułatwiającym jej założenie jest utworzenie Gminnego Centrum Informacji, które będzie udzielać instrukcji jak założyć własną firmę, zajmować się poradami prawnymi dla przedsiębiorców, uczestniczyć w rynku pracy poprzez zamieszczanie ogłoszeń szukających pracy i o miejscach pracy, a także udzielać przedsiębiorcom już uczestniczącym w lokalnym rynku istotnych informacji – na przykład o lokalach do wynajęcia, działkach przeznaczonych pod działalność gospodarczą, i tym podobnych.

Kolejnym, istotnym z punktu widzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji obszarem strategicznym jest obszar piąty – kapitał społeczny. Dla tego obszaru celem strategicznym jest wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu. Podkreślono, że w procesie rozwoju regionu bardzo ważne jest rozwijanie kapitału ludzkiego, wspieranie rozwoju edukacji i kultury, wzrost aktywności zawodowej, budowa społeczeństwa obywatelskiego. Wpływ na rozwój całych społeczności ma indywidualna kariera zawodowa poszczególnych jednostek, ich uczestnictwo

w życiu społecznym, samorealizacja. Procesy te zachodzą, gdy każdy obywatel ma nieograniczony dostęp do edukacji i szerokiej oferty kulturalnej, gdy swoje kształcenie może dopasować do wybranej przez siebie ścieżki kariery i gdy może doskonalić swoją wiedzę i umiejętności przez całe życie. Priorytetem trzecim tego obszaru strategicznego jest rozwój kultury i dostępu do jej dóbr, które, jak wskazano, są nośnikiem idei, symboli, a także są podstawą tożsamości społecznej. W Strategii Rozwoju Województwa określono główne cele polityki kulturalnej na lata 2007-2013:

- przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju i warunków uczestnictwa kulturalnego ludności w województwie (zwłaszcza między stolicą regionu a jej otoczeniem),
- pielęgnowanie (ochrona) tożsamości kulturowej regionu, w tym tożsamości narodowych i etnicznych, wzmocnienie procesów integracyjnych w społeczności regionalnej,
- poprawa jakości środowiska kulturowego Podkarpacia

Realizacja celów kluczowych ma doprowadzić do zrównoważonego rozwoju kultury, który będzie przejawiał się w poprawie warunków dostępności i uczestnictwa mieszkańców całego województwa podkarpackiego. Kierunkami działań służącymi realizacji założeń polityki kulturalnej, wymienionymi w Strategii są:

1. Zwiększenie możliwości dostępu do kultury
2. Kształtowanie kulturowej tożsamości regionalnej
3. Poprawa jakości środowiska kulturowego

Priorytetem czwartym opisywanego obszaru strategicznego – kapitału społecznego jest wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Mieszkańcy muszą mieć poczucie odpowiedzialności za sprawy publiczne, co powinno objawiać się w podejmowaniu przez nich inicjatywy we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Osia takiej postawy mieszkańców są organizacje pozarządowe, które tworzą zaplecze instytucjonalne dla aktywności lokalnych społeczności. Organizacje te powinny więc być wspierane przez władze samorządowe, muszą także istnieć odpowiednie regulacje prawne w zakresie współpracy organizacji pozarządowych z administracją publiczną i podmiotami gospodarczymi.

Kierunkami działań wyróżnionymi w ramach tego priorytetu są:

1. Wspieranie aktywności obywatelskiej mieszkańców regionu
2. Podniesienie jakości współpracy III sektora, administracji publicznej i biznesu
3. Wspieranie instytucjonalnego rozwoju administracji samorządowej oraz organizacji pozarządowych

Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Nisko zakłada szerokie działania mające na celu wzmocnienie lokalnego kapitału społecznego. Przede wszystkim zwracają uwagę zawarte w nim inicjatywy mające za zadanie wzbogacenie oferty kulturalnej miasta. Nizańskie Centrum Kultury, ze względu na obecne trudności lokalowe utrudniające mu prowadzenie działalności, planuje rozbudować swoją obecną siedzibę, po to, by w zmodernizowanym budynku mogły być prowadzone zajęcia, które obecnie odbywają się w szkołach. Zaprojektowano także sale wystawiennicze i pracownie. Planuje się również przeniesienie Biblioteki Miejskiej do innej siedziby, gdzie zostanie także utworzone Muzeum Miejski i Galeria Sztuki, której obecnie miastu brakuje. W ramach rewitalizacji powstaną także dwie nowe instytucje – Centrum Aktywizacji Społecznej i Centrum Animacji Dorosłych. Pierwsza z nich ma za zadanie krzewić działalność edukacyjną i kulturalną wśród różnych grup mieszkańców, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, a także wciągać mieszkańców miasta w aktywne działania społeczne. Drugie centrum jest skierowane do osób starszych, ale również zakłada prowadzenie działalności edukacyjno kulturalnej. Warto zauważyć, że proponowane przez centra zajęcia, szkolenia i formy aktywności mogą przyczynić się do nabywania potrzebnych umiejętności przez mieszkańców, do rozwoju ich osobowości oraz szerokiego uczestnictwa w życiu kulturalno-społecznym miasta.

W opisywanym obszarze strategicznym wyróżniono także wspieranie instytucjonalnego rozwoju administracji samorządowej oraz organizacji pozarządowych jako jeden z kierunków działań. Gmina i Miasto Nisko posiada program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Program ten określa różne formy szeroko pojętej współpracy pomiędzy Urzędem Miasta i Gminy a organizacjami pozarządowymi. Mają być one także włączone w proces rewitalizacji. Dzięki temu zwiększy się ich udział w życiu lokalnej społeczności, a także ich rola w społeczno-gospodarczo-kulturowych jego aspektach, co sprzyja rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego.

Kolejnym obszarem strategicznym, do którego nawiązuje Lokalny Program Rozwoju Niska jest zabezpieczenie społeczne, w którym jako cel strategiczny wyróżniono integracje działań w zakresie pomocy społecznej. Priorytety i kierunki działań przyjęte w ramach tego obszaru mają na celu realizację zadań na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, tworzenie warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dziećmi, rozbudowę i modernizację infrastruktury pomocy społecznej oraz mieszkalnictwa na obszarach dotkniętych lub zagrożonych degradacją fizyczną lub wykluczeniem społecznym. Istotny jest także rozwój systemu kształcenia i przygotowania profesjonalnych służb społecznych, jak i kształtowanie świadomości społecznej oraz rozwijanie obywatelskiego uczestnictwa w zaspokajaniu ludzkich potrzeb. Powyższe

działania powinny stanowić spójny system komplementarnych działań pomocowych i samopomocowych, ponieważ gwarantuje to największą ich skuteczność.

W ramach dwóch szczególnie ważnych i wartych podkreślenia z punktu widzenia planowanej rewitalizacji miasta Nisko priorytetów wyróżniono następujące kierunki działań, których realizacja pozwoli osiągnąć wyznaczone cele:

Priorytet 1: Wspieranie działań na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym:

1. Identyfikacja środowisk dotkniętych lub zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym
2. Tworzenie warunków na rzecz aktywnego uczestnictwa osób z grup marginalizowanych i wykluczonych społecznie w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym

Priorytet 4: Propagowanie i rozwijanie obywatelskiego uczestnictwa w zaspokajaniu ludzkich potrzeb:

1. Doskonalenie współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi i wolontariatem w zakresie zadań publicznych
2. Integrowanie działań podmiotów realizujących zadania poprawy warunków i jakości życia mieszkańców regionu

Lokalny Program Rewitalizacji Niska zakłada działania, związane z realizacją celów tego obszaru strategicznego. Wspomniane wyżej Centrum Animacji Dorosłych, jakie ma powstać w ramach rewitalizacji w Nisku, będzie kierować swoją ofertę w stronę seniorów – osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, często nieradzącym sobie w funkcjonowaniu w obecnym świecie. Założono trzy rodzaje zajęć, na jakie będą mogli uczęszczać: artystyczne - pozwalające na realizowanie swoich zainteresowań i pasji, informatyczne – dzięki którym osoby starsze zapoznają się z wszechobecnymi dziś komputerami, ich obsługą, korzystaniem z Internetu, samorządowe – obejmujące zapoznanie słuchaczy z tematyką prawną i funkcjonowaniem instytucji państwowych. Tego typu szkolenia dadzą seniorom szansę na odnalezienie się we współczesnym społeczeństwie oraz pozwolą na dobre w nim funkcjonowanie, przez co nie będą się oni czuć z niego wykluczeni. Warto zauważyć, że tego typu placówki nie są bardzo popularne, a CAD byłoby pierwszą instytucją tego typu w powiecie niżańskim. W kontekście tego obszaru strategicznego ważna jest także rozbudowa i modernizacja budynku Ośrodka Pomocy Społecznej, który dzięki poprawie sytuacji lokalowej będzie mógł prowadzić bardziej efektywną terapię osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, osobami borykającymi się

z alkoholizmem, narkomanią, co jest kluczowe dla procesu ich integracji i pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.

Podsumowując – wieloaspektowa rewitalizacja Niska pozwoli na podjęcie działań przyczyniających się do realizacji wielu celów szczegółowych Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego. Planowane działania odnoszą się do wielu z priorytetów Strategii i są z nią zgodne. Oznacza to, że dzięki rewitalizacji miasto ma szansę na rozwój i może zostać jednym z ważniejszych ośrodków lokalnych województwa.

2. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy/Powiatu

Strategia Rozwoju Powiatu Nizańskiego na lata 2007-2013

Wizję Strategii Rozwoju Powiatu Nizańskiego na lata 2007 – 2013 określono w następujący sposób: *„Nisko powiatem zasobnych mieszkańców, żyjących w przyjaznym i bezpiecznym środowisku, otwartym dla ludzi, którzy chcą tu mieszkać, pracować i wypoczywać”*.

Wyróżniono siedem pól strategicznych, wokół których koncentrowała się będzie aktywna działalność samorządu w latach obowiązywania Strategii:

1. Aktywizacja terenów wiejskich.
2. Problemy zmniejszania bezrobocia.
3. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej.
4. Program ekorozwoju środowiska przyrodniczego.
5. Podniesienie poziomu wykształcenia i przekwalifikowanie dorosłych
6. Rozwój i racjonalizacja opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.
7. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

Problemy, jakie są charakterystyczne dla wyżej wymienionych pól strategicznych zgrupowano w trzech obszarach głównych:

1. Gospodarka.
2. Infrastruktura społeczna.
3. Środowisko przyrodnicze.

Dla każdego z obszarów określono cel główny, którego osiągnięcie przyczyni się do realizacji celu nadrzędnego Strategii i wizji powiatu. Wszystkie cele główne będą realizowane poprzez wykonanie zadań szczegółowych w kolejnych latach.

W przypadku obszaru pierwszego – gospodarczego, celem jest dobry rozwój gospodarki, przyjaznej dla środowiska naturalnego. Określono dwa podstawowe problemy, zakłócające

realizację celu: niskie dochody mieszkańców, bezrobocie, brak miejsc pracy oraz nie w pełni wybudowana infrastruktura techniczna i drogowa. W ramach rozwiązywania problemów szczególnie istotnych z punktu widzenia planowanej rewitalizacji miasta Nisko, warto wskazać następujące zadania: aktywizacja terenów gospodarczych powiatu, wspieranie i promocja, możliwość inwestowania na terenie powiatu, promocja lokalnych przedsięwzięć gospodarczych i produktu lokalnego. Bardzo ważne jest przekwalifikowanie bezrobotnych i tworzenie sprzyjających warunków do powstawania nowych miejsc pracy. Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się w te działania. Jak już wspomniano, zaplanowano w nim działania mające na celu tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki. Położono nacisk na promowanie rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta poprzez utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej, którą stanowiłby wydzielony obszar, gdzie ułatwione byłoby lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej (teren uzbrojony, przeznaczony wyłącznie dla inwestorów i przedsiębiorców). Dodatkowo w celu propagowania przedsiębiorczości i ułatwienia założenia przedsiębiorstwa planuje się utworzenie Gminnego Centrum Informacji. Będzie ono udzielać instrukcji oraz porad dla przedsiębiorców, a także udzielać istotnych informacji – na przykład o lokalach do wynajęcia, działkach przeznaczonych pod działalność gospodarczą.

W Strategii zwrócono uwagę na rozwój turystyki weekendowej i agroturystyki, która jest szansą na zwiększenie ruchu turystycznego w mieście Nisko, którego potencjał opiera się głównie na możliwości bycia regionalnym centrum turystyki weekendowej. Działania zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji przyczynią się do poprawienia ogólnego wyglądu miasta, a zwłaszcza jego centralnej części, która dzięki odnowie ma szansę stać miejscem chętnie odwiedzanym zarówno przez mieszkańców, jak i przez turystów. Projektowana jest modernizacja budynków zabytkowych, które mogą być obiektami zainteresowania wycieczkowiczów. Renowacja Parku Miejskiego i wybudowanie w nim obiektów rekreacyjnych dodatkowo podniosą atrakcyjność Niska. Proponowane działania dotyczące remontu Sanktuarium Świętego Józefa oraz zagospodarowanie terenów przyległych wraz z utworzeniem bazy noclegowej, docelowo mają zwiększyć ruch pielgrzymkowy w mieście – jedną z form turystyki. Wzbogacenie oferty kulturalnej Niska także może spowodować wzrost zainteresowania miastem mieszkańców województwa i przyczynić się do zwiększenia podróży wewnątrzregionalnych. Projektowana rewitalizacja stworzy więc warunki do wykorzystania turystycznego potencjału miasta i przyczyni się do osiągnięcia części założeń Strategii Rozwoju Powiatu.

Dla obszaru drugiego, społecznego jako cel główny określono następująco: „Mądra, zdrowa i aktywna społeczność powiatu”. Problemami, które występują w tym obszarze są: nieefektywny system edukacji w powiecie, niezadowolający stan służby zdrowia i opieki społecznej, problemy

bezpieczeństwa publicznego, brak zadowalającej oferty kulturalnej. W celu rozwiązania tych problemów proponowane są następujące działania:

1. Efektywny system edukacji, podnoszenie poziomu wykształcenia i przekwalifikowanie dorosłych.
2. Rozwój i racjonalizacja opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.
3. Utrzymanie i poprawa bezpieczeństwa publicznego.
4. Nowoczesna oferta kulturalna, aktywność społeczna.

Rewitalizacja miasta Nisko bardzo szeroko wpisze się w szczegółowe działania dotyczące rozwiązywania problemów i realizacji powyższych założeń. Rozbudowa budynku NCK „Sokół” poprawi warunki lokalowe Niżańskiego Centrum Kultury, dzięki czemu jego oferta kulturalna będzie bogatsza i skierowana do większej grupy odbiorców. W mieście powstaną dwie nowe instytucje – Centrum Animacji Dorosłych (w ramach NCK „Sokół”) i Centrum Aktywizacji Społecznej, które staną się ośrodkami kulturalno-społecznymi z bogatą ofertą edukacyjną skierowaną zarówno do młodzieży, jak i do seniorów. Oprócz działalności edukacyjnej centra przyczynią się do bardziej aktywnego uczestnictwa mieszkańców w lokalnym życiu społecznym. Modernizacja budynków szpitala i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej nie tylko poprawi ich estetykę, ale także pozytywnie wpłynie na funkcjonowanie tych placówek. Prace, jakie mają być wykonane w budynku szpitala poprawią warunki przebywania w nim pacjentów. Rozbudowa OPS pozwoli na zwiększenie ilości osób objętych terapią, ułatwi dostęp do budynku osobom niepełnosprawnym i przyczyni się do efektywniejszego działania ośrodka. Wszystkie te działania przyczynią się do rozwiązywania problemów występujących w obszarze strategicznym – Infrastruktura społeczna. W zgodność ze Strategią Rozwoju Powiatu Niżańskiego wpisują się także działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa w mieście – na przykład monitoring na osiedlach.

Rewitalizacja miasta Niska jest więc spójna z wizją rozwoju powiatu niżańskiego. Działania, jakie mają być przeprowadzone w ramach rewitalizacji wpisują się w proponowane działania mające na celu rozwiązanie najbardziej palących i hamujących rozwój obszaru problemów.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko na lata 2008-2013

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko jest dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym, powiązany i zgodny z analogicznymi dokumentami na szczeblu regionalnym i krajowym. Ujęto w niej cele polityki prorozwojowej gminy w perspektywie 10-15 lat oraz główne priorytety i kierunki działań stymulujących szeroko pojęty rozwój. Zaznaczono, że dążenie do trwałego rozwoju gminy będzie przeprowadzone z zachowaniem zasady

zrównoważonego rozwoju, co oznacza, że wspierane będą przedsięwzięcia kompleksowe, prowadzące do ożywienia zarówno gospodarki jak i sfery społecznej, z uwzględnieniem ochrony środowiska i racjonalnego korzystania z jego zasobów, tak, by nie zostało ono zniszczone w procesie rozwoju gminy.

Opisaną w Strategii Misją Gminy i Miasta Nisko jest „zapewnienie trwałych podstaw rozwoju społeczeństwa i gospodarki, budowanie wizerunku turystycznego w oparciu o naturalne walory oraz zabezpieczenie dostatnich warunków życia mieszkańcom, a także przyjaznego klimatu dla sąsiadów, turystów i inwestorów”. Osiągnięcie założeń misji będzie możliwe dzięki realizacji zadań, mających na celu osiągnięcie celów strategicznych przypisanych do pięciu obszarów priorytetowych:

1. Rozwój gospodarczy
2. Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska
3. Rewitalizacja i rozwój terenów miejskich oraz odnowa wsi
4. Rozwój funkcji turystycznych
5. Rozwój społeczny

Rewitalizacja została wyodrębniona jako obszar priorytetowy, co oznacza, że jest ona ważna w procesie rozwoju gminy i miasta. Celem strategicznym trzeciego obszaru priorytetowego jest: „poprawa estetyki i przestrzeni miejskiej i wiejskiej z zachowaniem jej dotychczasowej funkcjonalności lub nadaniem nowej”. Rewitalizacja miasta Nisko jest celem operacyjnym tego obszaru, a zaplanowane w jego ramach zadania są zgodne i pokrywają się z działaniami rewitalizacyjnymi zaplanowanymi w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Niska. Działania, jakie będą prowadzone mają na celu zarówno poprawę estetyki miasta, uporządkowanie przestrzeni, przywrócenie budynkom ich funkcji lub nadanie nowych, jak i uaktywnienie sfery gospodarczej i społecznej, doprowadzenie do większej aktywności przedsiębiorców, rozwój kapitału ludzkiego. Poprzez swoją kompleksowość i ingerencję w różne sfery życia lokalnej społeczności planowana rewitalizacja, będąca przedmiotem Lokalnego Programu Rewitalizacji, jest zgodna zarówno z misją Strategii, jej założeniami, jak i z celem strategicznym trzeciego obszaru priorytetowego.

3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Nisko

W Studium wyznaczono główne kierunki rozwoju Gminy w zakresie ochrony środowiska, ochrony dóbr kultury, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, tworzenia warunków przestrzennych dla rozwoju przedsiębiorczości, poprawy jakości życia mieszkańców, gospodarowania mieniem

komunalnym. Zadania, które zostały włączone w zakres Lokalnego Programu Rewitalizacji wpisują się w wyznaczone kierunki rozwoju Gminy Nisko, w szczególności z zakresu ochrony dóbr kultury (przywracanie wartości – rewaloryzacja obiektów i zespołów zabytkowych, właściwe ich wykorzystanie w sposób nie kolidujących z ich charakterem), w zakresie tworzenia warunków dla rozwoju przedsiębiorczości (tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju usług komercyjnych), w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców. Wszystkie siedem obszarów i działania w ich obrębie, które wyznaczono do rewitalizacji w ramach Programu, są w pełni zgodne z ustaleniami Studium, co potwierdza informacja przygotowana przez Urząd Gminy i Miasta Nisko. Planowana rewitalizacja jest zgodna z przeznaczeniem poszczególnych obszarów, dopuszczonym przez Studium.

4. Miejsowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta

Miasto Nisko nie jest w całości objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Spośród obszarów ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Nisko, objęte miejscowym planem zagospodarowania są:

- Park Miejski – Miejsowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Obszaru Przemysłowo-Usługowego w rejonie ul. Sandomierskiej w Nisku (Uchwała nr XX/218/08 Rady Miejskiej w Nisku z dnia 1.07.2008),
- Osiedle Tysiąclecia – III zmiana w Miejsowym Planie Ogólnym Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Nisko (Uchwała nr XXXVIII/340/97 Rady Miejskiej w Nisku z dnia 7.11.1997),
- Stary Browar – Miejsowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Obszaru Przemysłowo-Usługowego w rejonie ul. Sandomierskiej w Nisku (Uchwała nr XX/218/08 Rady Miejskiej w Nisku z dnia 1.07.2008).

Zadania inwestycyjne, zakładające ingerencję w przestrzeń miejską, zostały przypisane odpowiednim częściom miasta zgodnie z ich przeznaczeniem i funkcją określoną w planie. Przykładem na zgodność działań rewitalizacyjnych z ustaleniami planu jest utworzenie Centrum Kultury w Starym Browarze, który położony na obszarze oznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jako 2UP – teren zabudowy usługowo-produkcyjnej (w tym usług niekomercyjnych).

III. Założenia programu rewitalizacji

1. Okres programowania 2007-2013 i lata następne

Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nisko został opracowany na lata 2008-2013, co pokrywa się z horyzontem czasowym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego i ułatwi pozyskiwanie środków unijnych na dofinansowanie projektów w nim zawartych. Dodatkowo ujęto w nim dalsze projekty mające na celu szeroko pojętą rewitalizację miasta, które zostały zaplanowane na lata 2014-2018 i gwarantują ciągłość wcześniejszych działań oraz wzmocnienie ich efektów.

2. Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru i uzasadnienie

2.1. Kryteria wyboru obszarów

W celu uzyskania jak najlepszych efektów z realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich koniecznym jest wyznaczenie obszarów rewitalizacji, na których występuje szereg negatywnych zjawisk i procesów w sferze przestrzennej, społecznej, gospodarczej świadczących o trwałej degradacji tego obszaru. Dlatego przy wyznaczaniu granic obszaru rewitalizacji stosuje się następujące kryteria:

- wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
- wysoka stopa długotrwałego bezrobocia,
- niekorzystne trendy demograficzne,
- niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania kształcenia,
- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
- szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska
- niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej,
- wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców,
- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego,
- niski poziom wydajności energetycznej budynków.

Kryteria te są zgodnie z kryteriami określonymi w art. 47 ust. 1 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r.

W diagnozie stanu obecnego, będącej częścią niniejszego dokumentu, badano miasto Nisko pod kątem powyższych kryteriów. Miasto Nisko w szczególności wyróżnia się niekorzystnie pod względem poziomu ubóstwa, liczby popełnionych przestępstw na 1000 mieszkańców oraz stopnia degradacji środowiska (zanieczyszczenie rzeki San, niewielka odległość od miast przemysłowych). Niepokojącym zjawiskiem jest bezrobocie, które w całym powiecie niżańskim kształtuje się powyżej średniej krajowej. W mieście Nisko szczególnie dotknięte są nim kobiety (około 59%). W osiedlach mieszkalnictwa wielorodzinnego dodatkowo niski jest poziom wartości zasobu mieszkaniowego – około 90% bloków w mieście zostało zbudowanych jeszcze w latach 70-tych i 80-tych, mają one niższy standard niż budynki nowsze oraz małą wydajność energetyczną. Miasto cechuje się także problemami w sferze przestrzennej, trudnymi do wymiernego ujęcia, takimi jak zaburzenia harmonii i ład przestrzennego, niska estetyka niektórych części miasta, mała funkcjonalność obszarów zdegradowanych. Lokalna społeczność nie jest dostatecznie zintegrowana i nie wszyscy jej członkowie utożsamiają się z miejscem zamieszkania. Miejskowa gospodarka potrzebuje bodźca do rozwoju nowych branż, przez co nie tylko wzrosłaby aktywność gospodarcza i konkurencyjność miasta, ale także utworzono by nowe miejsca pracy. Wszystkie te czynniki obligują władze miejskie do podjęcia szeroko ujętych działań rewitalizacyjnych, wymagających równoczesnej aktywności w trzech sferach – społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

W poniższej tabeli zestawiono wskaźniki porównujące sytuację w mieście do sytuacji w całym regionie. Opisane są one za pomocą wymiernih, obiektywnych wskaźników, pozwalających na identyfikację najpoważniejszych problemów miasta, ustalonych na podstawie wyżej wymienionych kryteriów. Zgodnie z wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego, stanowią one przede wszystkim uzasadnienie działań w zakresie mieszkalnictwa, jednak opisują one także ogólną sytuację kryzysową w mieście. Zarówno wartości referencyjne, jak i odpowiadające im wskaźniki dla miasta Nisko, zostały obliczone na podstawie danych z roku 2006.

Tabela 15. Kryteria zakwalifikowania Niska jako miasta, w którym konieczne jest przeprowadzenie procesu rewitalizacji

Kryterium/wskaźnik	Wartość dla miasta Nisko	Średnia wojewódzka
Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia Wskaźnik: liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	104 <i>(odchylenie poniżej średniej – kryterium jest spełnione)</i>	83

Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia Wskaźnik: liczba osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym	6,6 <i>(odchylenie powyżej średniej – kryterium jest spełnione)</i>	5,8
Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń Wskaźnik: liczba przestępstw na 1000 ludności	45,7 <i>(odchylenie powyżej średniej – kryterium jest spełnione)</i>	19,7

Powyższe kryteria potwierdzają, iż miasto Nisko stanowi obszar problemowy, który powinien być poddany procesowi rewitalizacji, zgodnie z założeniem, że jest ona kompleksowym, skoordynowanym, wieloletnim, procesem przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowanym przez samorząd terytorialny, w celu wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju. W celu wzmocnienia rezultatów planowanej rewitalizacji oraz skupienia się na najbardziej problemowych częściach miasta, mających wpływ na jego funkcjonowanie jako całości, w Nisku wyznaczono przestrzenne i funkcjonalne obszary, które zostaną poddane procesowi rewitalizacji – ich opis wraz z uzasadnieniem wyboru znajduje się w dalszej części dokumentu.

2.2. Wyniki konsultacji społecznych

W toku prac nad programem rewitalizacji, na terenie miasta Nisko przeprowadzono konsultacje społeczne w formie ankiet. Miały one na celu poznanie opinii mieszkańców Niska na temat jakości życia w mieście oraz wskazania przez nich głównych problemów utrudniających codzienne funkcjonowanie została przeprowadzona ankieta mająca ułatwić rozpoznanie potrzeb mieszkańców i lepsze zidentyfikowanie obszarów, które wymagają rewitalizacji.

Tabela 16: Główne problemy występujące na terenach planowanych do rewitalizacji w Nisku – identyfikacja największych barier rozwoju przez ankietowanych (odpowiedzi w %)

Problem	Brak problemu	Niskie zagrożenie problemem	Średnie zagrożenie problemem	Wysokie zagrożenie problemem
Przestępczość	0,0	43,1	36,9	20,0
Patologie młodocianych	1,5	3,0	34,3	61,2
Bezrobocie	3,2	20,6	46,0	30,2
Bieda	3,2	14,3	54,0	28,6
Alkoholizm	0,0	10,6	59,1	30,3
Przemoc w rodzinie	8,8	47,4	38,6	5,3

Brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet)	20,3	29,7	28,1	21,9
Brak podstawowych mediów	29,0	30,6	27,4	12,9
Stan dróg	4,5	6,1	16,7	72,7
Połączenia komunikacyjne, ilość dróg	13,1	19,7	34,4	32,8
Stan zabytków	14,5	19,4	30,6	35,5
Niewłaściwe zagospodarowanie terenu	1,5	13,2	36,8	48,5
Zanieczyszczenie środowiska	3,0	13,4	35,8	47,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Biorący udział w ankiecie mieszkańcy Niska do głównych problemów z jakimi boryka się miasto zaliczyli przede wszystkim zły stan dróg. Poważny problem, jak i niebezpieczeństwo stanowi ruch tranzytowy, który z powodu braku obwodnicy musi przebiegać przez centralne części miasta. Aż 61,2% ankietowanych stwierdziło, że patologie młodocianych również stanowią wysokie zagrożenie. Taki stan rzeczy może wynikać przede wszystkim z braku atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych, kółek zainteresowania czy klubów sportowych które zapełniłyby wolny czas dzieci i młodzieży. Mieszkańcy Niska zwrócili również uwagę na brak dogodnych połączeń komunikacyjnych, w tym brak komunikacji miejskiej (67% odpowiedzi stwierdzających że zagrożenie tym problemem jest średnie i duże). Jest to szczególnie uciążliwa niedogodność dla osób starszych i niezmotoryzowanych. Mieszkańcom nie podoba się także sposób zagospodarowania terenu miasta, prowadzący do chaosu architektonicznego, co w konsekwencji wpływa niekorzystnie na wizerunek miasta. Niepokój budzi także stan zabytków znajdujących się na terenie Niska, problem ten jako średni i poważny dostrzegło 66% ankietowanych. Miasto posiada kilka obiektów, które zostały wpisane do rejestru zabytków, dlatego ze względu na ich wartość historyczną i kulturową konieczna jest szczególna troska o zachowanie ich w jak najlepszej kondycji. Stan środowiska naturalnego to kolejny problem wskazany jako wysokie zagrożenie dla miasta, widocznym problemem związanym z zanieczyszczeniem środowiska w Nisku jest niedawno zamknięte wysypisko śmieci a także stan wód w rzekach.

Spośród wymienionych problemów jako najmniejsze zagrożenie dla miasta mieszkańcy wskazali brak podstawowych mediów (choć należy pamiętać, że niektóre osiedla mają problemy z dostępem do dobrej jakości wody oraz do kanalizacji), stosunkowo duży odsetek mieszkańców stwierdził, że w mieście nie ma większego problemu z dostępem do nowoczesnych technologii (komputer, Internet). Poza tym 80% odpowiedzi mieszkańców odnośnie przestępczości wskazało, że w ich odczuciu zagrożenie tym problemem jest niskie lub średnie, świadczy to o stosunkowo dużym poczuciu bezpieczeństwa.

Tabela 17: Ocena stanu poszczególnych elementów i ich wpływu na jakość życia w mieście

	Zła	Średnia	Dobra
Estetyka otoczenia	47,8	34,3	17,9
Aktywność placówek oświatowych, ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych	56,5	29,0	14,5
Poczucie bezpieczeństwa	34,4	51,6	14,1
Aktywność społeczna mieszkańców	65,6	26,2	8,2
Współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi	64,5	27,4	8,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Mieszkańcy Niska zostali także poproszeni o ocenę stanu kluczowych elementów, które wpływają na jakość życia. Elementy, które zostały ocenione najgorzej przez mieszkańców to aktywność społeczna mieszkańców oraz współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi – ponad 60% wskazań na każdy z nich. Z powyższego faktu wynika, że współpraca władz gminy z mieszkańcami powinna zostać zacieśniona, powinny zostać podjęte działania aktywizujące mieszkańców, włączające ich w życie miasta. Ponadto słaba ocena została wystawiona placówkom oświatowym, ośrodkom kulturalno-rekreacyjnym i sportowym – ich działalność badani uznali za niewystarczającą. Ponadto zastrzeżenia wśród mieszkańców budzi estetyka miasta (47,8% oceniło ją jako złą, a 34,3 jako średnią), jej jakość również wpływa negatywnie na warunki życia.

Tabela 18: Ocena poziomu nasycenia infrastruktury na obszarze Niska

	Wystarczająca	Niewystarczająca	Nie mam zdania
Baza rekreacyjno-wypoczynkowa i kulturalna	3,0	95,5	1,5
Handel i usługi - ilość	53,6	37,7	8,7
Tereny inwestycyjne	7,7	66,2	26,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Kolejny element jakości życia w mieście, który został poddany ocenie mieszkańców Niska to poziom nasycenia infrastruktury na obszarze miasta. Największe zastrzeżenia budzi stan bazy rekreacyjno-wypoczynkowej i kulturalnej – rzeczywiście oferta miasta w tym zakresie postrzegana jest jako uboga i mało atrakcyjna, co wpływa na rozpowszechnianie wizerunku Niska jako miejsca mało interesującego i nudnego. Kolejnym obszarem, którego poziom nasycenia został oceniony jako niewystarczający, to tereny inwestycyjne. W celu przyciągnięcia inwestorów i umożliwienia rozwoju gospodarczego, na obszarze Niska powinny zostać utworzone tereny dla przedsiębiorców, uzbrojone w podstawową infrastrukturę.

Mieszkańcy Niska wskazali trzy główne obszary wymagające podjęcia działań w zakresie rewitalizacji, są to: Dworzec PKP i jego okolice, Park Miejski oraz były Folwark Sopot. Ten ostatni obszar nie został oficjalnie włączony w proces rewitalizacji, jednak władze Gminy i Miasta Nisko przewidują ujęcie renowacji Folwarku Sopot w planie działań w perspektywie najbliższych kilku lat. Odpowiedzi ankietowanych przyczynią się do wyboru najlepszego i najbardziej zgodnego z oczekiwaniami mieszkańców sposobu zagospodarowania tego terenu.

W przypadku obszaru Dworca PKP oraz terenów przydworcowych i okolic dworca PKS ankietowani zwrócili uwagę na rolę Dworca PKP jako wizytówki miasta. Ankieta wykazała, iż Budynek Dworca PKP jest bardzo ważnym elementem krajobrazu Miasta Nisko wymagającym natychmiastowej renowacji.

Drugim obszarem wybranym przez mieszkańców jest Park Miejski. Ankietowani wskazali kilka sposobów zagospodarowania tego obszaru, np.: likwidacja starego ogrodzenia i utworzenie parkanu okalającego park, zainstalowanie oświetlenia, wykonanie placu zabaw oraz oczka wodnego, jak również odtworzenie założenie parkowego z początku XX wieku.

Były Folwark Sopot to trzeci obszar wskazany przez ankietowanych. Wśród wszystkich sposobów zagospodarowania tego terenu wskazanych przez mieszkańców można wyodrębnić trzy pojawiające się najczęściej:

- Przekształcenie obszaru Folwarku Sopot w tereny rekreacyjno – sportowe (pole golfowe, boiska, plac zabaw dla dzieci, ścieżki rowerowe, ścieżki zdrowia),
- Przekształcenie obszaru Folwarku Sopot w tereny mieszkalne,
- Przekształcenie obszaru Folwarku Sopot w park.

Najczęściej pojawiające się odpowiedzi zostały zebrane w poniższej tabeli.

Tabela 19: Wyniki badań ankietowych – obszary miasta, które powinny być poddane procesowi rewitalizacji

Obszary miasta, które powinny być poddane procesowi rewitalizacji (możliwość wielokrotnego wyboru)		Liczba odpowiedzi	Udział %
1	Budynek Dworca PKP oraz tereny przydworcowe i okolice dworca PKS	174	55%
2	Park miejski	145	46%
3	Były Folwark Sopot	136	43%
4	Centrum miasta – wraz z przyległymi uliczkami	101	32%
5	Budynek NCK Sokół – Kino	65	21%
6	Osiedle Tysiąclecia – tereny przy blokach	52	17%
7	Budynek Stary Browar (za Lasowiakiem)	45	14%
8	Budynek byłego Gimnazjum na ul. Kościuszki – obecnie Biblioteka	37	12%

9	Okolice Kościoła Parafii św. Józefa i dawnego budynku Pogotowia – obecnie Domu Jana Pawła II	19	6%
---	--	----	----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

Poza wyżej wymienionymi obszarami mieszkańcy wskazali w ankiecie dodatkowo na kilka innych obszarów, które wg nich również wymagają uwagi. Do najczęściej wskazywanych należą:

- Odnowienie zabytkowej kaplicy Kościoła pw. Matki Boskiej Królowej Polski na Osiedlu Malce (renowacja dachu, iluminacja Kościoła),
- Obszar Osiedli Malce, Barce, Warcholy, Podwolina, Moskale
- Modernizacja Stadionu Sokół

2.3. Wybrane do rewitalizacji obszary wraz z uzasadnieniem

Jak już wspomniano, miasto Nisko jako obszar problemowy, powinien być poddany procesowi rewitalizacji, zgodnie z założeniem, że jest ona kompleksowym, skoordynowanym, wieloletnim, procesem przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowanym przez samorząd terytorialny, w celu wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju. Lokalny Program Rewitalizacji opracowany dla miasta Nisko zawiera plan przedsięwzięć, których wdrożenie ma na celu rozwiązanie kluczowych problemów miasta, równoczesne działania w sferach gospodarczej, społecznej i przestrzennej, a także wykorzystanie jego atutów i mocnych stron w procesie rozwoju. Analizując obecną sytuację na terenie miasta zauważono, że negatywne zjawiska w nim występujące, koncentrują się w pewnych jego częściach, co potwierdziły badania ankietowe. Oznacza to, że nie są one równomiernie rozłożone w przestrzeni, lecz skupiają się w szczególnie problemowych obszarach. W związku z tym, na potrzeby procesu rewitalizacji dokonano funkcjonalnego (pod kątem pełnionej w mieście roli) i umownego podziału miasta na spójne przestrzennie obszary, w których koncentrować się będą działania rewitalizacyjne. Podział ma ułatwić programowanie działań i ich właściwy dobór w taki sposób, by były one możliwie najbardziej efektywne i miały jak najszersze oddziaływanie.

Obszar pierwszy – Centrum Miasta

Jest to największy pod względem powierzchni obszar wsparcia wyznaczony w ramach programu rewitalizacji miasta Nisko. W jego skład wchodzi ściśle centrum miasta Nisko, przylegający do niego Park Miejski oraz położone w niedalekim sąsiedztwie Dworzec PKP i Stary Browar. Obszar ograniczony jest ulicami: Kolejową i Dworcową (od strony południowej), Przemysłową

(od strony zachodniej), Rzeszowską, 3-go Maja, Paderewskiego, Słowackiego, Kopernika, Kilińskiego (od strony wschodniej i północno-wschodniej) oraz Parkiem Miejskim. Obszar ten cechuje się najbardziej zróżnicowaną funkcjonalnością – pełni funkcje mieszkaniowe, administracyjne, społeczne, kulturalne, rekreacyjne, gospodarcze.

Ścisłe centrum Miasta jest to obszar obejmujący centralnie położone Plac Wolności, Małe i Duże Planty z najbliższym otoczeniem oraz początkowe odcinki ważniejszych ulic, które od niego odchodzą – Kościuszki, Słowackiego, Mickiewicza, Paderewskiego. W ścisłym centrum znajdują się między innymi: Urząd Gminy i Miasta, Sanktuarium Świętego Józefa, Starostwo Powiatowe, Nizańskie Centrum Kultury, Biblioteka, Ośrodek Pomocy Społecznej. Obecnie wygląd nizańskiego rynku pozbawiony jest spójnej koncepcji architektonicznej. Część budynków stylem znacznie odbiega od historycznej zabudowy, z kolei budynki zachowujące historyczny układ są w dużej mierze zniszczone, co również psuje estetykę tego miejsca. Źle świadczy o pamięci historycznej zaniedbany pomnik „Orląt Lwowskich” znajdujący się na Dużych Plantach. Problemy przestrzenne uniemożliwiają pełnienie przez centralną część miasta roli miejsca koncentracji procesów gospodarczych i społecznych.

Park Miejski usytuowany jest w centrum miasta, z wejściem głównym od strony ulicy Sandomierskiej, w pobliżu północnego narożnika Placu Wolności. Od strony wschodniej przylega do ulicy Krętej, od południowej do ulicy Sandomierskiej. Park miejski jest niewłaściwie zagospodarowany, zaburzona jest jego estetyka, znacznie obniżona funkcjonalność. Obszar nie zaspokaja potrzeb mieszkańców w zakresie rekreacji, wywołując tym samym negatywne skutki społeczne.

Stary Browar położony jest pomiędzy centrum miasta a osiedlami mieszkaniowymi, przy ulicy Sandomierskiej. Jest to budynek, który powinien zostać wykorzystany do pełnienia funkcji kulturalnych i społecznych, ze względu na jego specyficzne położenie i rolę, którą pełnił w przeszłości. Obecnie jest tylko częściowo zagospodarowany, nie pełni użytecznych społecznie funkcji i ulega stopniowej degradacji.

Obszar dworca znajduje się przy przecięciu trzech ulic – Paderewskiego, Kolejowej i Dworcowej. Usytuowany jest niedaleko ścisłego centrum miasta. Zaburzona jest estetyka i ład przestrzenny tego obszaru. Niewłaściwe jego zagospodarowanie utrudnia jego funkcjonowanie, wykorzystanie zgodnie z przeznaczeniem, a także rozwój turystyki i obsługę przyjezdnych.

Obszar wpisuje się w kryteria wyboru obszarów do rewitalizacji, określone w art. 47 ust. 1 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. W związku z tym, iż nie przewiduje się w jego obrębie działań z zakresu mieszkalnictwa, powinien wypełniać co najmniej jedno z kryteriów przewidzianych w rozporządzeniu. Obszar centrum cechują niekorzystne

trendy demograficzne, w szczególności w jego obrębie nasila się zjawisko starzenia się lokalnej społeczności. Udział mieszkańców obszaru w wieku poprodukcyjnym jest wysoki i wynosi 20,3% (liczba mieszkańców obszaru: 1 817, liczba osób w wieku poprodukcyjnym: 368, dane UGiM Nisko), podczas, gdy dla udział osób w wieku poprodukcyjnym dla całego miasta wynosił 11,6% (na podstawie analizy trendów demograficznych miasta Nisko, przeprowadzonej w rozdziale 4.1. niniejszego dokumentu). W obrębie obszaru zaobserwowano pogłębianie się tej niekorzystnej tendencji – liczba osób w wieku przedprodukcyjnym maleje, natomiast stale zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Niekorzystne trendy demograficzne przyczyniają się do zwiększenia zagrożenia marginalizacją społeczną.

Obszar drugi - osiedle przy ulicy Rzeszowskiej

Osiedle położone jest w początkowym odcinku ulicy Rzeszowskiej, odchodzącym od ulicy Wolności, do skrzyżowania z ulicą PCK. Osiedle położone jest blisko centrum miasta. Wiele budynków posiada obniżony standard, niewłaściwie zagospodarowany jest także teren wokół budynków, co sprawia, że posiada ono niską funkcjonalność. Konieczna jest także poprawa bezpieczeństwa jego mieszkańców i poziomu rozwoju infrastruktury.

W związku z tym, iż w obrębie obszaru konieczne jest wykonanie inwestycji z zakresu mieszkalnictwa, obszar został poddany ocenie pod kątem kryteriów wsparcia z tego zakresu. Zestawienie kryteriów, które wypełnia obszar drugi, znajduje się w zbiorczym zestawieniu dla wszystkich obszarów, dla których przewidziano działania z zakresu mieszkalnictwa, umieszczono na końcu niniejszego podrozdziału.

Obszar trzeci – Osiedle Tysiąclecia

Osiedle Tysiąclecia zajmuje obszar położony wzdłuż ulicy Tysiąclecia, od ulicy Wojska Polskiego, równoległe do ulicy Sandomierskiej. Osiedle Tysiąclecia jest największym osiedlem mieszkaniowym na terenie miasta. Jest to duże skupisko bloków mieszkalnych, które ze względu za swoją specyfikę, jak i znaczenie dla miasta zostało włączone w proces rewitalizacji. Duże osiedla mieszkalne stanowią największe skupiska ludności w miastach, w związku z tym często generują się w nich zjawiska niekorzystne dla życia społeczności lokalnych, takie jak przestępczość, bezrobocie, wykluczenie społeczne. W celu zapobiegania tym zjawiskom należy podejmować wszelkie działania mające na celu podnoszenie jakości życia mieszkańców oraz uniemożliwiać pojawianie się niekorzystnych zjawisk społecznych, a jeśli już wystąpią - w miarę możliwości zwalczać je. Dodatkowo, Osiedle Tysiąclecia charakteryzuje się złym stanem infrastruktury technicznej, co znacznie obniża warunki bytowe mieszkańców.

W związku z tym, iż, podobnie jak w przypadku obszaru pierwszego – Centrum Miasta, nie przewiduje się w obrębie Osiedla Tysiąclecia działań z zakresu mieszkalnictwa, obszar ten powinien wypełniać co najmniej jedno z kryteriów przewidzianych w rozporządzeniu. Osiedle Tysiąclecia wypełnia kryterium „niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej” – na jego obszarze zarejestrowane były 62 podmioty gospodarcze (dane UGiM Nisko), co w przeliczeniu na 100 mieszkańców daje liczbę 1,6. Jest to wartość znacznie poniżej wartości referencyjnej dla województwa, wynoszącej 6,7, a także poniżej wartości dla miasta Nisko (7,9 – na podstawie liczby podmiotów na 1000 mieszkańców, analiza przeprowadzona w rozdziale 3.3. niniejszego dokumentu). Niska aktywność gospodarcza obszaru jest niekorzystnym zjawiskiem między innymi z tego względu, iż Osiedle Tysiąclecia cechuje się dogodnym położeniem (w pobliżu centrum) oraz dużym rynkiem zbytu (jest największym osiedlem mieszkaniowym w mieście), co powinno zachęcać podmioty gospodarcze do podejmowania działalności i tworzenia nowych miejsc pracy w jego obrębie. Aktywność gospodarcza osiedla jest niska, co utrudnia zwiększenie jego funkcjonalności i poprawę warunków życia mieszkańców.

Obszar czwarty - osiedle Leśnik

Osiedle Leśnik jest najdalej położonym od centrum obszarem włączonym do Lokalnego Planu Rewitalizacji Miasta Nisko. Usytuowane jest przy ulicy Rzeszowskiej, niedaleko granic administracyjnych miasta, przy trasie wylotowej na Rzeszów. Osiedle Leśnik jest znacznie oddalone od centrum miasta, przylega do przebiegającej przez miasto, ruchliwej drogi krajowej numer 19. Położenie osiedla powoduje utrudnienie w życiu mieszkańców. Są oni oddaleni od ośrodków gospodarczych, administracyjnych i kulturalnych miasta. Duże natężenie ruchu na drodze krajowej numer 19 podnosi poziom hałasu i stanowi zagrożenie dla pieszych oraz kierowców planujących włączyć się do ruchu m.in. z terenu osiedla.

Obszary drugi i czwarty (osiedle przy ul. Rzeszowskiej, osiedle Leśnik) zostały ocenione pod kątem wypełniania kryteriów z zakresu mieszkalnictwa, w związku z tym, iż na ich obszarze przewiduje się wykonanie tego typu inwestycji. Poniższe zestawienie prezentuje kryteria wypełniane przez oba obszary:

Tabela 20. Kryteria wsparcia z zakresu mieszkalnictwa - obszar drugi i czwarty

Obszar	Kryterium	Wartość dla obszaru	Średnia dla województwa podkarpackiego	Odchylenie od średniej	Spełnianie kryterium
Osiedle Leśnik (mieszkalnictwo)	Liczba ludności korzystająca z zasiłków pomocy społecznej na	130	83	Powyżej	TAK

	1000 mieszkańców				
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	6,5	6,7	Poniżej	TAK
	Liczba budynków wybudowanych przed 1989 do ogólnej liczby budynków	100	83,8	Powyżej	TAK
Osiedle przy ul. Rzeszowskiej (mieszkalnictwo)	Liczba ludności korzystająca z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	182	83	Powyżej	TAK
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	3,3	6,7	Poniżej	TAK
	Liczba budynków wybudowanych przed 1989 do ogólnej liczby budynków	100	83,8	Powyżej	TAK

Oba obszary spełniają po trzy kryteria wsparcia z zakresu mieszkalnictwa, ponadto, w przypadku obu obszarów wypełnione są te same kryteria – oba osiedla opisane są za pomocą tych samych wskaźników. Oznacza to, iż problemy, z którymi borykają się wyznaczone obszary są bardzo zbliżone. Oba osiedla cechują się niską aktywnością gospodarczą, a ich funkcjonalność jest niska (pełnią tylko funkcję mieszkaniową), co oznacza, że ich mieszkańcy mają utrudniony dostęp do różnorodnych usług. Ponadto, oba osiedla cechują się wysoką liczbą osób korzystających z pomocy społecznej – mieszkańcy obu osiedli zagrożeni są ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Zły jest także stan infrastruktury mieszkaniowej obu obszarów. Budynki mieszkalne, znajdujące się w ich obrębie zostały wybudowane przed 1989 rokiem, nie wypełniają więc one dzisiejszych standardów budowlanych, w szczególności norm dotyczących efektywności energetycznej. Powoduje to konieczność spalania większej ilości surowców energetycznych, co nie tylko podnosi koszty utrzymania budynków (co jest szczególnie niekorzystne w przypadku osób o niskich dochodach i korzystających z zasiłków pomocy społecznej), lecz także przyczynia się do pogorszenia stanu środowiska na obszarze całego miasta (emisja większej ilości zanieczyszczeń powietrza, niż w przypadku budynków zachowujących normy z zakresu efektywności energetycznej). Osiedla nie mogą zostać ujęte jako jeden, spójny przestrzennie obszar, ze względu na ich oddalenie od siebie, jednak ich podobne cechy i problemy, z którymi się borykają, predestynują je do objęcia wsparciem z zakresu mieszkalnictwa.

3. Podział na projekty i zadania inwestycyjne

Dla każdego z wyżej wymienionych obszarów określono grupy przedsięwzięć i działania, mające na celu rozwiązanie zdiagnozowanej sytuacji problemowej.

3.1. Obszar pierwszy – Centrum Miasta

Układ urbanistyczny Niska pochodzi z przełomu XIX/XX wieku i jest typowy dla galicyjskiego miasteczka. Od czasu powstania historycznego śródmieścia miasto znacznie się rozrosło i obecnie czytelny układ reprezentuje centrum miasta z dawnym rynkiem i siecią pobliskich ulic. Niżański rynek (obecnie Plac Wolności - Planty Duże i Planty Małe) to prostokąt, którego długość zorientowana jest z południowego-wschodu na północny-zachód. Na linii ulicy Wolności, która przechodzi w ulicę Sandomierską znajdują się najważniejsze budynki urzędów, koszary i pozostałości zespołu pałacowo – parkowego. Za południowo-zachodnią pierzeją dawnego rynku znajduje się kościół św. Józefa. Obecnie wygląd niżańskiego rynku pozbawiony jest spójnej koncepcji architektonicznej. Część budynków stylem znacznie odbiega od historycznej zabudowy, z kolei budynki zachowujące historyczny układ są w dużej mierze zniszczone, co również psuje estetykę tego miejsca. Zakożenia parkowe w Nisku mają swój początek najprawdopodobniej w I połowie XIX wieku. W tym czasie został także wybudowany pałac, który w latach 1913-1915 został spalony. Odbudowano go, ale ze zmienioną bryłą i konstrukcją dachu. Po II wojnie światowej pałac został przystosowany do potrzeb szpitala miejskiego. Kolejne przebudowy i modernizacje sprawiły, że pałac nie przedstawia wartości jako budowla zabytkowa.

Park Miejski, włączony w obszar Centrum, zajmuje powierzchnię ponad 15 ha i zachował granice z okresu międzywojennego. Dzisiejszy park, pomimo zachowania w znacznej mierze dawnego układu kompozycyjnego, stracił charakter parku pałacowego. Ze względu na zmianę funkcji, park nabrał charakteru parku miejskiego, który stanowi oazę zieleni wysokiej oraz jest miejscem rekreacji i odpoczynku dla mieszkańców miasta. Drzewostan parku jest wiekowo silnie zróżnicowany, najstarsze pojedyncze drzewa o charakterze pomnikowym mają po 180-200 lat. Większość drzewostanu jest w wieku 80-100 lat (dęby, sosny, wejmutki, klony i lipy). Ponadto w parku rosną liczne, mające od kilku do kilkudziesięciu lat, samosiewy i odrosty prawie wszystkich gatunków drzew spotykanych w parku. Park stanowi zwarty obszar z wejściem głównym od strony ulicy Sandomierskiej (główna ulica przelotowa ze Stalowej Woli do Przemysła), nieopodal północnego naroża rynku. Główną osią kompozycji parku jest aleja lipowa

biegnąca przez całą jego długość. Teren parku podzielony jest na mniejsze części (kwatery), które wypełnione są nieregularnie rozmieszczoną zielenią wysoką i krzewami.

Wśród głównych zadań rewitalizacyjnych zaplanowanych do wykonania w obrębie ścisłego centrum miasta należy wymienić:

1. Rewitalizację przestrzeni publicznej w Nisku, w ramach której zaplanowano: rewitalizację elewacji budynku Urzędu Gminy i Miasta w Nisku wraz z przewiązką przy Placu Wolności, rewitalizację elewacji budynku Urzędu Gminy i Miasta w Nisku przy ulicy Kościuszki, rewitalizację Sanktuarium Świętego Józefa, odnowę Dużych Plant, rewitalizację Pomnika Orłąt Lwowskich, planty miast partnerskich – przebudowę i urządzenie „Małych Plant” w Nisku. Sanktuarium Świętego Józefa w Nisku położone jest przy ul. Mickiewicza w Nisku – po obu jej stronach. W jego skład wchodzi kościół parafialny, plebania wraz z otoczeniem, oraz, po drugiej stronie drogi, wolnostojący budynek, w którym w przeszłości znajdowało się Pogotowie Ratunkowe. Do budynku przylega rozległy plac. W skład obszaru wchodzi również skwerek zajmowany obecnie przez kiosk „Ruch”. Kościół pod wezwaniem św. Józefa Kościół wraz z plebanią i cmentarzem przykościelnym decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 22 kwietnia 1991 wpisany został do rejestru zabytków.

Sanktuarium św. Józefa jest ośrodkiem skupiającym aktywność dużej grupy mieszkańców miasta. Teren wokół Sanktuarium jest jednakże zaniedbany, wymaga ponownego zagospodarowania.

Zakres prac wchodzących w projekt jest następujący:

- Osuszenie fundamentów – wykonanie izolacji przeciwwilgociowej,
- Wykonanie nowej okładziny na cokole,
- Odtworzenie ciągów pieszych wokół budynku kościoła,
- Wykonanie płyty odbojowej odwodnienia budynku.

Małe i Duże Planty znajdują się w centrum miasta. Obecnie obszar ten pozostaje częściowo zaniedbany, co niekorzystnie odbija się na wyglądzie całego centrum. Koncepcja zagospodarowania Plant zakłada zmianę ukształtowania ciągów pieszych, wymianę nawierzchni na całym obszarze, poprawę estetyki poprzez wykonanie rabat kwiatowych, fontanny oraz wprowadzenie elementów małej architektury. Wykonanie herbów i flag miast partnerskich Niska na Małych Plantach przyczyni się do podniesienia świadomości wśród mieszkańców o roli współpracy między narodami. Zainstalowanie nowego oświetlenia wpłynie pozytywnie na wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców, a urządzenie zieleni i odnowa drzewostanu przyczyni się do uatrakcyjnienia plant. Ważnym pod kątem

historycznym będzie odnowa pomnika Orłąt Lwowskich na Dużych Plantach. W ramach projektu zaplanowano również odnowę zabytkowego Parku Miejskiego w Nisku. Na działania inwestycyjne, wchodzące w skład projektu, składają się między innymi: renowacja elewacji wraz detalami architektonicznymi, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, odnowa nawierzchni chodników oraz urządzenie zieleni miejskiej. Ponadto, do rewitalizacji przestrzeni publicznej centralnej części miasta włączono przylegający do ścisłego centrum obszar Parku Miejskiego. Do głównych prac, jakie powinny zostać wykonane na obszarze parku w celu uatrakcyjnienia tego miejsca dla mieszkańców Niska należą:

- Utwardzenie nawierzchni istniejących alejek,
- Budowa siłowni terenowej (teren rekreacyjny dla dorosłych w zachodniej części parku),
- Budowa amfiteatru z zapleczem i szaletami,
- Wykonanie elementów małej architektury,
- Rozbudowa oświetlenia,
- Monitoring,
- Wykonanie rabat kwiatowych i trawników

2. Rewitalizacja poprzez przywrócenie przedwojennej formy architektonicznej budynków w Nisku przy Pl. Wolności 2 i 3

W ramach projektu zaplanowano rewitalizację budynku Starostwa Powiatowego oraz Liceum Ogólnokształcącego. Przywrócenie architektonicznej formy budynku z sierpnia 1939 r., wybudowanego na siedzibę Powiatu, w którym zadanie wieży zegarowej nie zostało ukończone z powodu wybuchu II Wojny Światowej. Wieża została rozebrana przez Niemców w trakcie trwania okupacji. Dwupiętrowy budynek górował nad centrum Niska do czasu nadbudowy budynku Liceum Ogólnokształcącego w Nisku i wybudowania w najbliższym sąsiedztwie czteropiętrowego bloku mieszkalnego w latach 70-tych.

Obecnie pomimo wykonywanych sukcesywnie prac remontowych budynek jest architektonicznie niewidoczny (niezauważalny).

Podniesienie budynku o jedno piętro i wybudowanie wieży zegarowej przywróci budynkowi pierwotny charakter i zamysł architektoniczny.

Głównym celem odnowy budynku Liceum Ogólnokształcącego jest odtworzenie pierwotnych elementów architektonicznych budynku i przywrócenie formy architektonicznej nawiązującej do neoklasycyzmu – która po licznych przebudowach została utracona głównie w trakcie nadbudowy w latach 70-tych.

Realizacja projektów przyczyni się do wzrostu atrakcyjności centrum miasta i poprawy estetyki tej przestrzeni. Działania te wpłyną jednocześnie na sposób postrzegania tego miejsca przez mieszkańców, jak i przyjezdnych.

3. Modernizację budynku Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku

Zakres prac związany z modernizacją OPS obejmuje rozbudowę budynku, w którym mieści się ośrodek oraz zagospodarowanie terenu przyległego do budynku. Celem rozbudowy obiektu jest poprawa warunków umożliwiających bardziej efektywną terapię osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Poprawa warunków lokalowych umożliwi:

- Objęcie większej grupy osób oddziaływaniem rehabilitacyjno-terapeutycznym co pozwoli na zapobieganie patologiom społecznym (alkoholizm, narkomania)
- Nabywanie przez podopiecznych Ośrodka zdolności interpersonalnych pozwalających na skuteczną komunikację z otoczeniem społecznym
- Nabywanie umiejętności w zakresie radzenia sobie z codziennymi czynnościami
- Poprawę jakości życia
- Zwiększenie poczucia przynależności i integracji ze społecznością lokalną

Podjęte działania mają ułatwić osobom niepełnosprawnym aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i samodzielne pokonywanie trudności dnia codziennego, a w przyszłości podjęcie pracy zawodowej.

Do zdiagnozowanych przez OPS niezaspokojonych potrzeb, dotyczących wyżej wskazanych osób można zaliczyć:

- potrzebę dostępu do łatwo przyswajalnych informacji dotyczących ofert pracy i usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych,
- potrzebę podnoszenia sprawności psychomotorycznej, manualnej,
- potrzebę poczucia własnej wartości i poszanowania przez środowisko lokalne,
- potrzebę pracy i nabywania nowych umiejętności praktycznych.

Efektom modernizacji budynku OPS będzie zwiększenie jego dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz nastąpi znacząca poprawa warunków terapii osób korzystających z oferty ośrodka.

4. Modernizację budynku Nizańskiego Centrum Kultury „Sokół”

NCK „Sokół” ma znaczący udział w kształtowaniu życia kulturalnego w mieście, niestety możliwości rozwoju i rozszerzania oferty są znacznie ograniczone ze względu na problemy lokalowe. W przeszłości budynek był siedzibą nizańskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, które prowadziło ożywioną działalność społeczno-kulturalną. Obecnie w budynku znajduje się jedynie przestarzała sala kinowa, dwa hole i kilka pomieszczeń biurowych. Większość

zajęć prowadzi się w szkołach. Ze względu na ograniczenia lokalowe NCK nie posiada pracowni (np. fotograficznej, ceramiki artystycznej), sali baletowej, powierzchni wystawienniczej (co jest tym bardziej dotkliwie, że zlikwidowano istniejący wcześniej Salon Sztuki) sali, w której mogłyby się odbywać szkolenia i spotkania towarzystw, stowarzyszeń itp.

W przyszłości NCK chciałoby rozbudować budynek „Sokoła” w kierunku ulicy Kilińskiego. Nowy budynek sięgałby od ulicy Kościuszki do ulicy Kilińskiego. Od dobudowanej strony znalazłoby się główne wejście (dzisiaj wchodzi się od podwórka, wejście jest niewidoczne). W dobudowanej, dwupiętrowej części budynku znalazłaby się sala baletowa, sale wystawiennicze i pracownie. Jeżeli byłoby to możliwe w projekcie należałoby uwzględnić także estetyczne zagospodarowanie powierzchni przed wejściem budynku oraz remont sali kinowej.

Ze względu na to, że jest to obiekt wybudowany w stylu secesyjnym i posiada duże walory estetyczne, po remoncie i zaadaptowaniu go do pełnienia szerszej działalności kulturalnej, mógłby pełnić funkcję centrum kulturalnego i być jednocześnie ozdobą miasta.

Efekt modernizacji budynku NCK będzie stworzenie dogodnych warunków do korzystania z oferty kulturalnej centrum przez mieszkańców Niska. Zapewnienie odpowiedniego zaplecza dla zajęć pozalekcyjnych i warsztatów zachęci młodych ludzi do spędzania wolnego czasu i rozwijania swoich zainteresowań w tym miejscu.

5. Utworzenie Centrum Animacji Dorosłych – budynek byłego gimnazjum (ul. Kościuszki)

Obecnie w budynku byłego gimnazjum mieści się Biblioteka Miejska, jednak stan techniczny budynku nie spełnia standardów pozwalających na prawidłowe funkcjonowanie biblioteki w tym miejscu oraz hamuje jej rozwój. Dlatego planuje się aby biblioteka została przeniesiona do budynku Starego Browaru (ten teren został wyodrębniony jako oddzielny obszar do rewitalizacji), natomiast budynek przy ulicy Kościuszki miałby zostać przekształcony i przystosowany do prowadzenia Centrum Animacji Dorosłych. Działalność tego typu placówki pozwoliłaby rozszerzyć zasięg odbiorców Niżańskiego Centrum Kultury „Sokół” o starszych mieszkańców miasta. Obecnie na terenie Niska nie funkcjonuje placówka skierowana do seniorów. Lokalizacja obiektu jest bardzo dobra, budynek znajduje się w centrum miasta, blisko przystanku MKS, Dworca PKS i PKP oraz postoiu taksówek, a więc adresaci mieliby do niego łatwy dostęp. Pomieszczenia, które miałyby zostać zaadaptowane do prowadzenia zajęć znajdują się na parterze, co likwiduje bariery architektoniczne i nie bez znaczenia pozostaje dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Działalność Centrum przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, na które narażone są osoby w zaawansowanym już wieku.

W ramach CAD planuje się utworzenie trzech wydziałów: artystycznego, informatycznego i samorządowego. Na wydziale artystycznym uruchomiono by zajęcia z zakresu edukacji muzycznej i plastycznej, zarówno w formie teoretycznej jak i warsztatowej (m.in. lekcje rysunku, malarstwa, grafiki, rzeźby, wykłady z historii sztuki, lekcje śpiewu). Zajęcia na wydziale informatycznym przybrałyby formę warsztatów z zakresu obsługi internetu, dokumentów tekstowych oraz obsługi programów graficznych. Z kolei zajęcia na wydziale edukacji samorządowej miałyby na celu przybliżenie zagadnień z zakresu prawa administracyjnego i zagadnień związanych z korzystaniem z usług instytucji państwowych i prawem wyborczym. Poza tym uczestnicy mogliby uzyskać pomoc w rozwiązywaniu konkretnych problemów życia codziennego.

W pomieszczeniu, w którym obecnie mieści się czytelnia biblioteczna planuje się stworzenie sali szkoleniowej przeznaczonej do zajęć teoretycznych. W drugim pomieszczeniu utworzono by pracownię plastyczną i muzyczną na zajęcia warsztatowe. Kolejna sala przeznaczona zostałaby na pracownię komputerową. Konieczne jest również zapewnienie zaplecza socjalnego, biura oraz sanitariatów dostosowanych dla osób niepełnosprawnych.

6. Zamontowanie systemu monitoringu

Na obszarach szczególnie narażonych na wybryki chuligańskie planuje się zamontowanie kamer monitorujących te najbardziej niebezpieczne obszary miasta. Celem tego działania ma być zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców oraz zapobieganie aktom wandalizmu.

W zasięgu obszaru Centrum Miasta znajduje się także tzw. Stary Browar. Budynek Starego Browaru położony jest między centrum miasta a osiedlami mieszkaniowymi, co ze względu na łatwy dostęp stanowi doskonałą lokalizację dla instytucji użyteczności publicznej. Już w przeszłości w budynku tym funkcjonował klub „Bazyliszek” prowadzący działalność kulturalną, cieszył się on dużą popularnością, dlatego wydaje się, że powrót do tego typu działalności w budynku Starego Browaru może przyciągnąć mieszkańców miasta i będzie cieszyć się dużą popularnością, tym bardziej, że w Nisku oferta kulturalna jest dość ograniczona. Budynek Dawnego Browaru po remoncie i modernizacji stanowiłby bazę lokalową dla działalności Biblioteki Miejskiej (przeniesionej z ulicy Kościuszki), Muzeum Miejskiego i Galerii Sztuki.

Pomieszczenia niezbędne do prowadzenia działalności bibliotecznej to: sale na wypożyczalnię dla dorosłych i dzieci (wraz z magazynami), czytelnia, punkt informacji naukowo-technicznej z pracownią komputerową, sala konferencyjno-szkoleniowa oraz pomieszczenie socjalne i biurowe.

Na potrzeby Muzeum należy wygospodarować minimum trzy pomieszczenia: dwie sale wystawiennicze oraz magazyn. Z kolei Galeria Sztuki wymaga dużej sali ekspozycyjnej i magazynu.

Poza wyżej wymienionymi działaniami, uzupełnieniem działalności muzealnej i bibliotecznej byłoby założenie Pracowni Dokumentacji Dziejów. Do jej funkcjonowania potrzebne jest pomieszczenie ze stanowiskiem komputerowym.

Kolejnym pomysłem na ożywienie i uatrakcyjnienie funkcjonowania tego miejsca byłoby otwarcie herbaciarni – czytelnicy, gdzie mieszkańcy Niska mogliby się spotykać i bezpłatnie czytać prasę codzienną.

Obszar Centrum Miasta obejmuje także Dworzec PKP. Dworzec stanowi wizytówkę Niska. To od tego miejsca podróżnicy zaczynają swoje spotkanie z miastem, dlatego też konieczne jest przywrócenie mu odpowiedniego wyglądu tak, aby było to miejsce nowoczesne i komfortowe dla zarówno dla pasażerów jak i całej obsługi. Po modernizacji Dworzec ma spełniać funkcję centrum komunikacyjnego miasta. Mają się tam znajdować Dworce PKP, PKS i komunikacji prywatnej.

Utworzenie prawdziwego centrum komunikacyjnego wymaga dużego nakładu pracy. Modernizacji musi zostać poddany sam budynek Dworca, którego obecny stan techniczny jest bardzo zły. Ponadto konieczne jest wykonanie prac związanych z modernizacją nawierzchni płyt parkingowych i wybudowaniem wiat dla autobusów.

3.2. Obszar drugi – osiedle przy ulicy Rzeszowskiej

Osiedle przy ulicy Rzeszowskiej położone jest najbliżej centrum miasta spośród osiedli mieszkaniowych, które zostaną włączone w proces rewitalizacji Niska. Centralne położenie i usytuowanie w pobliżu dworców autobusowego i kolejowego stanowią bardzo duży atut osiedla, pozwalający prognozować, że popyt na mieszkania w tej części miasta nie będzie spadał. W celu podniesienia standardu życia mieszkańców osiedla zaproponowano działania zmierzające do rewitalizacji obszaru osiedla – modernizację budynków mieszkalnych oraz odnowę terenu wokół osiedla. W ramach modernizacji zaplanowano docieplenie budynków, połączone z poprawą ich estetyki. Jednocześnie postanowiono podjąć działania zmierzające do odnowy terenu przy budynkach. Oprócz prac typowo przestrzennych, mających na celu poprawę wyglądu ogólnego osiedla, takich jak modernizacja nawierzchni, chodników i urządzeń parkingów, zostaną podjęte działania, które oprócz funkcji estetycznej mają także wpływ na sferę społeczną – założenie monitoringu, modernizacja oświetlenia, urządzenie miejsc rekreacji i zieleni. Zmodernizowane

oświetlenie i monitoring przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców osiedla, natomiast urządzenie zieleni i miejsc rekreacji poszerzy możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu.

3.3. Obszar trzeci - Osiedle Tysiąclecia

W ramach rewitalizacji Osiedla przewidziano wykonanie prac poprawiających estetykę terenu oraz działania wpływające pozytywnie na bezpieczeństwo mieszkańców i umożliwiające im odpoczynek. Działaniami o funkcji estetycznej są modernizacja nawierzchni dróg wewnątrzosiedlowych i chodników, urządzenie zieleni osiedlowej. Planowana odnowa placów zabaw stanowiących tereny rekreacyjne, poza walorami estetycznymi, będzie miała pozytywny wpływ na sferę społeczną osiedla, umożliwi wypoczynek na świeżym powietrzu zarówno jego najmłodszym mieszkańcom, jak i ich rodzicom. Odrestaurowane tereny rekreacyjne będą również stanowić atrakcję dla młodzieży – nowowybudowane alejki pozwolą na bezpieczną jazdę na rolkach, deskorolkach oraz rowerach na obszarze osiedla. Poprawa komunikacji Osiedla, stanu dróg, chodników, budowa podjazdów dla niepełnosprawnych poza poprawą ładu i harmonii przestrzeni ułatwi poruszanie się pomiędzy budynkami zarówno osobom zmotoryzowanym, jak też pieszym, poprawi bezpieczeństwo uczestników ruchu, pozwoli na bardziej efektywne wykorzystanie przestrzeni i równy dostęp do niej. Zainstalowanie monitoringu oraz modernizacja oświetlenia znacznie zwiększy bezpieczeństwo mieszkańców i pozwoli zapobiegać aktom wandalizmu, jakie często mają miejsce w miejskich osiedlach mieszkaniowych.

3.4. Obszar czwarty - osiedle Leśnik

Osiedle Leśnik cechuje się bardzo specyficznym położeniem – jest znacznie oddalone od centrum miasta, przylega do przebiegającej przez miasto, ruchliwej drogi krajowej numer 19. Położenie osiedla powoduje utrudnienie w życiu mieszkańców. Są oni oddaleni od ośrodków gospodarczych, administracyjnych i kulturalnych miasta. Duże natężenie ruchu na drodze krajowej numer 19 podnosi poziom hałasu i stanowi zagrożenie dla pieszych oraz kierowców planujących włączyć się do ruchu m.in. z terenu osiedla. Włączając obszar osiedla do procesu rewitalizacji miasta zaproponowano podjęcie działań, mających na celu podniesienie standardu życia mieszkańców oraz poprawiające wygląd obszaru osiedla. Termomodernizacja budynków mieszkalnych wraz z modernizacją ogrodzenia oraz ciągu pieszo-jezdnego pozytywnie wpłynie na estetykę terenu. Utworzenie placu zabaw dla dzieci oraz przyosiedlowych boisk powiększy możliwości aktywnego wypoczynku mieszkańców. Dodatkowo stworzenie osiedlowego centrum selektywnej zbiórki odpadów poza praktyczną korzyścią w postaci segregowania śmieci

i ułatwienia ich późniejszego recyklingu, przyczyni się do podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców

4. Kryteria wyboru pilotażu i kolejność realizacji

W celu ustalenia hierarchii potrzeb skupiono się na zidentyfikowanych problemach kluczowych i ich skutkach. Po podsumowaniu wniosków z diagnozy stanu obecnego i analizy SWOT uznano, że do najpoważniejszych problemów miasta należą braki sfery przestrzennej, które wywołują negatywne efekty w sferach gospodarczej i społecznej. Przede wszystkim konieczne jest podjęcie takich działań, które poprawią jakość przestrzeni wpływając jednocześnie na stymulowanie pozytywnych zjawisk gospodarczych i społecznych. Pierwszeństwo realizacji będą więc miały projekty kompleksowe, zakładające jednoczesne oddziaływanie na przestrzeń, gospodarkę i lokalną społeczność, dzięki czemu przyczynią się one do rozwiązywania problemów kluczowych oraz niwelowania ich skutków. Przy ustalaniu hierarchii potrzeb skupiono się na projektach, które wykorzystują rezerwy terenowe i lokalowe miasta, ożywią gospodarkę lub zaktywizują lokalną społeczność. Ważny jest również stopień zaawansowania poszczególnych projektów (czy są one w fazie planowania, czy podjęto już czynności zmierzające do ich realizacji?).

Na ustalenie hierarchii potrzeb wpływ miały również wyniki badania ankietowego, w którym podczas oceny jakości życia w mieście respondenci bardzo słabo ocenili dostęp do kultury i rekreacji oraz bazę sportowo-rekreacyjną. Świadczy to o tym, że odczuwane przez mieszkańców Niska braki wpływają negatywnie na ocenę atrakcyjności miasta i standardu życia w nim, oraz uniemożliwiają realizację potrzeb wyższego rzędu, które są niezbędne do prawidłowego rozwoju indywidualnego i społecznego

Po przeprowadzeniu oceny wszystkich projektów włączonych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji, wyróżniono pięć projektów lub całych obszarów i zadań z nimi związanych, które korespondują z największą liczbą celów i zakładają kompleksowe działania w co najmniej dwóch sferach, dzięki czemu są one najistotniejsze z punktu widzenia procesu rewitalizacji.

W związku z tym, że program rewitalizacji został tak opracowany, by wszystkie działania, jakie w jego ramach zostaną podjęte były względem siebie komplementarne i wzmacniały swoje efekty, przy ustalaniu hierarchizacji projektów wzięto pod uwagę także wszystkie przedsięwzięcia, które albo są bezpośrednio powiązane z najistotniejszymi z punktu widzenia rewitalizacji projektami albo warunkują ich poprawną i niezakłóconą realizację. Wybrane projekty i grupy projektów, wraz z uzasadnieniem ich wyboru, przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 21. Hierarchizacja potrzeb - lista najistotniejszych projektów z punktu widzenia procesu rewitalizacji

Nazwa projektu	Oczekiwane rezultaty	Uzasadnienie
<p>1. Rewitalizacja przestrzeni publicznej w Nisku</p> <p>(Rewitalizacja elewacji budynku Urzędu Gminy i Miasta w Nisku wraz z przewiązką przy Placu Wolności, rewitalizacja elewacji budynku Urzędu Gminy i Miasta w Nisku przy ulicy Kościuszki, odnowa Sanktuarium Świętego Józefa, odnowa Dużych Plant</p> <p>2. Rewitalizacja przez przywrócenie przedwojennej formy architektonicznej budynków w Nisku przy Placu Wolności 2 i 3</p>	<p>Przestrzeń: Kompleksowe zagospodarowanie centrum miasta, efektywne wykorzystanie przestrzeni, poprawa jej jakości i estetyki, wprowadzenie ład przestrzennego, zwiększenie i wzmocnienie funkcjonalności centralnej części miasta, stworzenie unikatowego obszaru rekreacyjno-wypoczynkowego;</p> <p>Sfera społeczna: Utworzenie miejsc rekreacji i spotkań mieszkańców w centralnej części miasta, integracja mieszkańców zwiększenie poczucia przynależności do społeczności miejskiej, rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej miasta, zwiększone możliwości aktywnego spędzenia czasu wolnego, zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, integracja mieszkańców.</p> <p>Sfera gospodarcza: Poprawa ogólnej atrakcyjności miasta, wzmocnienie funkcji Centrum jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, większy popyt na usługi.</p>	<p>Kompleksowość projektu - oddziaływanie projektu na trzy sfery: gospodarczą, społeczną oraz przestrzenną. Centrum miasta jest miejscem szczególnym – miejscem koncentracji procesów społecznych i gospodarczych. Niedostatki jego sfery przestrzennej, która jest bazą materialną dla zjawisk gospodarczych i społecznych, może zakłócić ich przebieganie. Planowane projekty z zakresu rewitalizacji Centrum będą więc miały pozytywne, bezpośrednie i pośrednie oddziaływanie na wszystkie trzy sfery. W sferze przestrzennej przyczynią się do poprawy jego estetyki, uporządkowania i efektywnego wykorzystania przestrzeni. Wywoła to korzystne skutki w sferze przestrzennej – uporządkowane Centrum stanie się miejscem spacerów mieszkańców, rekreacji, wspólnych spotkań. Zwiększy to ich integrację oraz poczucie przynależności do lokalnej społeczności. Projekt przyczyni się także do lepszego funkcjonowania sfery gospodarczej – poprawi atrakcyjność miasta, zarówno dla inwestorów, jak i dla turystów, wzmocni oddziaływanie Centrum jako strefy usług, mieszkańcy chętniej będą centralną część miasta odwiedzać, co wykreuje popyt na usługi. Warto podkreślić, że projekty zagospodarowania Centrum wzmocnią miejski charakter Niska i jego funkcje jako obszaru zurbanizowanego. Park miejski spełnia ważną funkcję rekreacyjno-wypoczynkową. Jego właściwe zagospodarowanie, poprawa i wzmocnienie funkcjonalności, oraz poprawa jakości przestrzeni publicznej, jaką tworzy, przyczynią się do pełniejszego zaspokojenia potrzeb wyższego rzędu mieszkańców (sport, rekreacja, aktywny wypoczynek). Projekt rewitalizacji parku stymulował będzie pozytywne zjawiska sfery społecznej, takie jak integracja mieszkańców (częstsze spotkania, wspólne spędzanie wolnego czasu), zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży (korzystanie z urządzeń sportowo-rekreacyjnych).</p> <p>Korespondowanie projektów z wynikami konsultacji społecznych (m.in. z niską oceną estetyki miasta, niską oceną aktywności mieszkańców). Centrum zostało wskazane przez mieszkańców jako obszar do objęcia programem rewitalizacji.</p>

		<p>Prawie połowa ankietowanych uznała Park Miejski za obszar konieczny do objęcia programem rewitalizacji, co świadczy o tym, jak ważne dla mieszkańców są tereny rekreacyjne i że ich potrzeby w tym zakresie nie są zaspokojone.</p> <p>Ponadto, zdecydowana większość (ponad 95%) ankietowanych źle oceniła bazę rekreacyjno-wypoczynkową i kulturalną, co oznacza, że na terenie miasta brakuje obiektów i terenów tego typu.</p>
3. Dworzec PKP – modernizacja budynku i zagospodarowanie terenu wokół dworca	<p>Sfera przestrzenna Projekt niezwykle istotny jako działanie mające na celu efektywne i kompleksowe zagospodarowanie dworca PKP jako węzła komunikacyjnego miasta (obszar obecnie zaniedbany);</p> <p>Sfera gospodarcza Ułatwienie obsługi turystów, poprawa ogólnej atrakcyjności i konkurencyjności miasta, stworzenie warunków do rozwoju usług.</p>	<p>Rewitalizacja dworca jest konieczna zarówno przez funkcję, jaką pełni on dla mieszkańców, jak też ze względu na przewidywane zwiększenie zainteresowania turystów miastem po przeprowadzeniu programu rewitalizacji. Wszelkie braki przestrzenne w zagospodarowaniu tego obszaru (niska jakość przestrzeni, zły stan techniczny budynku, itp.), utrudniają obsługę osób przyjezdnych, pogarszają wizerunek miasta, obniżają jego atrakcyjność. Dodatkowo, tereny wokół dworca są pożądanym obszarem prowadzenia działalności usługowej, lecz ich niska jakość utrudnia funkcjonowanie podmiotów gospodarczych.</p> <p>Korespondowanie projektu z wynikami konsultacji społecznych - ponad połowa ankietowanych uznała ten obszar za konieczny do objęcia programem rewitalizacji.</p>
4. Osiedle Tysiąclecia – kompleksowa rewitalizacja	<p>Sfera przestrzenna Całościowe zagospodarowanie i uporządkowanie przestrzeni wokół budynków mieszkalnych, efektywne wykorzystanie przestrzeni, zwiększenie jej funkcjonalności, poprawa jakości przestrzeni;</p> <p>Sfera społeczna Poprawa jakości życia mieszkańców, poprawa ich bezpieczeństwa, zwiększenie poczucia przynależności do lokalnej społeczności, zapobieganie marginalizacji, występowaniu zjawisk patologicznych;</p>	<p>Osiedle Tysiąclecia to największe skupisko domów wielorodzinnych w mieście Nisko. Jest ono miejscem koncentracji problemów sfery przestrzennej i społecznej. Osiedle cechuje się niską funkcjonalnością, niedostatecznym i nieefektywnym zagospodarowaniem przestrzeni, niezadowalającym stanem zasobu mieszkaniowego, brakiem terenów rekreacyjnych. Na tym obszarze zdiagnozowano negatywne zjawiska sfery społecznej – dezintegrację mieszkańców, obniżoną jakość ich życia, zagrożenie marginalizacją, występowaniem zjawisk patologicznych, dezintegracja mieszkańców. Kompleksowa rewitalizacja obszaru, obejmująca kompleksowe zagospodarowanie terenu, przyczyni się do zahamowania negatywnych zjawisk sfery społecznej i poprawy jakości życia mieszkańców.</p> <p>Korespondowanie projektu z wynikami konsultacji społecznych - osiedle zostało wskazane przez mieszkańców jako obszar do objęcia programem rewitalizacji.</p>
5. Utworzenie Centrum Kulturalnego	<p>Sfera przestrzenna Efektywne wykorzystanie istniejącego obiektu, poprawa jego stanu i estetyki, wykorzystanie zgodnie z potrzebami mieszkańców;</p>	<p>Projekt pozwoli na efektywne wykorzystanie przemysłowego budynku, obecnie w większości niezagospodarowanego, a jednocześnie umożliwi utworzenie siedziby dla kilku instytucji kultury (muzeum, biblioteka, galeria). Przyczyni się do rozwoju oferty</p>

	<p>Sfera społeczna Rozwój oferty kulturalnej miasta, zwiększenie czynnego udziału mieszkańców w życiu kulturalnym, zwiększenie możliwości aktywnego spędzenia czasu wolnego, zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, integracja mieszkańców, wzrost poczucia przynależności do lokalnej społeczności.</p>	<p>kulturalnej, zwiększenia stopnia zaspokojenia potrzeb mieszkańców w tym zakresie. Ponadto, wywoła korzystne zjawiska sfery społecznej – umożliwi zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży i rozwój ich zainteresowań, integrację mieszkańców poprzez uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, wzrost poczucia ich przynależności do społeczności miasta.</p> <p>Korespondowanie projektu z wynikami konsultacji społecznych - zdecydowana większość (ponad 95%) ankietowanych źle oceniła bazę rekreacyjno-wypoczynkową i kulturalną, co oznacza, że na terenie miasta brakuje obiektów tego typu.</p>
--	---	--

5. Oczekiwane efekty i wskaźniki osiągnięć

5.1. Oczekiwane efekty

Programując proces rewitalizacji założono także, jakie efekty ma ona przynosić. Ma to na celu ułatwienie późniejszej oceny zaplanowanych działań oraz korygowanie ich w trakcie procesu rewitalizacji. Planuje się stałe monitorowanie różnorodnych wskaźników, których zmiana będzie oznaczała, że rewitalizacja jest przeprowadzana poprawnie, zgodnie z założeniami oraz, że podejmowane działania przynoszą zamierzone skutki. Oczekuje się przede wszystkim następujących, wymiernych efektów procesu rewitalizacji, jaki ma być przeprowadzony w Nisku:

- wzrostu liczby podmiotów gospodarczych na terenie miasta
- wzrostu dochodów mieszkańców
- wzrostu liczby miejsc pracy
- spadku bezrobocia
- wzrostu liczby mieszkańców
- wzrostu liczby turystów odwiedzających miasto
- wzrostu liczby obiektów infrastruktury turystycznej
- wzrostu liczby organizacji pozarządowych i stowarzyszeń mieszkańców w mieście
- wzrostu liczby organizowanych wydarzeń kulturalnych na terenie miasta
- wzrostu liczby osób korzystających z bazy kulturalnej miasta
- wzrostu liczby młodych ludzi uczęszczających na różnorodne kółka zainteresowań
- spadku liczby przestępstw oraz aktów wandalizmu w mieście

Poza efektami wymiernymi, proces rewitalizacji wywoła również skutki niedające się przedstawić liczbowo, jednak nie mniej ważne i mające istotny wpływ na podniesienie jakości życia w mieście.

Lista najważniejszych efektów niewymiernych przedstawia się następująco:

- poprawa wyglądu miasta w ocenie mieszkańców
- zwiększenie ładu przestrzennego i harmonizacja przestrzeni publicznej miasta
- poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej w ocenie przedsiębiorców
- poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców
- zmniejszenie niebezpieczeństwa rozwoju patologii oraz wykluczenia społecznego
- poprawa jakości życia w mieście w ocenie mieszkańców
- wzrost aktywności społecznej mieszkańców
- budowanie więzi łączących mieszkańców
- zwiększenie poczucia tożsamości mieszkańców oraz ich identyfikacji z miastem
- wykreowanie pozytywnego wizerunku miasta w regionie

Zarówno efekty wymierne, jak i niewymierne będą miały równorzędny wpływ na ocenę procesu rewitalizacji i wypełnienie jego założeń.

5.2. Wskaźniki osiągnięć

Jak już wspomniano, proces rewitalizacji wywoła wymierne oraz niewymierne efekty, na podstawie których będzie on oceniany. Rezultaty, które da się przestawić liczbowo i których zmiany będzie można śledzić ujmując ich przyrost lub spadek procentowo, stanowiąc będą wskaźniki, dzięki którym możliwa będzie obiektywna ocena przebiegu rewitalizacji na terenie Niska.

Do grupy wskaźników osiągnięć, zgodnie z dyrektywami Unii Europejskiej zaliczamy wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania.

Wskaźniki produktu są to wskaźniki pokazujące bezpośrednie, materialne efekty przeprowadzonej rewitalizacji, takie jak liczba odnowionych obiektów, liczba zmodernizowanych obiektów, itp.

Wskaźniki rezultatu pokazują, jakie natychmiastowe skutki wywołają uzyskane w ramach rewitalizacji produkty, na przykład liczba nowych ofert w zakresie kultury i turystyki, liczba nowych miejsc pracy.

Wskaźniki oddziaływania mają za zadanie zobrazować jakie pośrednie, długofalowe, rozpatrywane w większej perspektywie czasowej rezultaty zostaną osiągnięte dzięki przeprowadzeniu procesu rewitalizacji. Przykładowym wskaźnikiem tego typu jest wzrost liczby mieszkańców na osiedlach poddanych rewitalizacji.

Proponowane wskaźniki produktu dla rewitalizacji miasta Nisko:

- **obszar pierwszy – Centrum**
 - liczba zmodernizowanych obiektów
 - liczba obiektów, poddanych remontowi na cele kulturalne/edukacyjne/społeczne
 - liczba obiektów poddanych remontowi na cele turystyczne
 - liczba rozbudowanych obiektów
 - powierzchnia urządzonej zieleni
 - liczba obiektów sportowych
 - liczba nowych obiektów wybudowanych w celach kulturalnych/rekreacyjnych
 - liczba odnowionych budynków
 - liczba budynków zmodernizowanych na cele kulturalne
 - powierzchnia budynku przeznaczona na działalność kulturalną
 - liczba zmodernizowanych obiektów
 - liczba stanowisk autobusowych
 - powierzchnia zmodernizowanego terenu wokół budynków
 - powierzchnia zmodernizowanych parkingów
- **obszar drugi – osiedle przy ul. Rzeszowskiej**
 - liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnych
 - powierzchnia urządzonej zieleni
 - liczba placów zabaw dla dzieci
 - liczba urządzonych parkingów
 - długość odnowionych dróg i chodników wewnątrzsiedlowych
 - monitoring – liczba zamontowanych kamer
- **obszar trzeci – Osiedle Tysiąclecia**
 - powierzchnia zmodernizowanych terenów rekreacyjnych
 - liczba placów zabaw
 - długość zmodernizowanych dróg i chodników wewnątrzsiedlowych
 - monitoring – liczba zamontowanych kamer
- **obszar czwarty – osiedle Leśnik**
 - liczba zmodernizowanych budynków
 - liczba placów zabaw dla dzieci
 - liczba boisk
 - długość zmodernizowanego ogrodzenia

- liczba nowych obiektów przeznaczonych do selektywnej zbiórki odpadów
- **działania gospodarcze**
 - liczba nowoutworzonych instytucji mających na celu ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej na terenie miasta
 - powierzchnia terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą w ramach Strefy Aktywności Gospodarczej
 - długość ścieżek rowerowych
 - liczba przedsięwzięć mających na celu promocję gminy na zewnątrz
 - liczba zorganizowanych szkoleń dla przedsiębiorców i bezrobotnych
- **działania społeczne**
 - liczba zorganizowanych prac i robót publicznych
 - liczba obiektów przeznaczonych na cele społeczne/kulturalne/edukacyjne wyposażonych w sprzęt niezbędny do prowadzenia przez nie działalności
 - liczba nowopowstałych instytucji społecznych
 - liczba hotspotów w mieście
 - liczba obiektów dostosowanych dla niepełnosprawnych
 - liczba kampanii promujących ochronę środowiska oraz selektywną zbiórkę odpadów

Proponowane wskaźniki rezultatu dla rewitalizacji miasta Nisko:

- liczba nowych podmiotów gospodarczych w mieście
- liczba podmiotów gospodarczych działających w obrębie Strefy Aktywności Gospodarczej
- liczba nowych miejsc pracy
- liczba bezrobotnych
- liczba osób korzystających z nowej bazy kulturalnej/turystycznej/społecznej
- liczba nowych ofert kulturalnych/edukacyjnych
- liczba miejsc pracy w instytucjach kulturalnych i edukacyjnych
- liczba osób korzystających z internetu
- liczba zajęć i zawodów sportowych dla dzieci organizowanych przez instytucje kulturalne/edukacyjne
- liczba zajęć dla seniorów
- liczba zajęć terapeutyczno-rehabilitacyjnych

- liczba osób niepełnosprawnych regularnie uczestniczących w zajęciach terapeutyczno-rehabilitacyjnych
- powierzchnia zmodernizowanych/zagospodarowanych pustych przestrzeni publicznych
- powierzchnia terenów rekreacyjnych w mieście
- liczba przestępstw i aktów wandalizmu w mieście
- liczba pielgrzymów
- liczba turystów
- liczba imprez plenerowych

Proponowane wskaźniki oddziaływania dla rewitalizacji miasta Nisko:

- liczba mieszkańców na terenach objętych rewitalizacją
- liczba miejsc pracy w branży turystycznej
- liczba obiektów infrastruktury turystycznej
- liczba organizacji pozarządowych

IV. Plan działań przestrzennych (techniczno-materialnych)

Działania przestrzenne, techniczno-materialne, ujęte zostały zgodnie z umownym wyodrębnieniem szczególnie problemowych obszarów na terenie miasta Nisko. Podział ten ma ułatwić programowanie niezbędnych do przeprowadzenia działań sfery przestrzennej i umożliwić łatwiejszą ocenę ich rezultatów. Zestawienie poniżej prezentuje wszystkie działania techniczno-materialne, które będą przeprowadzane na problemowych obszarach w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Obszar pierwszy - Centrum Miasta

L.p.	Nazwa zadania	Zakres prac	Lata realizacji	Koszt projektu w rozbiciu na lata (w tys. zł)									Koszt ogółem (w tys. zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu
				2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
1	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w Nisku <i>(na projekt składają się działania inwestycyjne, opisane w punktach a-e)</i>	jak w pkt.: a, b, c, d, e	2009-2015		80	408	104	518	2447	2853			6410	Gmina i Miasto Nisko
a	<i>Rewitalizacja elewacji budynku Urzędu Gminy i Miasta w Nisku wraz z przeziwiazką przy Placu Wolności</i>	<i>wymiana stolarki okiennej pierwszego piętra i drzwi zewnętrznych, renowacja elewacji wraz z detalami architektonicznymi, przebudowa dostosowująca przeziwiazkę do ogólnej koncepcji architektonicznej, urządzenie zieleni przy budynku</i>	2011-2012					475	460				935	Gmina i Miasto Nisko
b	<i>Rewitalizacja elewacji budynku Urzędu Gminy i Miasta w Nisku przy ulicy Kościuszki</i>	<i>modernizacja dachu, wymiana stolarki okiennej i drzwi zewnętrznych, docieplenie i wykonanie elewacji, urządzenie zieleni przy budynku</i>	2012						302				302	Gmina i Miasto Nisko
c	<i>Odnowa Dużych Plant</i> <i>Rewitalizacja Pomnika Orłąt Lwowskich</i>	<i>zmiana układu alejek, wykonanie nawierzchni alejek z kostki granitowej, mała architektura: ławki, kosze, wymiana lamp, wykonanie przyłączy wodociagowego i kanalizacyjnego, odnowienie istniejących trawników, odnowienie Pomnika Orłąt Lwowskich oraz urządzenie zieleni przy Pomniku</i>	2009-2011			347		25					372	Gmina i Miasto Nisko

L.p.	Nazwa zadania	Zakres prac	Lata realizacji	Koszt projektu w rozbiciu na lata (w tys. zł)									Koszt ogółem (w tys. zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu
				2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
d	Planty miast partnerskich – przebudowa i urządzenie „Małych Plant” w Nisku	zmiana ukształtowania ciągów pieszych, wymiana nawierzchni na całym obszarze, wydzielanie terenu pod ogródki kulturalno- gastronomiczny i promocyjny, fontanna, herby i flagi miast partnerskich, mała architektura, ukwiecenie terenu, oświetlenie	2010-2013						685	1473			2158	Gmina i Miasto Nisko
e	Odnowa zabytkowego Parku Miejskiego w Nisku	utwardzenie nawierzchni istniejących alejek, budowa siłowni terenowej (teren rekreacyjny dla dorosłych w zachodniej części parku), budowa amfiteatru z zapleczem i szalekami, wykonanie elementów małej architektury, rozbudowa oświetlenia, monitoring, wykonanie rabat kwiatowych i trawników	2012-2013						1000	1380			2380	Gmina i Miasto Nisko
f	Odnowa Sanktuarium Świętego Józefa	osuszenie fundamentów – wykonanie izolacji przeciwwilgociowej, wykonanie nowej okładziny na cokole, odtworzenie ciągów pieszych wokół budynku kościoła, wykonanie płyty odbojowej odwodnienia budynku	2008-2011		80	61	104	18					263	Parafia Rzymsko - Katolicka
2	Rewitalizacja przez przywrócenie przedwojennej formy architektonicznej budynków w Nisku przy Pl. Wolności 2 i 3	nadbudowa i przywrócenie dawnego-przedwojennego wyglądu, restauracja elewacji, zainstalowane monitoringu obiektu, wymiana stolarki okiennej oraz wymiana pokrycia dachowego na wybranych elementach budynku	2008-2012		89	17	300	915	985				2306	Starostwo Powiatowe

L.p.	Nazwa zadania	Zakres prac	Lata realizacji	Koszt projektu w rozbiciu na lata (w tys. zł)									Koszt ogółem (w tys. zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu
				2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
3	Modernizacja budynku przy Pl. Wolności 1	-Wykonanie zadaszzenia budynku od strony południowej -Wykonanie elewacji nawiązującej stylem do pozostałych obiektów -Wykonanie balustrad balkonowych	2008-2013		50	100	150	50	20	20			390	Spółdzielnia Mieszkaniowa
4	Modernizacja budynku Ośrodka Pomocy Społecznej	rozbudowa i modernizacja budynku zagospodarowanie terenu przyległego	2008-2011		500	500	500	500					2000	Gmina i Miasto Nisko
5	Modernizacja budynku NCK Sokół	rozbudowa budynku remont sali kinowej zagospodarowanie terenu przed wejściem do budynku	2011-2013					500	500	600			1600	Gmina i Miasto Nisko
6	Modernizacja budynku Szpitala	stylizacja elewacji, termomodernizacja, obudowanie klatki schodowej, wymiana ogrodzenia					350	400	100				850	Starostwo Powiatowe
7	Utworzenie Centrum Animacji Dorosłych w Nisku w budynku byłego gimnazjum przy ul. Kościuszki	prace remontowe i adaptacyjne	2011					80					80	Gmina i Miasto Nisko
8	Stary Browar - Utworzenie Centrum Kulturalnego	remont i modernizacja na Miejską Bibliotekę, Muzeum Miejskie i Galerię Sztuki adaptacja pomieszczeń na działalność Niżańskiego Centrum Rozwoju zagospodarowanie terenu	2009-2013			1000	2000	1000	1000	1000			6000	Niżańskie Centrum Rozwoju

L.p.	Nazwa zadania	Zakres prac	Lata realizacji	Koszt projektu w rozbiciu na lata (w tys. zł)									Koszt ogółem (w tys. zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu
				2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
9	Dworzec PKP - modernizacja budynku Dworca oraz zagospodarowanie terenu wokół Dworca PKP	modernizacja nawierzchni płyt parkingowych wybudowanie wiat dla autobusów	2008-2013		100	3000	2000	1000	1000	1000			8100	PKP

Obszar drugi - osiedle przy ulicy Rzeszowskiej

L.p.	Nazwa zadania	Zakres prac	Lata realizacji	koszt projektu w rozbiciu na lata (w tys.)									Koszt ogółem (w tys. zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	
				2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	Modernizacja bloków mieszkalnych	docieplenie budynków	2013-2015								1000	750	750	2500	Gmina i Miasto Nisko, Spółdzielnia Mieszkaniowa
2	Odnowa terenu wokół osiedla	wymiana nawierzchni dróg osiedlowych i chodników, urządzenie zieleni, miejsc rekreacji, parkingów, modernizacja oświetlenia założenie monitoringu	2009			1500								1500	Gmina i Miasto Nisko, Spółdzielnia Mieszkaniowa

Obszar trzeci - Osiedle Tysiąclecia

L.p.	Nazwa zadania	Zakres prac	Lata realizacji	koszt projektu w rozbiciu na lata (w tys.)										Koszt ogółem (w tys. zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu
				2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	Modernizacja drogi wewnątrzsiedlowej	modernizacja nawierzchni i chodników	2008-2010		250	100	200						550	Spółdzielnia Mieszkaniowa	
2	Odnowa placu zabaw przy bloku nr 16	wyposażenie placu zabaw w sprzęt, budowa alejek, nasadzenie drzew i krzewów	2008-2010		50	150	200						400	Spółdzielnia Mieszkaniowa	
3	Odnowa terenu rekreacyjnego przy bloku nr 20	wyposażenie placu zabaw w sprzęt, budowa alejek, nasadzenie drzew i krzewów	2008-2009		150	200							350	Spółdzielnia Mieszkaniowa	
4	Zamontowanie monitoringu	zainstalowanie systemu monitoringu przy blokach 16, 18, 18A, 20 przy ul. Tysiąclecia	2008-2009		250	150							400	Spółdzielnia Mieszkaniowa	
5.	Komunikacja - poprawa stanu nawierzchni dróg, przebudowa parkingu, chodniki z kostki brukowej – tereny wokół budynków przy ulicy Wojska Polskiego 5	wymiana nawierzchni chodników, ciągów pieszo-jezdných, organizacja ruchu poprzez ustawienie znaków ruchu drogowego, wykonanie zatok parkingowych i parkingów	2008-2009		80	80							160	Spółdzielnia Mieszkaniowa	
6.	Modernizacja istniejących kontenerów i wprowadzenie segregacji odpadów - budynki przy ulicy Wojska Polskiego 7	remont istniejącej altany śmietnikowej, ustawienie pojemników do segregacji odpadów	2009-2010			3	3						6	Spółdzielnia Mieszkaniowa	
7.	Rekultywacja terenów zielonych wokół budynków przy ulicy Wojska Polskiego 7	poprawa zagospodarowania terenu, trawniki, krzewy, remont ławek	2009-2010			4	4						8	Spółdzielnia Mieszkaniowa	

8.	Poprawa bezpieczeństwa - budynki przy ulicy Wojska Polskiego 7	wymiana uszkodzonych punktów oświetlenia ulicznego, wymiana przestarzałych urządzeń monitoringu	2009-2010			6	6					6	Spółdzielnia Mieszkaniowa
9.	Modernizacja istniejących placów zabaw przy budynkach przy ulicy Wojska Polskiego	odnowa i zakup niezbędnych urządzeń, poprawa zagospodarowania terenu	2009-2010			12,5	12,5					25	Spółdzielnia Mieszkaniowa
10.	Modernizacja istniejących kontenerów i wprowadzenie segregacji odpadów - budynki 8A, 8B, 8C, 8D, 22 usytuowane na terenie Osiedla 1000-lecia oraz budynek przy ul. Wojska Polskiego 5	remont istniejących altan śmietnikowych, ustawienie pojemników do segregacji odpadów	2010-2011				30	30				60	Spółdzielnia Mieszkaniowa
11.	Komunikacja - poprawa stanu nawierzchni drogi osiedlowej, przebudowa parkingu, chodniki z kostki brukowej i podjazdy dla niepełnosprawnych (ciągi pieszo-jezdne) – rejon budynków będących w administrowaniu SBM – Spółdzielnia Mieszkaniowa Osiedle 1000-lecia	wymiana nawierzchni chodników, ciągów pieszo-jezdnych, podjazdów pochylnie dla osób niepełnosprawnych, organizacja ruchu poprzez ustawienie znaków ruchu drogowego, wykonanie zatok parkingowych i parkingów	2010-2011				150	150				300	Spółdzielnia Mieszkaniowa
12.	Modernizacja istniejących placów zabaw i rekreacji - rejon budynków będących w administrowaniu SBM – Osiedle 1000-lecia	modernizacja osiedlowego placu zabaw, montaż urządzeń zabawowych dla dzieci, wykonanie ogrodzeń	2010-2011				34	51				85	Spółdzielnia Mieszkaniowa

13.	Rekultywacja terenów zielonych - rejon budynków będących w administrowaniu SBM – Osiedle 1000-lecia	poprawa zagospodarowania terenu, trawniki, krzewy, remont ławek	2010-2011					20	28					48	Spółdzielnia Mieszkaniowa
14.	Poprawa bezpieczeństwa - rejon budynków będących w administrowaniu SBM – Osiedle 1000-lecia	oświetlenie budynków poprzez montaż 4 lamp ulicznych, instalacja kamer monitorujących i włączenie do miejskiego systemu monitoringu	2012							63,6				63,6	Spółdzielnia Mieszkaniowa

Obszar czwarty - osiedle Leśnik

L.p.	Nazwa zadania	Zakres prac	Lata realizacji	koszt projektu w rozbiciu na lata (w tys.)										Koszt ogółem (w tys. zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu
				2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	Termomodernizacja budynków mieszkalnych		2008-2010		90	90	89							269	Wspólnota Mieszkaniowa
2	Stworzenie punktu wypoczynku i miejsca zabaw dla dzieci i mieszkańców osiedla	utworzenie placu zabaw utworzenie mini boiska do siatkówki i koszykówki	2012							10				10	Wspólnota Mieszkaniowa
3	Modernizacja ogrodzenia	wymiana sztachet i siatki, konserwacja słupków	2013								10			10	Wspólnota Mieszkaniowa
4	Modernizacja ciągu pieszo-jezdnego	pokrycie asfaltem drogi osiedlowej i parkingów wyłożenie chodników kostką	2011					116,5						116,5	Wspólnota Mieszkaniowa
5	Stworzenie osiedlowego centrum selektywnej zbiórki odpadów	wybudowanie pomieszczenia na selektywną zbiórkę odpadów	2012							5				5	Wspólnota Mieszkaniowa

V. Plan działań gospodarczych

Działania gospodarcze obejmują obszar całego miasta, bez podziału na poszczególne jego części.

Lp.	Nazwa zadania	Zakres prac	Lata realizacji	Koszt realizacji w rozbiciu na poszczególne lata								Koszt całkowity	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
1	Promowanie rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta	Utworzenie Gminnego Centrum Informacji Stworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej	2008-2014	200	100	100	100	100	100	100		800	Niżańskie Centrum Rozwoju, Gmina i Miasto Nisko
2	Rozwój turystyki i rekreacji	Budowa infrastruktury rowerowej wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych promowanie gminy na zewnątrz	2010-2012			2000	2000	2000				6000	Niżańskie Centrum Rozwoju, Gmina i Miasto Nisko
3	Podnoszenie kwalifikacji ogólnych lub zawodowych przez przedsiębiorców i ich pracowników	Organizacja szkoleń i innych działań na rzecz rozwoju gospodarczego	2009-2015		50	100	50	50	50	50	50	400	Niżańskie Centrum Rozwoju, Gmina i Miasto Nisko

VI. Plan działań społecznych w okresie 2008-2013

Lp.	Nazwa zadania	Zakres prac	Lata realizacji	Koszt realizacji w rozbiciu na poszczególne lata						Koszt ogółem	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu
				2008	2009	2010	2011	2012	2013		
1	Aktywizacja bezrobotnych mieszkańców	Organizowanie prac społecznie użytecznych i robót publicznych, współpraca Urzędu Gminy z OPS celem aktywizacji osób bezrobotnych współpraca Urzędu Gminy z Powiatowym Urzędem Pracy - ułatwienie dostępu mieszkańcom do usług i oferty szkoleniowej PUP	2008-2013	1000	1000	1000	1000	1000	1000	6000	Powiatowy Urząd Pracy, Gmina i Miasto Nisko, Ośrodek Pomocy Społecznej
2	Stworzenie oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży	Wyposażenie NCK i CAS w sprzęt niezbędny do prowadzenia działalności organizowanie przez NCK i CAS zajęć dla dzieci i młodzieży (kółka zainteresowań, zajęcia pozalekcyjne) organizowanie zawodów sportowych	2008-2013	20	50	100	100	20	20	310	Nizańskie Centrum Rozwoju, Gmina i Miasto Nisko, Instytucje Oświatowe, Kluby Sportowe, Biblioteka Miejska
4	Aktywizacja seniorów poprzez działalność Centrum Animacji	Wyposażenie w sprzęt niezbędny do prowadzenia działalności Centrum	2008-2013	150	150	150	150	150	150	900	Nizańskie Centrum Rozwoju, Gmina i Miasto

	Dorosłych	prorowadzenie szkoleń i warsztatów dla seniorów w zakresie obsługi komputera, plastyki, muzyki									Nisko, Biblioteka Miejska
5	Zwiększenie roli organizacjami pozarządowych w życiu miasta	Podjęmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie szkoleń, warsztatów i konferencji. Tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym Opracowanie systemu wymiany informacji Tworzenie i aktualizacja w Urzędzie Gminy bazy danych NGO	2012					20		20	Gmina i Miasto Nisko, Organizacje Pozarządowe,
6	Rozwój społeczeństwa informacyjnego	Utworzenie kolejnych „hotspotów” w mieście, działania na rzecz budowy sieci szerokopasmowej, ułatwianie dostępu mieszkańców i MŚP do technologii informatycznych	2008-2010	7	14	14				35	Gmina i Miasto Nisko, Starostwo Powiatowe
7	Integracja niepełnosprawnych	Usuwanie barier architektonicznych organizowanie zajęć rehabilitacyjno-terapeutycznych, angażowanie niepełnosprawnych w działania podejmowane przez instytucje miejskie	2008-2013	100	100	100	100	100	100	600	Powiatowy Urząd Pracy, Gmina i Miasto Nisko, Ośrodek Pomocy Społecznej

8	Rozwój świadomości ekologicznej wśród mieszkańców	Promowanie selektywnej zbiórki odpadów kampanie promujące ochronę środowiska	2008-2012	50	50	50	50	50		250	Miejski Zakład Komunalny, Gmina i Miasto Nisko, Spółdzielnie i Wspólnoty Mieszkaniowe
9	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców	Zainstalowanie monitoringu modernizacja oświetlenia działania na rzecz uaktywnienia patroli policyjnych, organizowanie akcji promujących bezpieczeństwo, tworzenie programów profilaktycznych	2008-2013	50	100	100	50	50	50	600	Komenda Powiatowa Policji, Instytucje Oświatowe
10	Stworzenie terenów rekreacyjnych dla mieszkańców	Odnowa Parku Miejskiego modernizacja placów zabaw i zakup nowego sprzętu	2013					50		50	Gmina i Miasto Nisko

VII. Plan finansowy realizacji rewitalizacji

Identyfikator zadania	Działania	Lata										Źródła finansowania					Razem [tys. zł]
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Środki publiczne						
											Środki własne JST	Środki UE i dot. BP	Zwrotne prefer.	Zwr. komerc.	Inne	Inne nie-pub.	
Działania techniczno-materialne																	
Obszar I – Centrum miasta																	
1.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w Nisku		80	408	104	518	2447	2853			15%	UE 85 % (RPO, działanie 7.1. Rewitalizacja miast)					6410
a	<i>Rewitalizacja elewacji budynku Urzędu Gminy i Miasta wraz z przemiażką przy Placu Wolności</i>					475	460				15%	UE 85 % (RPO, działanie 7.1. Rewitalizacja miast)					935
b	<i>Rewitalizacja elewacji budynku Urzędu Gminy i Miasta przy ulicy Kościuszki</i>						302				15%	UE 85 % (RPO, działanie 7.1. Rewitalizacja miast)					302
c	<i>Odnowa Dużych Plant Rewitalizacja Pomnika Orląt Lwowskich</i>			347		25					15%	UE 85 % (RPO, działanie 7.1. Rewitalizacja miast)					372
d	<i>Planty miast partnerskich – przebudowa i urządzenie „Małych Plant” w Nisku</i>						685	1473			15%	UE 85 % (RPO, działanie 7.1. Rewitalizacja miast)					2158
e	<i>Odnowa zabytkowego Parku Miejskiego w Nisku</i>						1000	1380			15%	UE 85 % (RPO, działanie 7.1. Rewitalizacja miast)					2380

opracowanie: EUROFIN – doradztwo i szkolenia Sp. z o.o.

109

Identyfikator zadania	Działania	Lata										Źródła finansowania						Razem [tys. zł]	
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Środki publiczne					Inne nie-pub.			
											Środki własne JST	Środki UE i dot. BP	Zwrotne prefer.	Zwr. komerc.	Inne				
f	<i>Odnowa Sanktuarium Świętego Józefa</i>		80	61	104	18								UE 35 % (RPO, działanie 7.1. Rewitalizacja miast)			65%		263
2.	Rewitalizacja przez przywrócenie przedwojennej formy architektonicznej budynków w Nisku przy Pl. Wolności 2 i 3		89	17	300	915	985						15%	UE 85 % (RPO, działanie 7.1. Rewitalizacja miast)					2306
3.	Modernizacja budynku przy Placu Wolności 1		50	100	150	50	20	20										100%	390
4.	Modernizacja budynku Ośrodka Pomocy Społecznej		500	500	500	500							100%						2000
5.	Modernizacja budynku NCK Sokół					500	500	600					15%	UE 85 % (RPO, działanie 7.1. Rewitalizacja miast)					1600
6.	Modernizacja budynku Szpitala				350	400	100						20%			80%		850	
7.	Utworzenie Centrum Animacji Dorosłych w Nisku w budynku byłego gimnazjum przy ul. Kościuszki					80							15%	UE 85 % (RPO, działanie 7.1. Rewitalizacja miast)					80
8.	Stary Browar – utworzenie Centrum Kulturalnego			100 0	2000	1000	1000	1000					50%				50%	6000	

Identyfikator zadania	Działania	Lata										Źródła finansowania						Razem [tys. zł]
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Środki publiczne					Inne nie-pub.		
											Środki własne JST	Środki UE i dot. BP	Zwrotne prefer.	Zwr. komerc.	Inne			
9.	Dworzec PKP – modernizacja budynku Dworca oraz zagospodarowanie terenu wokół Dworca PKP		100	3000	2000	1000	1000	1000									100%	8100
Obszar II- osiedle przy ulicy Rzeszowskiej																		
1.	Modernizacja bloków mieszkalnych							1000	750	750							100%	2500
2.	Odnowa terenu wokół osiedla			1500													100%	1500
Obszar III – Osiedle Tysiąclecia																		
1.	Modernizacja drogi wewnątrzosiedlowej		250	100	200												100%	550
2.	Odnowa placu zabaw przy bloku nr 16		50	150	200												100%	400
3.	Odnowa terenu rekreacyjnego przy bloku nr 20		150	200													100%	350
4.	Zamontowanie monitoringu		250	150													100%	400
5.	Komunikacja - poprawa stanu nawierzchni dróg, przebudowa parkingu, chodniki z kostki brukowej -tereny wokół budynków przy ul. Wojska Polskiego5		80	80													100%	160

Identyfikator zadania	Działania	Lata										Źródła finansowania						Razem [tys. zł]	
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Środki publiczne					Inne nie-pub.			
											Środki własne JST	Środki UE i dot. BP	Zwrotne prefer.	Zwr. komerc.	Inne				
6.	Modernizacja istniejących kontenerów i wprowadzenie segregacji odpadów - budynki przy ulicy Wojska Polskiego 7			3	3												100%	6	
7.	Rekultywacja terenów zielonych wokół budynków przy ulicy Wojska Polskiego 7			4	4													100%	8
8.	Poprawa bezpieczeństwa - budynki przy ulicy Wojska Polskiego 7			6	6													100%	6
9.	Modernizacja istniejących placów zabaw przy budynkach przy ulicy Wojska Polskiego			12,5	12,5													100%	25
10.	Modernizacja istniejących kontenerów i wprowadzenie segregacji odpadów - budynki 8A, 8B, 8C, 8D, 22 usytuowane na terenie Osiedla 1000-lecia oraz budynek przy ul. Wojska Polskiego 5				30	30												100%	60

Identyfikator zadania	Działania	Lata										Źródła finansowania					Razem [tys. zł]	
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Środki publiczne							
											Środki własne JST	Środki UE i dot. BP	Zwrotne prefer.	Zwr. komerc.	Inne	Inne nie-pub.		
11.	Komunikacja - poprawa stanu nawierzchni drogi osiedlowej, przebudowa parkingu, chodniki z kostki brukowej i podjazdy dla niepełnosprawnych (ciagi pieszo-jezdne) – rejon budynków będących w administrowaniu SBM – Osiedle 1000-lecia				150	150										100%	300	
12.	Modernizacja istniejących placów zabaw i rekreacji - rejon budynków będących w administrowaniu SBM – Osiedle 1000-lecia				34	51											100%	85
13.	Rekultywacja terenów zielonych - rejon budynków będących w administrowaniu SBM – Osiedle 1000-lecia				20	28											100%	48
14.	Poprawa bezpieczeństwa - rejon budynków będących w administrowaniu SBM – Osiedle 1000-lecia						63,6										100%	63,6
Obszar IV – osiedle Leśnik																		
1.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych		90	90	89												100%	269

Identyfikator zadania	Działania	Lata										Źródła finansowania						Razem [tys. zł]		
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Środki publiczne					Inne nie-pub.				
											Środki własne JST	Środki UE i dot. BP	Zwrotne prefer.	Zwr. komerc.	Inne					
2.	Stworzenie punktu wypoczynku i miejsca zabaw dla dzieci i mieszkańców osiedla						10											100%	10	
3.	Modernizacja ogrodzenia							10											100%	10
4.	Modernizacja ciągu pieszo-jezdnego					116,5													100%	116,5
5.	Stworzenie osiedlowego centrum selektywnej zbiórki odpadów						5												100%	5
Działania społeczne																				
1.	Aktywizacja bezrobotnych mieszkańców		1000	1000	1000	1000	1000	1000				30%	70%							6000
2.	Stworzenie oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży		20	50	100	100	20	20				30%	70%							310
3.	Aktywizacja seniorów poprzez działalność Centrum Animacji Dorosłych		150	150	150	150	150	150				30%	70%							900
4.	Rozwój społeczeństwa informacyjnego		7	14	14							30%	70%							35
5.	Integracja niepełnosprawnych		100	100	100	100	100	100				30%	70%							600
6.	Rozwój świadomości ekologicznej wśród		50	50	50	50	50					30%	70%							250

Identyfikator zadania	Działania	Lata									Źródła finansowania						Razem [tys. zł]
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Środki publiczne						
											Środki własne JST	Środki UE i dot. BP	Zwrotne prefer.	Zwr. komerc.	Inne	Inne nie-pub.	
	mieszkańców																
7.	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców		50	100	100	50	50	50			30%	70%					600
Działania gospodarcze																	
1.	Promowanie rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta		200	100	100	100	100	100	100		30%	70%					800
2.	Rozwój turystyki i rekreacji				2000	2000					30%	70%					6000
3.	Podnoszenie kwalifikacji ogólnych lub zawodowych przez przedsiębiorców i ich pracowników			50	100	50	50	50	50	50	30%	70%					400
															RAZEM	50	
																505,10	

VIII. System wdrażania programu rewitalizacji

Podmiotem zarządzającym i koordynującym Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Nisko jest Gmina Nisko. Gmina jest jednostką samorządu terytorialnego, działającą na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 1990 Nr 16 poz. 95 z późn. zm.), innych ustaw oraz Statutu Gminy i Miasta.

Wykonanie Programu nadzorować będzie Burmistrz Gminy i Miasta wraz z pracownikami Urzędu Gminy i Miasta w Nisku. Burmistrz jest organem wykonawczym Gminy i swoje zadania wykonuje przy pomocy Urzędu Gminy. Po przystąpieniu do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko, powołany został zespół zadaniowy, w którego skład wchodzi pracownicy odpowiednich wydziałów Urzędu Miasta i jednostek organizacyjnych. Odbywali oni spotkania na etapie przygotowania i opracowania planu rewitalizacji, podejmowali działania w celu pozyskania partnerów, prowadzili konsultacje społeczne.

Osobami odpowiedzialnymi za właściwe wdrażanie planu rewitalizacji oraz stałe monitorowanie i bezpośrednie nadzorowanie wykonywanych przedsięwzięć będą Kierownicy poszczególnych Referatów Urzędu Gminy i Miasta Nisko.

Oceny realizacji przedsięwzięć będzie dokonywać gremialnie cały zespół zadaniowy na spotkaniach powołanych w tym celu przez Burmistrza Gminy i Miasta Nisko. Burmistrz oraz Rada Gminy i Miasta Nisko będą zapoznawani ze sprawozdaniami i raportami z oceny i monitoringu przebiegu procesu rewitalizacji.

Proces opracowania programu rewitalizacji rozpoczęto w 2007 roku. W październiku, na stronach internetowych Gminy i Miasta Nisko zamieszczono ogłoszenie o przystąpieniu Gminy do tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz poproszono mieszkańców, przedsiębiorców i inne chętne podmioty o zgłaszanie propozycji, dotyczących działań rewitalizacyjnych. Poinformowano o założeniach procesu, udostępniono ankietę oraz formularze kart zgłoszeniowych dla potencjalnych beneficjentów. Równocześnie dystrybuowano ankietę w wersji papierowej (wyłożono w budynkach UGiM i Starostwa, w sklepach, zaangażowano przewodniczących rad osiedli w dystrybucję wśród mieszkańców).

W związku z niedużym odzewem, pracownicy Gminy, wyznaczeni do koordynowania procesu rewitalizacji, podjęli kontakty telefoniczne z instytucjami mogącymi być beneficjentami. Dzięki tym działaniom zainicjowano i przeprowadzono szereg spotkań z następującymi podmiotami:

- Starostą Niżańskim,
- Dyrektorem NCK Sokół,

- Kierownikiem OPS w Nisku,
- Proboszczem Parafii św. Józefa w Nisku,
- Dyrektorem Szpitala Powiatowego,
- Prezesami spółdzielni mieszkaniowych i szefami wspólnot mieszkaniowych,
- Przewodniczącymi Rad Osiedlowych,
- Dyrektorem Aresztu Śledczego,
- Zarządem Nizańskiego Centrum Rozwoju.

W sumie odbyło się około 20 spotkań, dzięki którym nie tylko ustalono priorytety i cele rewitalizacji, lecz także rozpoczęto współpracę z zainteresowanymi podmiotami. Po podsumowaniu i publikacji ankiet, przy okazji przygotowania uchwały przyjmującej LPR, odbył się kolejny etap dyskusji z udziałem radnych Gminy i Miasta, które pozwoliły na przyjęcie ostatecznego kształtu programu i zbioru koniecznych do przeprowadzenia w ramach rewitalizacji działań.

Proces tworzenia planu był szeroko przedstawiany opinii publicznej. Informacje o nim ukazywały się na stronach Urzędu Gminy i Miasta, w lokalnych mediach. Przeprowadzony został także wywiad radiowy przez dziennikarzy Radia Leliwa z Tarnobrzega. Działania informacyjne miały na celu zainteresowanie procesem społeczność miejską.

IX. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Jednostką nadzorującą prawidłowy przebieg realizacji zadań, jakie zostały ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Nisko jest Urząd Gminy i Miasta Nisko, w obrębie którego zostanie utworzony Komitet Monitorujący proces rewitalizacji. Posiedzenia Komitetu Monitorującego, zwoływane przez Burmistrza Gminy i Miasta, będą się odbywały co najmniej raz w roku, a wnioski z jego prac będą przedstawiane Radzie Gminy i Miasta. Dodatkowo, wyznaczona zostanie osoba odpowiedzialna za przygotowanie rocznych sprawozdań z realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Ocena wyników realizacji Programu Rewitalizacji będzie dokonywana przez Komitet Monitorujący. Będzie ona polegała na weryfikacji założeń przyjętych w Programie i dotyczących poszczególnych przedsięwzięć, które wyrażone są w postaci odpowiednich wskaźników. Dla każdego projektu ujętego w Programie na lata 2008 – 2013 przyjęto wskaźniki osiągnięcia celu w postaci produktu i rezultatu. Ich wartości będą podstawą do weryfikacji poszczególnych zadań, a tym samym i realizacji całego Programu. Komitet Monitorujący z przeprowadzonej oceny przygotuje raport wraz z oceną wdrażania Programu. Za wykonanie poszczególnych zaleceń po dokonanej ocenie odpowiedzialne będą merytoryczne Wydziały Urzędu Gminy i Miasta, bądź jednostki organizacyjne.

Dodatkowo, zaplanowano przeprowadzenie konsultacji społecznych, których wyniki nie tylko pozwolą na rzetelną ocenę procesu rewitalizacji i jego wpływu na życie mieszkańców, lecz także umożliwią dokładne określenie kierunków polityki miasta na lata następne.

Warto zauważyć, że duży wpływ na wynik procesu realizacji będzie mieć szerokie informowanie lokalnej społeczności o planowanych działaniach oraz o wielkości poniesionych nakładów finansowych. Do uzyskania pożądaných efektów konieczna jest czytelna i otwarta na dialog komunikacja społeczna. Ma ona zapewnić dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji, zachęcić społeczność lokalną do wyrażania własnych opinii i zbudować przyjazną atmosferę dla działań podejmowanych przez wszystkie grupy zaangażowane w proces rewitalizacji. Zaplanowano szeroką promocję zarówno działań, jakie mają być podejmowane w ramach procesu rewitalizacji, jak i sposobów ich finansowania. Informacje o przebiegu procesu rewitalizacji będą przekazywane zarówno podczas spotkań Burmistrza i Rady Gminy i Miasta Nisko z mieszkańcami jak również poprzez lokalne media i strony internetowe miasta.

Projekt Programu będzie przedmiotem konsultacji z przedstawicielami wszystkich komisji Rady Gminy i Miasta. Po zatwierdzeniu go przez Radę zostanie zamieszczony na oficjalnej stronie internetowej Gminy i Miasta Nisko.

Następne zalecane kroki w celu upowszechnienia Lokalnego Programu Rewitalizacji:

- po uchwaleniu powinien zostać zamieszczony we wszystkich materiałach promocyjnych o Gminie;
- powinien być dostępny na oficjalnej stronie internetowej Gminy i Miasta Nisko
- powinien być przedstawiany na konferencjach i imprezach organizowanych przez Gminę;
- powinien być znany wszystkim Pracownikom Urzędu, Władzom, Radnym, kluczowym postaciom życia miejskiego a przede wszystkim mieszkańcom dzielnic i obszarów przeznaczonych do rewitalizacji;
- powinien stanowić narzędzie promocji Niska;
- powinien być okresowo aktualizowany i monitorowany.

W przypadku zakłóceń procesu rewitalizacji spośród osób zaangażowanych w realizację poszczególnych przedsięwzięć wyłoniony zostanie zespół kryzysowy, mający na celu zidentyfikowanie przyczyn zaistniałych utrudnień oraz wdrożenia odpowiednich procedur, ustalonych wcześniej przez zespół zadaniowy. Przed podjęciem decyzji o zastosowaniu nadzwyczajnych środków, konieczne będzie ich skonsultowanie z pozostałymi podmiotami zaangażowanymi w wykonanie poszczególnych działań.

SPIS TABEL

Tabela 1: Miasto i Gmina Nisko na tle pozostałych gmin powiatu nizańskiego w 2008 roku	8
Tabela 2. Pracujący w mieście Nisko, na obszarze całej gminy oraz w powiecie nizańskim w 2007 roku.....	27
Tabela 3: Stopa bezrobocia w powiecie nizańskim na tle Polski i województwa podkarpackiego w poszczególnych miesiącach 2008 roku (w %)	28
Tabela 4. Liczba bezrobotnych w mieście Nisko w latach 2006-2008 z wyszczególnieniem osób długotrwale bezrobotnych	28
Tabela 5. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w 2008 roku mieście Nisko na tle Gminy, powiatu i województwa	32
Tabela 6. Porównanie przestępczości na terenie Miasta i Gminy Nisko w latach 2005-2008	34
Tabela 7: Kształtowanie się zasobów mieszkaniowych w mieście Nisko w latach 2004-2007.....	35
Tabela 8: Zasoby mieszkaniowe wg form własności w mieście Nisko w 2007 roku	36
Tabela 9: Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w 2007 roku	36
Tabela 10. Wykaz szkół i placówek prowadzonych przez Gminę Nisko (stan na rok szkolny 2007/2008)	37
Tabela 11. Zakres pomocy społecznej świadczonej przez Ośrodek w Nisku w latach 2004-2008	42
Tabela 12: Forma pomocy udzielanej przez Ośrodek:	43
Tabela 13. Zakłady opieki zdrowotnej i praktyki na terenie Niska w 2007 roku.....	44
Tabela 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie nizańskim w latach 2003-2007	46
Tabela 15. Kryteria zakwalifikowania Niska jako miasta, w którym konieczne jest przeprowadzenie procesu rewitalizacji.....	70
Tabela 16: Główne problemy występujące na terenach planowanych do rewitalizacji w Nisku – identyfikacja największych barier rozwoju przez ankietowanych (odpowiedzi w %)	71
Tabela 17: Ocena stanu poszczególnych elementów i ich wpływu na jakość życia w mieście	73
Tabela 18: Ocena poziomu nasycenia infrastruktury na obszarze Niska.....	73
Tabela 19: Wyniki badań ankietowych – obszary miasta, które powinny być poddane procesowi rewitalizacji	74
Tabela 20. Kryteria wsparcia z zakresu mieszkalnictwa - obszar drugi i czwarty	78
Tabela 21. Hierarchizacja potrzeb - lista najistotniejszych projektów z punktu widzenia procesu rewitalizacji	89

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Własność mieszkań w mieście Nisko w 2007 roku	18
Wykres 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sekcji PKD w Gminie i Mieście Nisko w 2008 roku.....	24
Wykres 3. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon w mieście Nisko w latach 2000-2008.....	26
Wykres 4. Kształtowanie się liczby mieszkańców Gminy i Miasta Nisko (w tym z podziałem na miasto i wieś) w latach 2000-2008.....	31

Wykres 5. Porównanie przyrostu naturalnego w gminie, mieście i powiecie w latach 2007-2008 .33

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Schematyczna mapa województwa podkarpackiego.....7

PODSUMOWANIE

dla „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko oraz Prognozy Oddziaływania na Środowisko”.

Podstawa prawna art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz.1227 z późn. zm.).

Do przedłożonego pod obrady sesji dokumentu tj. „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko” przeprowadzona została strategiczna ocena oddziaływania na środowisko. W ramach tej oceny opracowana została „Prognoza oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko”. Obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nałożył Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie. Złożony wniosek przez Burmistrza Gminy i Miasta Nisko o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie został uwzględniony. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w swoim piśmie nr RDOŚ - 18 WOOŚ- 7048-2-30/09/is stwierdził, że niezbędne jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w celu dokonania analizy ewentualnych zagrożeń dla środowiska. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w swoim piśmie nr RDOŚ - 18 WOOŚ- 7048-3-225/09/is podaje, iż projekt „Lokalnego Programu Rewitalizacji” przewiduje realizację szeregu ilości przedsięwzięć zmierzających do podniesienia standardu życia mieszkańców, aktywizacji życia społecznego i gospodarczego miasta Nisko oraz wykreowanie pozytywnego wizerunku miasta, a tym samym podniesienie jego atrakcyjności dla osób i podmiotów gospodarczych z zewnątrz.

Na złożony przez Burmistrza Gminy i Miasta Nisko wniosek dotyczący uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości „Prognozy” Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie swoim pismem nr RDOŚ - 18 WOOŚ- 7048-3-225/09/is oraz Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie pismem nr SNZ.465-74/09 stwierdzili, że opracowana „Prognoza oddziaływania na środowisko” winna zawierać dane liczbowe, analizy i oceny określone w ustawie. Wobec stanowiska ww. organów zgodnie z wytycznymi zawartymi w ustawie opracowana została „Prognoza Oddziaływania na Środowisko” i przesłana do właściwych organów celem wyrażenia przez nich opinii.

Uzyskano wymagane prawem opinie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie, opinia znak RDOŚ- 18 WOOŚ- 7048-6-38/09/bk z dnia 06.10.2009r., oraz opinia

Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego znak SNZ. 4610-69/09 z dnia 29.09.2009 r.

Zgodnie z opinią Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie charakter zadań przewidzianych do realizacji, wielorakość zamierzeń inwestycyjnych zarówno w zakresie poprawy infrastruktury technicznej, ożywienia społeczno gospodarczego, potrzeb edukacyjnych, zwiększenia atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej, a także kulturalnej miasta oraz poprawy warunków zamieszkiwania poprzez odnowę i zagospodarowanie terenów rewitalizowanych, ostatecznie będą miały pozytywny wpływ na środowisko. Opinia nie zawiera uwag do przesłanego dokumentu.

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny zaopiniował pozytywnie przesłane dokumenty stwierdzając, że realizacja zadań w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego, ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych.

Proces strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji realizowany był zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz.1227 z późn. zm.) z zapewnieniem możliwości udziału społeczeństwa.

Obwieszczeniem Burmistrza Gminy i Miasta Nisko znak: ROS. 7624-23/09/10 z dnia 14.10.2010 r. podano do publicznej wiadomości informację o tym, że: został opracowany projekt „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko”. Poinformowano społeczeństwo o możliwości zapoznania się ze zgromadzoną dokumentacją obejmującą:

- projekt „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko”,
- „Prognozę oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko” zwaną prognozą,
- stanowisko Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie dotyczące konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko”,
- stanowisko Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie dotyczące zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie;
- stanowisko Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie zaopiniowania „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko” wraz z prognozą;
- stanowisko Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie dotyczące zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie;
- stanowisko Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie w sprawie zaopiniowania „Lokalnego Programu Rewitalizacji” wraz z prognozą;

W obwieszczeniu określono również miejsce wyłożenia dokumentów oraz sposób i miejsce składania uwag i wniosków, wskazując 21 – dniowy termin ich składania.

Obwieszczenie podano do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy i Miasta w Nisku, na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy i Miasta w Nisku oraz w prasie lokalnej.

Poinformowano społeczeństwo o zakończeniu procesu opiniowania ww. „Programu” i skierowaniu go do uchwalenia przez Radę Miejską w Nisku.

Mieszkańcom miasta i gminy Nisko stworzono możliwość zapoznania się z projektami dokumentów tj. „Lokalnym Programem Rewitalizacji”, „Prognozą Oddziaływania na Środowisko” i innymi dokumentami zgromadzonymi w sprawie, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz.1227 z późn. zm.). Stosowne obwieszczenie zamieszczone było w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy i Miasta w Nisku, na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy i Miasta w Nisku oraz w prasie lokalnej.

W trakcie realizacji procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie zgłoszono ze strony społeczeństwa uwag i wniosków do opracowywanego dokumentu.

Dla projektu dokumentu pt.: „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Nisko” nie prowadzono postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko. Żadne z przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach Lokalnego Programu nie wiąże się z transgranicznym oddziaływaniem na środowisko.

Jednostką nadzorującą prawidłowy przebieg zadań, jakie zostały ujęte w „Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Nisko” jest Urząd Gminy i Miasta w Nisku, w obrębie którego zostanie utworzony Komitet Monitorujący proces rewitalizacji. Posiedzenia Komitetu Monitorującego, zwoływane przez Burmistrza Gminy i Miasta Nisko będą się odbywały co najmniej raz w roku, a wnioski z jego prac będą przedstawione Radzie Gminy i Miasta.

Z up. BURMISTRZA

mgr Teresa Sutkowska
Zastępca Burmistrza

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DLA „LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI
MIASTA NISKO”**

Autor opracowania:Marian Daczyński.....

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU
REWITALIZACJI MIASTA NISKO

SPIS TREŚCI

1. CEL OPRACOWANIA	3
2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI ORAZ GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	5
3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	6
4. POWIĄZANIA PROJEKTOWANEGO PROGRAMU Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	7
5. STAN ŚRODOWISKA.....	17
5.1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	18
5.2. RZEŻBA I UKSZTAŁTOWANIE TRENU.....	18
5.3. ZASOBY NATURALNE	19
5.4. KLIMAT	19
5.5. FLORA I FAUNA.....	20
5.6. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	21
6. FORMY OCHRONY PRZYRODY	22
6.1. WPŁYW ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ NA FORMY OCHRONY PRZYRODY	27
7. ZABYTKI	28
8. OBSZAR OBJĘTY „LOKALNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI”.....	32
8.1. ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	35
9. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO.....	36
10. OGRANICZENIE ODDZIAŁYWAŃ	41
11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE	41
12. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	42
13. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI PROJEKTU LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	42
14. STRESZCZENIE	44

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

1. CEL OPRACOWANIA

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko to postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu, obejmujące w szczególności:

- uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- uzyskanie wymaganych ustawą opinii,
- zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko stanowi jeden z elementów procesu uchwałodawczego.

Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko wymienionego Programu, wynika z art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) oraz pisma Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie: RDOŚ-18-WOOS-7048-2-30/09/is z dnia 25.08.2009r.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko dla wymienionego Programu wynika z art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zakres oraz stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 53 wymienionej ustawy, uzgodniono z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie: RDOŚ-18-WOOS-7048-3-225/09/is z dnia 25.08.2009r. oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie.

Zgodnie z ustawowymi wymogami oraz po uzgodnieniu z właściwymi organami, opracowywana Prognoza będzie zawierać:

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

- 1) Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- 2) Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- 3) Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody,
- 4) Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- 5) Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne,
 - z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Ponadto Prognoza przedstawiać będzie:

1. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.
2. Biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI ORAZ GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Rewitalizacja (łac. *re + vita* – dosłownie: przywrócenie do życia, ożywienie) – działanie skupione na ożywieniu zdegradowanych obszarów miast, np. przemysłowych, którego celem jest znalezienie dla nich nowego zastosowania i doprowadzenie do stanu, w którym obszary zmieniają swoją funkcję.

Rewitalizacja jest pojęciem stosowanym najczęściej w odniesieniu do części miasta lub zespołu obiektów budowlanych, które w wyniku przemian gospodarczych, społecznych, ekonomicznych i innych, utraciły częściowo swoją funkcję i przeznaczenie. Rewitalizacja jest w tym znaczeniu zespołem działań z zakresu budownictwa, planowania przestrzennego, ekonomii i polityki społecznej, których celem jest doprowadzenie do ożywienia, poprawy funkcjonalności, estetyki, wygody użytkowania i jakości życia w rewitalizowanym zespole.

Jak wynika z zapisów „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko”, głównym celem rewitalizacji jest podniesienie standardu życia mieszkańców, aktywizacja życia społecznego i gospodarczego oraz wykreowanie pozytywnego wizerunku miasta, co podniesie jego atrakcyjność dla osób i podmiotów gospodarczych.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Zamierzone do osiągnięcia cele to:

- poprawa estetyki przestrzeni publicznej miasta oraz osiedli mieszkalnictwa wielorodzinnego
- wzmocnienie lub nadanie nowych funkcji obiektom i poszczególnym częściom miasta
- poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej
- aktywizacja gospodarcza miasta
- utworzenie nowych miejsc pracy, zmniejszenie liczby bezrobotnych
- rozwój życia społecznego i kulturalnego
- rozwój turystyki weekendowej
- utworzenie miejsc wypoczynku i rekreacji w mieście
- wzrost bezpieczeństwa mieszkańców.

3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Ze względu na charakter i zakres prac planowanych do realizacji, wymienionych w analizowanym dokumencie, przedmiotowa Prognoza sporządzona została metodą opisową, na podstawie dostępnych dokumentacji, opracowań i programów oraz w oparciu o oględziny w terenie obiektów uwzględnionych w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Nisko”.

Analizowana dokumentacja wykorzystana przy sporządzaniu Prognozy obejmowała niżej wymienione opracowania:

- „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko na lata 2008 – 2013”. Akordbud-Consulting Sp. z o.o. Kraków, styczeń 2008r.
- „Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Nisko”, sierpień 2004r. ABRYS, Spółka z o.o.
- „Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Nisko”. Rzeszów – Nisko, czerwiec 2004r. Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego.
- „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Nisko”, załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXII/242/2000 Rady Miejskiej

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

w Nisku z dnia 24 sierpnia 2000r. Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego,
Oddział Zamiejscowy w Tarnobrzegu, wyk. pod kierunkiem mgr W. Gurdaka.

4. POWIĄZANIA PROJEKTOWANEGO PROGRAMU Z INNYMI DOKUMENTAMI

Głównym dokumentem w zakresie ochrony środowiska ustanowionym przez państwo Polskie jest „Polityka ekologiczna państwa Polskiego na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014”, który określa kierunki polityki ekologicznej kraju.

Opracowanie to wyznacza ramy strategicznej polityki wspólnotowej na okres 4 lat z perspektywą na następne 4 lata.

Strategiczny cel „Polityki ekologicznej państwa Polskiego na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014” to stworzenie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych, infrastruktury społecznej), tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego oraz szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska.

Cele realizacyjne polityki ekologicznej państwa uwzględniają:

- wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- ochrona klimatu.

Wymienione cele zgodne są z zapisami VI Programu Działań na Rzecz Środowiska Unii Europejskiej oraz Strategią Unii Europejskiej dotyczącą Trwałego Rozwoju. Dokument ten określa priorytetowe pola działań w zakresie ochrony środowiska, co pozwala na skuteczną odpowiedź zarówno na wyzwania stawiane w wymiarze całej Ziemi, jak i na określone problemy napotkane na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym czy lokalnym.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Polityka ochrony środowiska Unii Europejskiej jest jedną z polityk wspólnotowych o najszerszym zasięgu. Jej zakres obejmuje wszystkie dziedziny życia społeczno – gospodarczego. Określa główne priorytety oraz zaplanowane działania w dziedzinie ochrony środowiska.

Dokumentem regionalnym obejmującym zagadnienia powstałego Programu, jest „Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2020”. Strategia wyznacza cele i działania, służące przełamywaniu strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych oraz podnoszeniu konkurencyjności regionu.

Celem strategicznym jest „podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zwiększenia zatrudnienia oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności”.

Ramy strategii wyznacza 8 głównych obszarów strategicznych, tj.:

- Gospodarka regionu
- Infrastruktura techniczna
- Obszary wiejskie i rolnictwo
- Ochrona środowiska
- Kapitał społeczny
- Współpraca międzynarodowa
- Ochrona zdrowia
- Zabezpieczenie społeczne.

Nadrzędnym celem Strategii jest zapewnienie województwu podkarpackiemu partnerskiej i konkurencyjnej pozycji w Polsce i Europie, w oparciu o geograficzne położenie, potencjał demograficzny, tradycje przemysłowe, walory środowiskowe, historyczne i kulturowe.

Zgodność założeń wdrażanego Programu z zapisami Strategii zawiera się w niżej wymienionych celach i priorytetach:

- zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej,
- wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu,
- rozwój kultury

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

- zwiększenie możliwości dostępu do kultury.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Nisko zakłada szczególną spójność z zapisami Strategii w odniesieniu do rozwoju Województwa Podkarpackiego związanego z kreowaniem regionu, jako obszaru zrównoważonego rozwoju integrującego cele społeczne, ekologiczne i gospodarcze, co stwarza możliwość realizacji potrzeb społeczeństwa oraz osiągnięcie wysokiego standardu życia.

Dokumentem spójnym z zapisami „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko”, jest „Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego”.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 jest najważniejszym instrumentem polityki regionalnej, jaka będzie realizowana w województwie podkarpackim w okresie od 2007 do 2013 roku. Celem nadrzędnym, jaki został określony w tym dokumencie, jest wzrost krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu oraz poprawa dostępności przestrzennej Podkarpacia. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe, poprzez różnego rodzaju inwestycje strukturalne, prowadzące m.in. do wzmacniania dostępności regionu, podnoszenia jego konkurencyjności, poprawy stanu środowiska naturalnego i kulturowego oraz podnoszenia poziomu edukacji.

Cele szczegółowe, jakie zostały opisane w tym dokumencie określono w oparciu o analizę poziomu społeczno-gospodarczego rozwoju województwa i obejmują one obszary wymagające wsparcia w celu usunięcia występujących na nich barier rozwojowych i podniesienia poziomu rozwoju gospodarczego regionu.

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 wyznaczono 8 osi priorytetowych, które systematyzują działania, jakie mają być podjęte w celu osiągnięcia celu nadrzędnego oraz celów szczegółowych programu operacyjnego:

1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka
2. Infrastruktura techniczna
3. Społeczeństwo informacyjne
4. Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom
5. Infrastruktura publiczna
6. Turystyka i kultura
7. Spójność wewnątrzregionalna

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

8. Pomoc techniczna

Dla osi priorytetowej nr 7 – „Spójność wewnątrzregionalna” określono, jako cel nadrzędny zmniejszenie różnic rozwojowych, występujących na obszarze województwa. Realizacja tego celu będzie możliwa poprzez wykonanie następujących celów szczegółowych:

- wzmocnienia ośrodków miejskich,
- ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów zdegradowanych,
- zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej obszarów zmarginalizowanych gospodarczo.

Spójność regionu podkreślona jest, jako istotna cecha województwa, służąca zapewnieniu całemu jego terytorium udziału we wzroście gospodarczym. Na umocnienie pozycji województwa jako całości wpływ będzie miało wsparcie obszarów przeżywających największe trudności strukturalne oraz włączenie ich w proces podnoszenia konkurencyjności regionu. Podkreślono, że różnice rozwojowe mają różne przyczyny.

W ramach niniejszej osi priorytetowej wyodrębniono trzy następujące typy obszarów problemowych, które kwalifikują się do przeprowadzenia w nich interwencji:

- wymagające rewitalizacji miasta lub ich części,
- obszary i obiekty zdegradowane, m.in. w wyniku: upadku przemysłu, likwidacji Państwowych Gospodarstw Rolnych, jednostek wojskowych, czy zaniechania rozpoczętych inwestycji ze względu na przemiany społeczno-gospodarcze,
- obszary zmarginalizowane gospodarczo charakteryzujące się niską skutecznością w przyciąganiu firm.

Wyznaczono trzy rodzaje działań, jakie wiążą się z osiągnięciem określonych w tej osi priorytetowej celów szczegółowych i rozwiązywaniem problemów cechujących wyżej wymienione obszary:

- Działanie 7.1 Rewitalizacja miast
- Działanie 7.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych
- Działanie 7.3 Aktywizacja obszarów zmarginalizowanych gospodarczo.

Nieprzypadkowo rewitalizacja miast została włączona do działań mających na celu wzmocnienie spójności regionu i poprawy rozwoju regionu, jako całości. Miasta są ośrodkami koncentracji miejsc pracy, przedsiębiorstw i szkół. Przyciągają osoby o wysokich kwalifikacjach, często o wyższym poziomie dochodów. Miasto gromadzi jednak zarówno czynniki, które stymulują ogólny rozwój, jak i spowalniające go – bezrobocie, przestępczość, wykluczenie społeczne. Takie procesy zachodzą w tych częściach miast, które zostały

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

dotknięte kryzysem, skupiły się w nich problemy, zarówno gospodarcze, jak i społeczne oraz przestrzenne. Jest to niebezpieczne dla miast jako całości, a także dla regionu, ponieważ to właśnie miasta powinny stawać się lokomotywami rozwoju, pociągającymi za sobą miejscowości, na które wywierają wpływ. Jeśli miasto lub jakaś jego część źle funkcjonuje, to rozwój całego obszaru jego oddziaływania jest zagrożony.

Środki w ramach tej osi priorytetowej, mają zostać przeznaczone na przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom zachodzącym w miastach zarówno w wymiarze technicznym, społecznym, gospodarczym jak i środowiskowym. Rewitalizacja ma za zadanie nie tylko ingerencję w przestrzeń i renowację obiektów, lecz także przywrócenie ich funkcji, które są ważne dla całego miasta oraz aktywizację mieszkańców. Dodatkowo należy podejmować kroki zmierzające do zaspokajania potrzeb mieszkańców związanych z mieszkalnictwem.

Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nisko jest w całości zgodny z powyższymi założeniami RPO. Renowacja wielu, często zabytkowych obiektów ma za zadanie nie tylko zwiększenie ich walorów estetycznych oraz poprawę ogólnego wyglądu miasta. Zakłada się także przywrócenie wielu obiektom ich funkcji, których obecnie nie mogą pełnić, ponieważ jest to niemożliwe ze względu na ich stan techniczny, a także (w kilku przypadkach) nadanie nowych, ważnych dla życia miasta i jego mieszkańców.

Przykładem budynku, któremu przywraca się pełnioną w przeszłości funkcję jest dawny browar. Budynek ten był już siedzibą instytucji kulturalnej – klubu Bazyliszek, który cieszył się dużym zainteresowaniem mieszkańców. Po zawieszeniu działalności przez klub, budynek w przeważającej części jest pustostanem. W ramach rewitalizacji planuje się przeniesienie do niego Biblioteki Miejskiej a także utworzenie Muzeum Miejskiego i Galerii Sztuki.

Zupełnie nowe przeznaczenie obiektu zaprojektowano dla budynku dawnego Pogotowia Ratunkowego, który nie jest obecnie wykorzystywany w żaden sposób.

Lokalny Program Rewitalizacji uwzględnia utworzenie w nim Centrum Aktywizacji Społecznej – Domu Jana Pawła II, które ma się zajmować działalnością społeczną, kulturalną i edukacyjną.

Trzecią grupę obiektów stanowią te, które w ramach rewitalizacji mają być lepiej przystosowane do pełnienia swojej funkcji. Jednym z nich jest Park Miejski, który po odnowie i odbudowie obiektów rekreacyjnych będzie bardziej atrakcyjnym miejscem dla mieszkańców i przyczyni się do wzrostu zainteresowania wypoczynkiem aktywnym.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Warto zauważyć, że w większości proponowanych działań rewitalizacyjnych osiągniętych będzie kilka rezultatów – poza ingerencją w przestrzeń i techniczną modernizacją przewidziane są także konkretne efekty gospodarcze i społeczne.

Rozwój oferty kulturalnej, aktywizacja seniorów, integracja niepełnosprawnych, promowanie rozwoju przedsiębiorczości – to tylko niektóre cele, jakie mają być osiągnięte poprzez planowane działania, a które przyczynią się do ożywienia społeczno-gospodarczego miasta. Dzięki wieloaspektowej rewitalizacji Nisko ma otrzymać bodziec rozwoju, stać się miejscem atrakcyjnym dla jego mieszkańców, a także dla otoczenia zewnętrznego.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Nisko stanowi również spójność ze Strategią Rozwoju Powiatu Nizańskiego na lata 2007 – 2013, w której wyróżniono siedem pól strategicznych, wokół których koncentrowała się będzie aktywna działalność samorządu w latach obowiązywania Strategii:

1. Aktywizacja terenów wiejskich.
2. Problemy zmniejszania bezrobocia.
3. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej.
4. Program ekorozwoju środowiska przyrodniczego.
5. Podniesienie poziomu wykształcenia i przekwalifikowanie dorosłych
6. Rozwój i racjonalizacja opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.
7. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

Problemy, jakie są charakterystyczne dla wyżej wymienionych pól strategicznych zgrupowano w trzech obszarach głównych:

1. Gospodarka.
2. Infrastruktura społeczna.
3. Środowisko przyrodnicze.

Dla każdego z obszarów określono cel główny, którego osiągnięcie przyczyni się do realizacji celu nadrzędnego Strategii i wizji powiatu. Wszystkie cele główne będą realizowane poprzez wykonanie zadań szczegółowych w kolejnych latach.

W przypadku obszaru pierwszego – gospodarczego, celem jest dobry rozwój gospodarki, przyjaznej dla środowiska naturalnego. Określono dwa podstawowe problemy, zakłócające realizację celu: niskie dochody mieszkańców, bezrobocie, brak miejsc pracy oraz nie w pełni wybudowana infrastruktura techniczna i drogowa. W ramach rozwiązywania

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

problemów szczególnie istotnych z punktu widzenia planowanej rewitalizacji miasta Nisko, warto wskazać następujące zadania: aktywizacja terenów gospodarczych powiatu, wspieranie i promocja, możliwość inwestowania na terenie powiatu, promocja lokalnych przedsięwzięć gospodarczych i produktu lokalnego. Bardzo ważne jest przekwalifikowanie bezrobotnych i tworzenie sprzyjających warunków do powstawania nowych miejsc pracy.

Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się w te działania. Jak już wspomniano, zaplanowano w nim działania mające na celu tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki. Położono nacisk na promowanie rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta poprzez utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej, którą stanowiłby wydzielony obszar, gdzie ułatwione byłoby lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej (teren uzbrojony, przeznaczony wyłącznie dla inwestorów i przedsiębiorców).

Dodatkowo w celu propagowania przedsiębiorczości i ułatwienia założenia przedsiębiorstwa planuje się utworzenie Gminnego Centrum Informacji. Będzie ono udzielać instrukcji oraz porad dla przedsiębiorców, a także udzielać istotnych informacji – na przykład o lokalach do wynajęcia, działkach przeznaczonych pod działalność gospodarczą.

W Strategii zwrócono uwagę na rozwój turystyki weekendowej i agroturystyki, która jest szansą na zwiększenie ruchu turystycznego w mieście Nisko, którego potencjał opiera się głównie na możliwości bycia regionalnym centrum turystyki weekendowej.

Działania zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji przyczynią się do poprawienia ogólnego wyglądu miasta, a zwłaszcza jego centralnej części, która dzięki odnowie ma szansę stać miejscem chętnie odwiedzanym zarówno przez mieszkańców, jak i przez turystów. Projektowana jest modernizacja budynków zabytkowych, które mogą być obiektami zainteresowania wycieczkowiczów. Renowacja Parku Miejskiego i wybudowanie w nim obiektów rekreacyjnych dodatkowo podniosą atrakcyjność Niska.

Proponowane działania dotyczące remontu Sanktuarium Świętego Józefa oraz zagospodarowanie terenów przyległych wraz z utworzeniem bazy noclegowej, docelowo mają zwiększyć ruch pielgrzymkowy w mieście. Wzbogacenie oferty kulturalnej Niska także może spowodować wzrost zainteresowania miastem mieszkańców województwa i przyczynić się do zwiększenia podróży wewnątrzregionalnych.

Projektowana rewitalizacja stworzy więc warunki do wykorzystania turystycznego potencjału miasta i przyczyni się do osiągnięcia części założeń Strategii Rozwoju Powiatu.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Dla obszaru drugiego, społecznego jako cel główny określono następująco: „Mądra, zdrowa i aktywna społeczność powiatu”. Problemami, które występują w tym obszarze są: nieefektywny system edukacji w powiecie, niezadowolający stan służby zdrowia i opieki społecznej, problemy bezpieczeństwa publicznego, brak zadowolającej oferty kulturalnej.

W celu rozwiązania tych problemów proponowane są następujące działania:

1. Efektywny system edukacji, podnoszenie poziomu wykształcenia i przekwalifikowanie dorosłych.
2. Rozwój i racjonalizacja opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.
3. Utrzymanie i poprawa bezpieczeństwa publicznego.
4. Nowoczesna oferta kulturalna, aktywność społeczna.

Rewitalizacja miasta Nisko bardzo szeroko wpisze się w szczegółowe działania dotyczące rozwiązywania problemów i realizacji powyższych założeń. Rozbudowa budynku NCK „Sokół” poprawi warunki lokalowe Nizańskiego Centrum Kultury, dzięki czemu jego oferta kulturalna będzie bogatsza i skierowana do większej grupy odbiorców. W mieście powstaną dwie nowe instytucje – Centrum Animacji Dorosłych (w ramach NCK „Sokół”) i Centrum Aktywizacji Społecznej, które staną się ośrodkami kulturalno-społecznymi z bogatą ofertą edukacyjną skierowaną zarówno do młodzieży, jak i do seniorów.

Oprócz działalności edukacyjnej centra przyczynią się do bardziej aktywnego uczestnictwa mieszkańców w lokalnym życiu społecznym. Modernizacja budynków szpitala i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej nie tylko poprawi ich estetykę, ale także pozytywnie wpłynie na funkcjonowanie tych placówek. Prace, jakie mają być wykonane w budynku szpitala poprawią warunki przebywania w nim pacjentów.

Rozbudowa OPS pozwoli na zwiększenie ilości osób objętych terapią, ułatwi dostęp do budynku osobom niepełnosprawnym i przyczyni się do efektywniejszego działania ośrodka. Wszystkie te działania przyczynią się do rozwiązywania problemów występujących w obszarze strategicznym – Infrastruktura społeczna. W zgodność ze Strategią Rozwoju Powiatu Nizańskiego wpisują się także działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa w mieście – na przykład monitoring na osiedlach.

Rewitalizacja miasta Niska jest więc spójna z wizją rozwoju powiatu nizańskiego. Działania, jakie mają być przeprowadzone w ramach rewitalizacji wpisują się w proponowane działania mające na celu rozwiązanie najbardziej palących i hamujących rozwój obszaru problemów.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Założenia „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko” są zgodne z zapisami „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko na lata 2007 – 2013”. W rozdziale 6.3.3. Obszar III: Rewitalizacja i rozwój terenów miejskich oraz odnowa wsi, jako cel strategiczny uznano *”Poprawę estetyki i przestrzeni miejskiej i wiejskiej z zachowaniem jej dotychczasowej funkcjonalności lub nadaniem nowej”*.

Dział ten obejmuje:

1. Rewitalizację miasta Nisko, w tym:
 - 1.1. Organizację miejsc rekreacji i wypoczynku
 - 1.2. Rewitalizację centrum miasta Niska
 - 1.3. Rewitalizację zdegradowanych budynków miejskich i nadanie im nowej funkcji
 - 1.4. Rewitalizację zdegradowanych osiedli mieszkaniowych
 - 1.5. Monitoring wizyjny w miejscach uznanych za niebezpieczne.
2. Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie miasta, w tym:
 - Wytyczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową
 - Przygotowanie i uzbrojenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową (Warchoły, Barce, Malce)
 - Budowa mieszkań socjalnych.
3. Odnowę i rozwój wsi, w tym:
 - Budowa, remont i wyposażenie obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno – kulturalne, turystyczne, rekreacyjne i sportowe na obszarach wiejskich
 - Kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej, w tym odnowa centrów wsi
 - Odnawianie lokalnych pomników historycznych, miejsc pamięci
 - Kultywowanie tradycji lokalnych oraz zachowanie tradycyjnych zawodów, rzemiosła
 - Zadania przyczyniające się do poprawy jakości życia lub zróżnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD Partnerstwo dla Ziemi Nizańskiej.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Aktem kierownictwa wewnętrznego określającym politykę przestrzenną gminy jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Nisko, przyjętym Uchwałą nr XXII/242/2000 Rady Miejskiej w Nisku z dnia 24 sierpnia 2000r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Nisko.

W Studium wyznaczono główne kierunki rozwoju Gminy w zakresie ochrony środowiska, ochrony dóbr kultury, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, tworzenia warunków przestrzennych dla rozwoju przedsiębiorczości, poprawy jakości życia mieszkańców, gospodarowania mieniem komunalnym.

Zadania, które zostały włączone w zakres Lokalnego Programu Rewitalizacji wpisują się w wyznaczone kierunki rozwoju Gminy Nisko, w szczególności z zakresu ochrony dóbr kultury (przywracanie wartości – rewaloryzacja obiektów i zespołów zabytkowych, właściwe ich wykorzystanie w sposób niekolidujący z ich charakterem), w zakresie tworzenia warunków dla rozwoju usług komercyjnych), w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców.

Wszystkie siedem obszarów i działania w ich obrębie, które wyznaczono do rewitalizacji w ramach Programu, są w pełni zgodne z ustaleniami Studium.

Planowana rewitalizacja jest zgodna z przeznaczeniem poszczególnych obszarów, dopuszczonym przez Studium.

Miasto Nisko nie jest w całości objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Spośród obszarów ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Nisko, objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego są:

- Park Miejski – Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Obszaru Przemysłowo – Usługowego w rejonie ul. Sandomierskiej w Nisku (Uchwała nr XX/218/08 Rady Miejskiej w Nisku z dnia 1 lipca 2008r.),
- Osiedle Tysiąclecia – III zmiana w Miejscowym Planie Ogólnym Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Nisko (Uchwała nr XXXVIII/340/97 Rady Miejskiej w Nisku z dnia 7 listopada 1997r.),
- Stary Browar – Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Obszaru Przemysłowo – Usługowego w rejonie ul. Sandomierskiej w Nisku (Uchwała nr XX/218/08 Rady Miejskiej w Nisku z dnia 1 lipca 2008r.).

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Zadania inwestycyjne, zakładające ingerencję w przestrzeń miejską zostały przypisane odpowiednim częściom miasta zgodnie z ich przeznaczeniem i funkcją określoną w planie.

Przykładem na zgodność działań rewitalizacyjnych z ustaleniami planu jest utworzenie Centrum Kultury w Starym Browarze, który położony jest na obszarze oznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, jako 2UP – teren zabudowy usługowo – produkcyjnej (w tym usług niekomercyjnych).

5. STAN ŚRODOWISKA

Miasto i Gmina Nisko położona jest w województwie podkarpackim, na terenie powiatu nizańskiego. Graniczy z gminami: *Bojanów, Jeżowe, Pysznica, Rudnik nad Sanem, Stalowa Wola, Ulanów*.

Gmina Nisko usytuowana jest w Kotlinie Sandomierskiej, na skraju Puszczy Sandomierskiej w północnej części województwa podkarpackiego na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych Lublin - Rzeszów i Sandomierz - Przemyśl. Przechodzi tam również linia kolejowa Rozwadów - Przeworsk. Jest jedną z siedmiu gmin powiatu nizańskiego. Siedziba Urzędu Gminy i Miasta znajduje się w mieście Nisko.

Główną rzeką przepływającą przez teren Gminy jest San wraz z dopływami.

Leży ona w obrębie stykających się trzech mezoregionów: Płaskowyżu Kolbuszowskiego, Płaskowyżu Tarnogrodzkiego i Równiny Biłgorajskiej. Na zachód i południe Gminy rozciąga się Puszcza Sandomierska, na północ Lasy Janowskie, zaś na wschód Puszcza Solska. Płaskowyż Kolbuszowski zajmuje środkową część Kotliny Sandomierskiej, wznosi się od 220 do 270 m n.p.m. i ma charakter rolniczo-leśny.

Równina Biłgorajska to kraina leśno-łąkowa, z pięknymi borami sosnowymi, licznymi wydmy, torfowiskami i jeziorkami. Płaskowyż Tarnogrodzki charakteryzuje się obecnością gleb lessowych sprzyjających rozwojowi rolnictwa.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

5.1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Według podziału fizyczno–geograficznego J. Kondrackiego (1977) teren Gminy położony jest w obrębie Kotliny Sandomierskiej. W morfologii terenu wyróżniają się dwie zasadnicze części północno–wschodnia (mezoregion Równiny Biłgorajskiej) południowa i południowo–zachodnia (mezoregion Doliny Dolnego Sanu). Stykające się ze sobą fragmenty mezoregionów różnią się wyniesieniem nad poziom morza i rzeźbą terenu. W obrębie Równiny Biłgorajskiej wydzielono dwie formy morfologiczne: wysoczyznę polodowcową i doliny boczne. Są to łagodne wzniesienia (160 – 195 m n.p.m.) rozcięte łagodnie wciętymi rozległymi dolinami w kształcie niecek o często podmokłych dnach. Wysoczyzna od doliny Sanu oddzielona jest stromą skarpą o wysokości 20 – 30 m. W obrębie doliny Dolnego Sanu wyróżnia się kilka poziomów terasowych – terasy akumulacyjno – erozyjne.

Deniwelacje terenu na obszarze Gminy sięgają 40 m, od 153 m n.p.m. w obrębie terasy zalewowej Sanu od 195 m n.p.m. w obrębie wysoczyzny.

5.2. RZEŻBA I UKSZTAŁTOWANIE TRENU

Pod względem geologicznym Gmina położona jest w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego. W budowie geologicznej terenu Gminy udział biorą utwory powstałe w:

- *trzeciorzędzie* – utwory tego wieku leżą bezpośrednio na starszym silnie zerodowanym prekambryjskim podłożu, wykształcone są jako ility krakowieckie, zalegające na różnych głębokościach od 3 m p.p.t. w obrębie Równiny Biłgorajskiej do 14 – 19 m p.p.t. w dolinie Sanu.
- *czwartorzędzie* – osady plejstocenu tworzą kompleks osadów: akumulacji rzecznej reprezentowanych przez Żwiry (w spągu) w stropie przez piaski pylaste, różnej frakcji występujące w dolinie Sanu, osady fluwioglacjalne i glacialne wykształcone w postaci piasków drobnych i średnich zawierających domieszki Żwirów i przewarstwione glinami zwałowymi występują na Równinie Biłgorajskiej, osady eoliczne – to piaski wydmowe tworzące płyty na powierzchni całej Gminy. Osady holocenu to 3 – 4 metrowa warstwa mad wykształconych

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

w postaci pyłów i glin pylastych oraz grunty organiczne (namuły organiczne ilaste i piaszczyste, torfy) występujące w postaci niewielkich niezbyt miąższych płatów.

5. 3. ZASOBY NATURALNE

Na terenie Gminy występują zasoby, które mogą stanowić surowiec dla przemysłu ceramicznego i budowlanego, są to: piaski wydymowe, piaski rzeczne, piaski i Żwirry wodno – lodowcowe, gliny zwałowe, gliny rzeczne i ropy trzeciorzędowe zaliczone do surowców pospolitych. Wstępnie zostały rozpoznane złoża surowców ilastych:

- złoża Malce – o szacunkowych zasobach perspektywicznych około 2 miliony m³ glin rzecznych;
- złoża Hawryły – o szacunkowych zasobach perspektywicznych około 1 miliona m³ glin rzecznych i około 10 milionów m³ ropy trzeciorzędowych;
- w kategorii A, B, C1 zostało udokumentowane złoża ropy trzeciorzędowych Zarzecze o zasobach – 843 000 m³.

Obecnie koncesją objęte są cztery złoża, utworzono dwa obszary górnicze dla wydobycia surowców pospolitych:

- OG Raclawice dla wydobycia piasków budowlanych o powierzchni 1,13 ha;
- OG Zarzecze – Kamień dla wydobycia surowców ilastych o powierzchni 1,80 ha;
- OG Hawryły;
- OG Zarzecze.

Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji wynosi około 31,29 ha.

5. 4. KLIMAT

Według regionalizacji klimatycznej obszar Gminy Nisko położony jest w obrębie sandomierskiego regionu klimatycznego, charakteryzującego się przewagą wpływów kontynentalnych. Tutejszy klimat charakteryzuje się upalnymi latami z niewielką ilością opadów, zimami dość łagodnymi, umiarkowanie śnieżnymi. Przeważają wiatry z kierunków

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

zachodnich, łączny udział wiatrów z kierunków południowego-zachodu, zachodu i północnego-zachodu dochodzi do 45%.

Zróżnicowanie rzeźby terenu i wyniesienie nad poziom morza wpływa na nieznaczne zróżnicowanie warunków klimatu lokalnego. Najbardziej korzystne warunki występują w obrębie wysoczyzny w zachodniej części Gminy. Są to tereny dobrze przewietrzane.

W obrębie teras zalewowych Sanu i dolin na wysoczyźnie występują mniej korzystne warunki, co wiąże się z tendencją do spływania i zalegania zimnych wilgotnych mas powietrza pochodzącego z wyżej położonych terenów. Specyficzny mikroklimat występuje w obrębie dużych kompleksów leśnych. Lasy wpływają łagodząco na dobowe ekstrema temperatury, modyfikując na warunki – „wietrzne” w ich otoczeniu przez ograniczenie prędkości i siły wiatru. Średnia temperatura powietrza w miesiącu styczniu wynosi około – 3,5°C średnia temperatura lipca wynosi +18°C.

Zima trwa około 92 dni w roku, lato 95 dni. Gminę Nisko, cechuje stosunkowo duże zachmurzenie. W ciągu roku liczba dni pochmurnych wynosi około 110 dni, liczba dni pogodnych wynosi średnio około 70. Średnia roczna suma opadów wynosi ok. 670 mm. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio 80 dni.

5.5. FLORA I FAUNA

Naturalny system powiązań ekologicznych na terenie Gminy tworzą: ekosystemy leśne - zajmujące powierzchnię 7 469 ha, co stanowi około 52% ogólnej powierzchni Gminy. Kompleksy leśne to pozostałości dawnej Puszczy Sandomierskiej. Występują tu głównie skupiska *boru mieszanego*, *boru świeżego wilgotnego* i *boru mokrego*. W drzewostanie dominuje *sosna* z niewielkimi domieszkami *jodły*, *modrzewia* i *brzozy*.

Ekosystemy dolin rzecznych - to roślinność teras zalewowych Sanu w postaci *zarośli łąkowych* składających się z *olchy drzewiastej* i *krzaczastej*, *wierzby* oraz gęsto porastającej *wikliny*.

Ekosystemy łąkowe - to rozległe obszary *Użytków zielonych* stanowiących bazę równowagi ekologicznej dla sąsiadujących łatwo wysuszających się obszarów.

Ekosystemy wodne – *starorzecza Sanu w obrębie doliny* z charakterystycznymi zespołami roślinnymi.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Bogate zbiorowiska szaty roślinnej sprzyjają bogactwu gatunków fauny. Ze środowiskiem leśnym związane są duże zwierzęta łowne, na terenie Leśnictwa Jeżowe znajdują się miejsca lęgowe i ostoja *wilka*, w Leśnictwie Barce – miejsca lęgowe *bociana czarnego*. Tereny otwarte tj. łąki i pola uprawne są biotopem *drobnej zwierzyny łownej*.

Dolina rzeki San podlega ochronie i jest objęta programem ochrony środowiska w ramach krajowej sieci ECONET-PL. Jako korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym. Wchodzi w skład europejskiej sieci ekologicznej.

5.6. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Teren Gminy odwadniany jest przez rzekę San i szereg drobnych cieków wpadających bezpośrednio do Sanu, większym dopływem jest rzeka Barcówka. Wody stojące na terenie Gminy, to starorzecza Sanu występujące w obrębie jego doliny. Wody powierzchniowe płynące są dziś najbardziej zanieczyszczonym elementem środowiska w Polsce, co jest następstwem nieracjonalnej gospodarki zasobami oraz odprowadzenia nadmiernej ilości ścieków.

Na terenie Gminy monitoringiem objęta jest rzeka San. San na odcinku przepływającym przez obszar Gminy aż do ujścia prowadzi wody pozaklasowe w klasyfikacji ogólnej. Jakość fizyko-chemicznych wskaźników zanieczyszczeń odpowiada III klasie czystości wód. Istotnym jest, iż wody o takim stopniu zanieczyszczenia są wprowadzane już na teren Gminy. Rzeka San jest również odbiornikiem oczyszczonych ścieków z oczyszczalni w Nisku.

Na terenie Gminy występuje jeden zasadniczy poziom wodonośny w obrębie piaszczysto – Żwirowych utworów czwartorzędowych. Zwierciadło wody tego poziomu stabilizuje się na głębokości od 1,5 do 4,5 m p.p.t. Uwzględniając zasięg występowania, wodonośność, zasobność, jakość wód oraz znaczenie dla gospodarki w kraju wydzielono GZWP. W obrębie jednego z nich znalazły się zasoby wód terenu Gminy – jest to zbiornik Nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów ustalony decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (KDH 1/013/6037/97) z dnia 18.07.1997 r., gdzie wydajność potencjalna otworu studniowego wynosi około 70 m³/h i istnieje możliwość

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

budowy dużych ujęć wody. Zbiornik swym zasięgiem obejmuje tereny położone wzdłuż Sanu po zachodniej jego stronie. Zasoby wód zbiornika są słabo chronione przed zanieczyszczeniem, czas migracji pionowej zanieczyszczeń wynosi 5 lat, tym samym niemal cały jego obszar wymaga najwyższej ochrony (ONO).

6. FORMY OCHRONY PRZYRODY

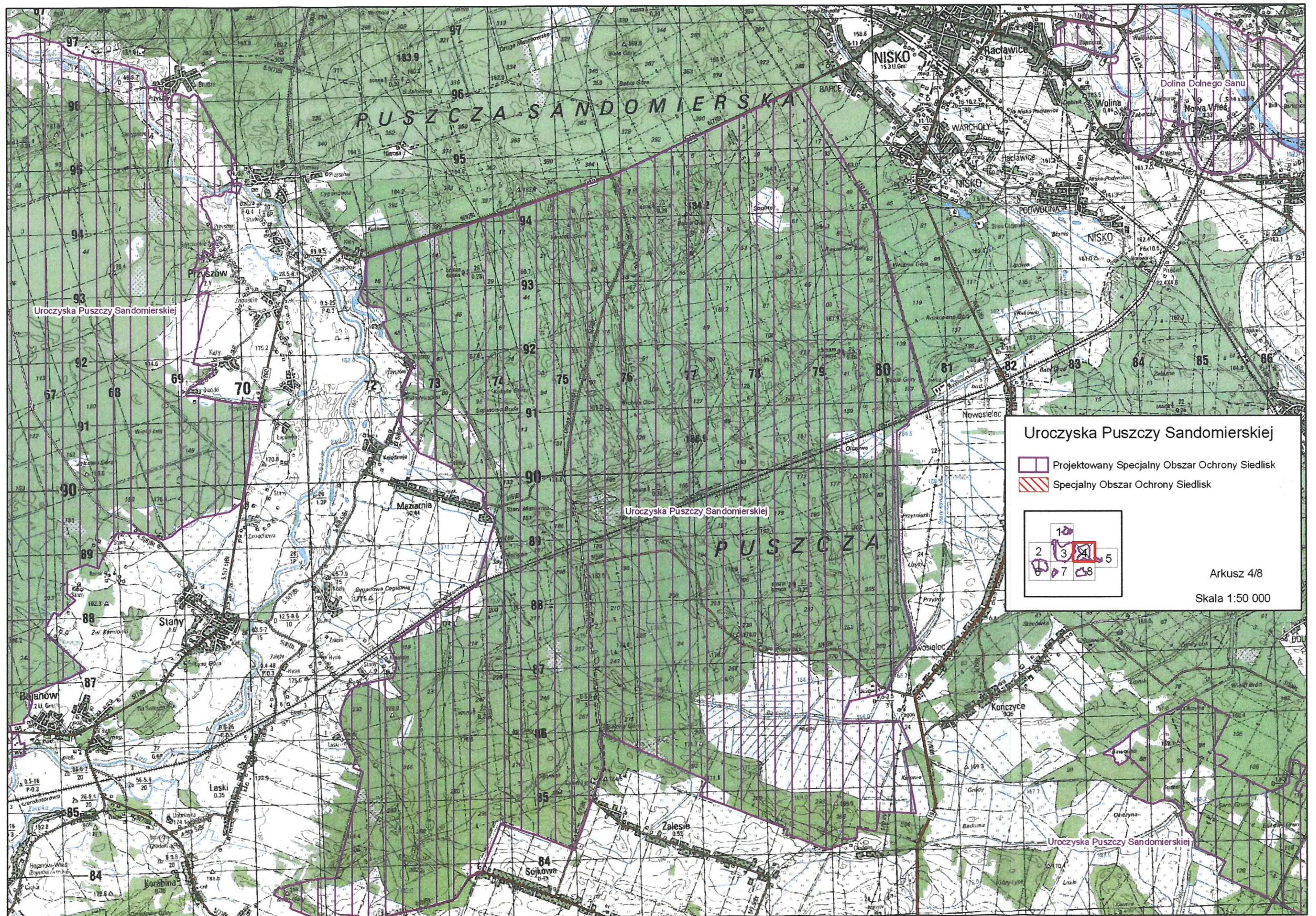
W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 poz. 880, z późn. zm.), w art. 6 wymienione zostały formy przyrody poddane ochronie, które obejmują:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo – krajobrazowe,
- ochronę gatunkową roślin, zwierząt i grzybów.

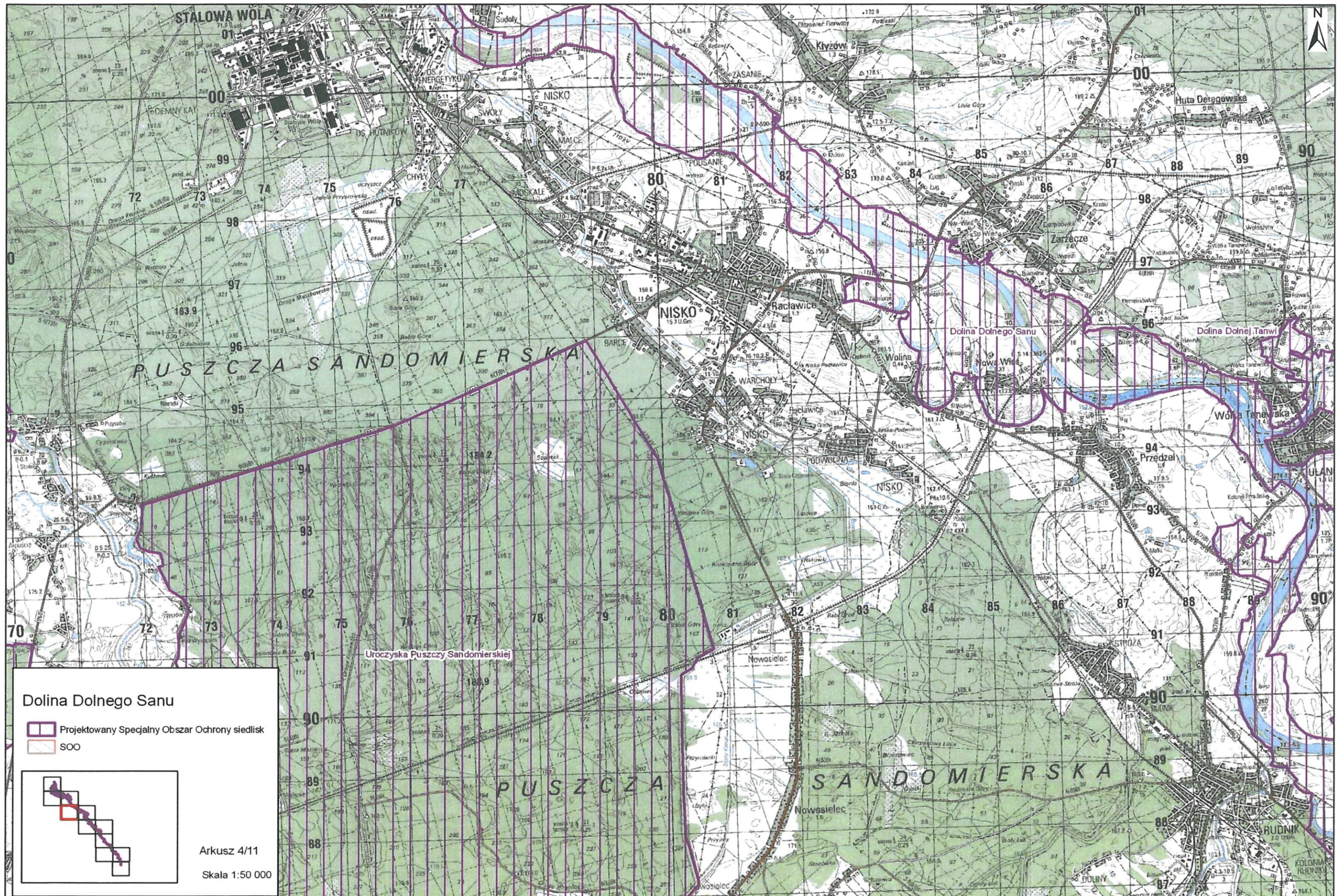
Na terenie Gminy i Miasta Nisko, z wymienionych wyżej form ochrony przyrody występują obszary Natura 2000 (planowane), pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne.

OBSZARY NATURA 2000

Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Obszary Natura 2000 znajdujące się na rozpatrywanym terenie obejmują część obszaru Uroczyska Puszczy Sandomierskiej (PLH18-20) oraz część obszaru Dolina Dolnego Sanu (PLH18-05). Wymienione obszary stanowią Projektowane Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (widoczne na załączonej mapie).

Obszar Dolina Dolnego Sanu obejmuje najciekawsze i najbardziej cenne przyrodniczo fragmenty doliny Dolnego Sanu na odcinku Jarosław - ujście. Dolina dolnego Sanu to druga obok doliny Wisły centralna dolina Kotliny Sandomierskiej. Na tym odcinku rzeka ma kierunek SE-NW, dolina ma szerokość 7-15 km i cechuje ją rzeźba typowa dla rzek w stadium dojrzałym. Zasadniczymi elementami jej budowy są: szerokie holocenijskie dno doliny oraz równie obszerna terasa plejstocenijska. W obrębie holocenijskiego dna występują dwa poziomy terasowe. Są nimi niższa terasa zalewowa (łęgowa) i wyższa terasa rędzenna.

Współczesny San, pomimo regulacji, cechuje się procesem korytowym właściwym rzekom roztokowym. W okresie niskich stanów wód rzeka tworzy piaszczyste odsypy w postaci plaż i ławic. Do obszaru włączony jest również fragment stromego zbocza doliny w okolicach Zarzecza i Krzeszowa. W dolinie dominuje krajobraz rolniczy.

Obszar Uroczyska Puszczy Sandomierskiej położony jest w centralnej części Kotliny Sandomierskiej, pokrytej w dużej mierze przez lasy. Zajmuje Równinę Tarnobrzeską oraz północną, krawędziową część Płaskowyżu Kolbuszowskiego.

Na pokrywę geologiczną składają się utwory pochodzenia fluwialnego, fluwioglacjalnego i glacialnego, które zalegają na nieprzepuszczalnych iłach mioceńskich. Taki układ warstw sprzyja zachowaniu wilgotności podłoża pomimo przeprowadzonych tu melioracji. Znamioną cechą obszaru są duże kontrasty siedliskowe, występujące często pomiędzy sąsiadującymi płacami roślinności. Z jednej strony są to ekosystemy wykształcone na piaszczystym i wybitnie suchym podłożu, z drugiej zaś położone w lokalnych obniżeniach i silnie uwilgotnione. Kotliną Sandomierską jest regionem o stosunkowo dużych, jak na tę część Polski, wpływach klimatu atlantyckiego. Obszar charakteryzuje się znacznym stopniem naturalności i małą gęstością zaludnienia. Głównymi sposobami użytkowania są tu gospodarka leśna i ekstensywne rolnictwo. W obszarze zlokalizowanych jest też kilka dużych, znaturalizowanych stawów hodowlanych oraz poligon wojskowy.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU
REWITALIZACJI MIASTA NISKO

POMNIKI PRZYRODY

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenie Gminy i Miasta Nisko znajduje się osiem drzew uznanych za pomniki przyrody. Nazwy gatunkowe oraz ich przybliżoną lokalizację podano w poniżej zamieszczonej tabeli.

Lp.	Nazwa gatunkowa	Miejscowość	Lokalizacja
1	Platan klonolistny <i>Platanus xhispanica</i> Mill. ex Munchh.	Nisko	Park Miejski
2	Sosna wejmutka <i>Pinus strobus</i> L.	Nisko	Park Miejski
3	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> L.	Nisko	Park Miejski
4	Klon pospolity <i>Acer platanoides</i> L.	Nisko	Park Miejski
5	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> L.	Nisko	Teren stanowiący własność Parafii Rzym. – Katolickiej w Nisku (obok byłego Pogotowia Ratunkowego)
6	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i> L.	Nisko	Sąsiedztwo dawnej Rządówki
7	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> L.	Raławice	Waldekówka
8	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i> L.	Raławice	Waldekówka

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

UŻYTKI EKOLOGICZNE

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na rozpatrywanym terenie utworzone zostały niżej wymienione użytki ekologiczne.

Lp.	Nazwa	Gmina	Lokalizacja	Opis	
1	Bardo II	Nisko	Nadleśnictwo Rudnik Leśnictwo Zatyki oddział 115a	bagno	Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Tarnobrzieskiego z dnia 4 marca 1997r. (Dz. Urz. Woj. Tarnobrz. Nr 5, poz. 42)
2	Trzciniowisko	Nisko	Nadleśnictwo Rudnik Leśnictwo Zatyki oddział 68c	Teren podmokły, zalewany, zarośnięty trzcina	Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Tarnobrzieskiego z dnia 4 marca 1997r. (Dz. Urz. Woj. Tarnobrz. Nr 5, poz. 42)
3	Uroczysko Bardo	Nisko	Nadleśnictwo Rudnik Leśnictwo Zatyki działka nr 5669/2 (cz.)	Bagno – teren podmokły o wysokim poziomie wód gruntowych i pokładzie torfu grubości 1m	Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Tarnobrzieskiego z dnia 4 marca 1997r. (Dz. Urz. Woj. Tarnobrz. Nr 5, poz. 42)

6.1. WPŁYW ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ NA FORMY OCHRONY PRZYRODY

Zaplanowane do wykonania działania nie obejmują terenów, na których znajdują się formy ochrony przyrody, wymienione w rozdziale 6. Jedyne wyjątek stanowi tu Park Miejski, na terenie którego rosną cztery drzewa stanowiące pomniki przyrody.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Zarówno z uwagi na ochronę przyrodniczą, jak również ze względu na zabytkowy charakter obiektu, przedsięwzięcia realizowane na jego terenie powinny być wykonywane z dużą ostrożnością i precyzją, przy użyciu odpowiedniego sprzętu. Powyższe zapewni właściwą ochronę drzewostanu przed uszkodzeniem lub zniszczeniem.

7. ZABYTKI

Na terenie Gminy i Miasta Nisko położone są obiekty zabytkowe pochodzące z XIX i XX wieku, z okresu intensywnego rozwoju gospodarczego tego obszaru.

Zewidencjonowano 60 obiektów zabytkowych, niejednokrotnie stanowiących wartości kulturowe rangi regionalnej. Obiekty sakralne, zespoły dworskie, kapliczki, cmentarze, domy mieszkalne i obiekty użyteczności publicznej zlokalizowane w Nisku oraz na terenie sąsiednich miejscowości - Zarzecza, Raclawic, Nowosielca, należą do walorów gminy, nadają jej niepowtarzalny charakter oraz podnoszą estetykę całego obszaru i stanowią ważny element dziedzictwa kulturowego regionu.

Na szczególną uwagę zasługuje zespół obiektów miejskich i przemysłowych z XIX XX wieku. W Nisku zachował się kwalifikujący się do ochrony małomiasteczkowy układ urbanistyczny w obrębie ulic Sandomierskiej, Paderewskiego, Wolności, Kościuszki, charakteryzujący przecinaniem się głównych ulic pod kątem prostym. Część zabytkowych obiektów Gminy i Miasta Nisko została objęta ochroną prawną z mocy ustawy o ochronie dóbr kultury poprzez wpis do rejestru zabytków.

NISKO	
1.	PARK MIEJSKI WRAZ ZE STREFAMI OCHRONY KONSERWATORSKIEJ NR REJESTRU 144 Założenia parkowe najprawdopodobniej mają swój początek w I połowie XIX wieku. Północną część parku stanowił gęsty lasek świerkowy, który został wycięty przez wojska rosyjskie pod koniec I wojny światowej. Zachowała się natomiast aleja dębowa, położona wzdłuż zachodniej granicy parku, przy której znajdowały się korty tenisowe. W północnej

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU
REWITALIZACJI MIASTA NISKO**

	<p>części parku rosły Żywotniki, obecnie występują tu pojedyncze egzemplarze, które są nienajlepszym stanie. W centralnej części znajdował się niewielki staw, który został osuszony po zrobieniu w latach powojennych w sąsiedztwie parku kolektora sanitarnego. Regularnie rosnące lipy i graby są pozostałościami po utrzymywanych w dawniejszych latach kręgach, gdzie w pierścieniu drzew umieszczano urządzenia rekreacyjne. W parku pozostało również kilka wielkich kamieni, które uprzednio służyły prawdopodobnie ochronie drzew przed przewróceniem. Drzewostan parku jest wiekowo silnie zróżnicowany, najstarsze pojedyncze drzewa o charakterze pomnikowym mają po 180-200 lat. Większość drzewostanu jest w wieku 80-100 lat (dęby, klony i lipy). Układ przestrzenny parku, jaki został ukształtowany przez starodrzew jest w dalszym ciągu czytelny. W latach 1949-1960 uzupełniono drzewostan parku. Obecnie park stał się parkiem o charakterze typowo miejskim. Park wpisany został do rejestru zabytków pod pozycją A-144 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 27 maja 1986.</p>
2.	<p>ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO POD WEZWANIEM ŚW. JOZEFA NR REJESTRU 437</p> <p>Kościół wraz z plebanią wybudowane zostały na przełomie XIX i XX wieku. Kościół jest obszerny i murowany. Skromne dekoracje harmonizują z oszczędnym planem architektonicznym. W 1998 roku świątynia podniesiona została do godności Sanktuarium św. Józefa, Oblubieńca NMP. Za świątynią znajduje się okazała plebania. Była ona powiększana i obecnie jest budowlą zwracającą uwagę zarówno swoimi rozmiarami, jak i motywami dekoracyjnymi. Jest to budynek piętrowy, murowany z cylindryczną wieżą, nakrytą stożkowym hełmem. Elewacja jest otynkowana, wzbogacona ceglana dekoracją – lizenami, arkadowymi flizami, gzymsem oraz obramowaniem okien i drzwi. Kościół wraz z plebanią i cmentarzem przykościelnym wpisany został do rejestru zabytków pod pozycją A-437 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 22 kwietnia 1991.</p>
3.	<p>CEGIELNIA Z SUSZARNIĄ NR REJESTRU 257</p> <p>Budynek pochodzi z 1905 roku, został wpisany do rejestru zabytków pod pozycją A-257 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia kwietnia 1981.</p>
4.	<p>CMENTARZ WOJENNY Z I WOJNY ŚWIATOWEJ NR REJESTRU 417</p> <p>Cmentarz poległych w czasie I Wojny Światowej Żołnierzy. Wpisany został do rejestru</p>

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU
REWITALIZACJI MIASTA NISKO**

	zabytków pod pozycją A-417 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 18 października 1989.
5.	DOM MUROWANY PRZY ULICY KOŚCIUSZKI 11 NR REJESTRU 142 Dom mieszkalny. Wpisany został do rejestru zabytków pod pozycją A-142 prawomocną decyzją Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora zabytków z siedzibą w Przemyślu z dnia 28 marca 2006 roku.
6.	NEOGOTYCKA KAPLICA W NISKU – MALCACH NR REJESTRU 140 Została ona wystawiona w 1910 roku przez małżeństwo Resseguier. Jest to ceglana kaplica, ozdobiona zewnętrzną dekoracją wykonaną w piaskowcu. Współcześnie dobudowano do niej kościół, w wyniku czego powstała świątynia pw. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski. Wpisana została do rejestru zabytków pod pozycją A-140 prawomocną decyzją Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora zabytków z siedzibą w Przemyślu z dnia 21 grudnia 2005 roku.
7.	NEOGOTYCKA KAPLICA GROBOWA W NISKU – WARCHOŁACH NR REJESTRU 255 Kaplica została wystawiona w 1889 roku. Jest ona murowana i tynkowana, składa się z prezbiterium i dwuprzęsłowego korpusu. Z zewnątrz opinają ją szkarpy, pomiędzy którymi znajdują się okna i nisze. Współcześnie kaplicę powiększono o część nawową i w ten sposób powstał kościół św. Jana Chrzciciela. Wpisana została do rejestru zabytków pod pozycją A-255 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 5 marca 1981 roku.
RACŁAWICE	
1.	CMENTARZ PARAFIALNY NR REJESTRU 383 Jest to lokalna nekropolia z wieloma grobami z XIX wieku. Wśród ich znajdują się także groby powstańców z okresu, gdy Polska była pod zaborami. Wpisany został do rejestru zabytków pod pozycją A-383 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 17 czerwca 1988 roku.
2.	PARK PODWORSKI NR REJESTRU 243 Ocalałe fragmenty XIX wiecznego, przydworskiego założenia parkowego, w którym znajduje się starodrzew, w tym pomniki przyrody: dąb szypułkowy i klon. Wpisany został do rejestru zabytków pod pozycją A-243 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU
REWITALIZACJI MIASTA NISKO

	w Tarnobrzegu z dnia 5 maja 1977 roku.
3.	<p>TEREN CMENTARZA PRZYKOŚCIELNEGO Z PLEBANIĄ I JEJ OTOCZENIEM (Z WYŁĄCZENIEM KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO I DZWONNICY) NR REJESTRU 438</p> <p>Jest to teren najstarszej parafii w gminie – św. Stanisława biskupa – męczennika. Została erygowana przed 1325 rokiem. Plebania zbudowana została na przełomie XVIII i XIX wieku. Jest to budynek mający wygląd dworku szlacheckiego. Posiada wsparty na dwóch kolumnach ganek ozdobiony jest gzymsami. Przed plebanią stoi stara figura św. Antoniego. Zespół obiektów wpisany został do rejestru zabytków pod pozycją A-438 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 19 czerwca 1991 roku.</p>
ZARZECZE	
1.	<p>NAJSTARSZA CZĘŚĆ CMENTARZA PARAFII RZYMSKO – KATOLICKIEJ NR REJESTRU 353</p> <p>wpisana została do rejestru zabytków pod pozycją A-353 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Tarnobrzegu z dnia 14 czerwca 1988 roku.</p>
2.	<p>CMENTARZ WOJENNY Z OKRESU I WOJNY ŚWIATOWEJ, POŁOŻONY W ZARZECZU – PODBORKU NR REJESTRU 334</p> <p>Wpisany do rejestru zabytków pod pozycją A-334 prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Tarnobrzegu z dnia 13 czerwca 1988 roku.</p>

Dodatkowo do rejestru zabytków ruchomych wpisana została figura Świętej Rodziny, usytuowana przy ulicy Sopotckiej obok budynku dawnej rządcówki w Nisku – Malcach (pozycja B – 136).

Na szczególną uwagę zasługują również zespoły zabudowy przemysłowej i budynki użyteczności publicznej (m.in. stolarnia, siedziba Urzędu Miasta i Gminy) oraz zabudowy małomiasteczkowej przy ulicach Wolności, Sandomierskiej, Kościuszki, Mickiewicza, które w większości mają swój rodowód w XIX i w początkach XX wieku.

Uzupełnieniem tych zasobów są liczne stanowiska archeologiczne.

Ponadto na terenie Gminy i Miasta Nisko ustalono następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej, która obejmuje obszar i zabytki wpisane do rejestru

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

- Strefa ochrony konserwatorskiej zewnętrznych powiązań widokowych – w jej granicach ustala się zakaz lokalizacji nowych obiektów kubaturowych i sadzenia drzew
- Strefa ochrony ekologicznej – w strefie tej obowiązuje szczególna ochrona walorów krajobrazowych i przyrodniczych oraz dbałość o staranne wkomponowanie obiektów i urządzeń w krajobraz
- Strefa ochrony archeologicznej – ochroną objęto stanowiska archeologiczne przeznaczone do trwałego zachowania.

Na terenie miasta Nisko w ramach stref, ochroną objęte są: centralna część miasta, park miejski, obiekty zabytkowe położone w pozostałych częściach i walory przyrodniczo – krajobrazowe obszaru.

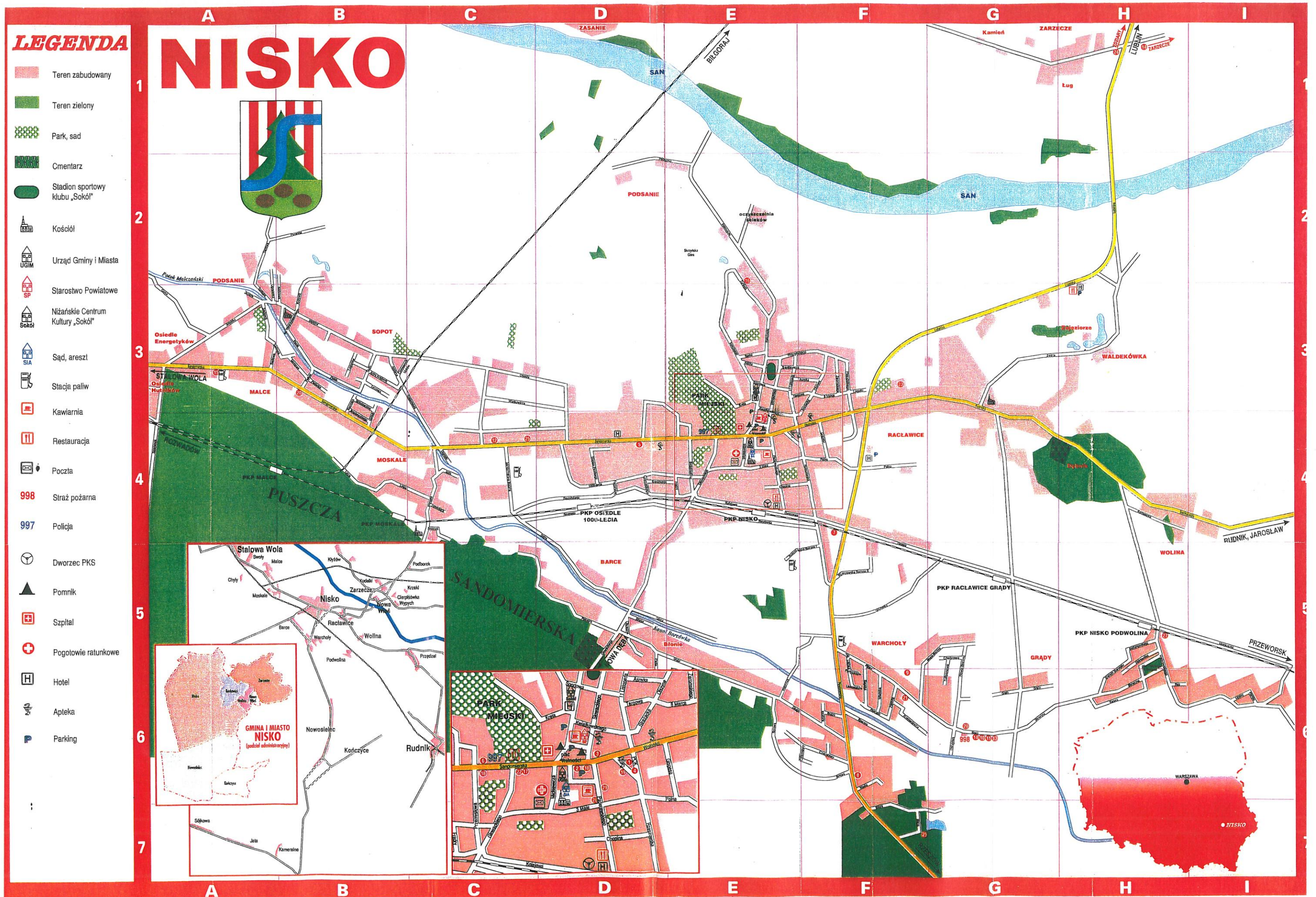
Podczas wykonywanych prac, wymienione wyżej obiekty i budynki zabytkowe, położone na terenie objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Nisko nie będą narażone na zniszczenie lub uszkodzenie. Część budynków oraz Park Miejski, włączone zostaną w prace renowacyjne zmierzające do poprawy ich wizerunku.

8. OBSZAR OBJĘTY „LOKALNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI”

Obszar pierwszy – Centrum Miasta

Centrum miasta jest to obszar obejmujący ściśle centrum Niska – Plac Wolności z najbliższym otoczeniem, wraz z początkowymi odcinkami ważniejszych ulic, które od niego odchodzą – Kościuszki, Słowackiego (aż do ulicy Sportowej), Mickiewicza, Paderewskiego. Do obszaru centrum włączono również fragment ulicy 3 – go Maja, przy której położony jest Ośrodek Pomocy Społecznej.

Obecnie wygląd nizańskiego rynku pozbawiony jest spójnej koncepcji architektonicznej. Część budynków stylem znacznie odbiega od historycznej zabudowy, z kolei budynki zachowujące historyczny układ są w dużej mierze zniszczone, co również psuje estetykę tego miejsca. Problemy przestrzenne uniemożliwiają pełnienie przez centralną część miasta roli miejsca koncentracji procesów gospodarczych i społecznych.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Obszar drugi – Park Miejski

Park Miejski usytuowany jest w centrum miasta, z wejściem głównym od strony ulicy Sandomierskiej, w pobliżu północnego narożnika Placu Wolności. Od strony wschodniej przylega do ulicy Krętej, od południowej - do ulicy Sandomierskiej. Park Miejski jest niewłaściwie zagospodarowany, zaburzona jest jego estetyka, znacznie obniżona funkcjonalność. Obszar ten nie zaspokaja potrzeb mieszkańców w zakresie rekreacji, wywołując tym samym negatywne skutki społeczne.

Obszar trzeci – osiedle przy ulicy Rzeszowskiej

Osiedle położone jest w początkowym odcinku ulicy Rzeszowskiej, odchodzącym od ulicy Wolności, do skrzyżowania z ulicą PCK. Osiedle położone jest blisko centrum miasta. Wiele budynków posiada obniżony standard, niewłaściwie zagospodarowany jest także teren wokół budynków, co sprawia, że posiada ono niską funkcjonalność.

Konieczna jest również poprawa bezpieczeństwa jego mieszkańców i poziomu rozwoju infrastruktury.

Obszar czwarty – Osiedle Tysiąclecia

Osiedle Tysiąclecia zajmuje obszar położony wzdłuż ulicy Tysiąclecia, od ulicy Wojska Polskiego, równoległe do ulicy Sandomierskiej. Osiedle Tysiąclecia jest największym osiedlem mieszkaniowym na terenie miasta. Jest to duże skupisko bloków mieszkalnych, które ze względu na swoją specyfikę, jak i znaczenie dla miasta zostało włączone w proces rewitalizacji. Duże osiedla mieszkalne stanowią największe skupiska ludności w miastach, w związku z czym często generują się w nich zjawiska niekorzystne dla życia społeczności lokalnych, takie jak przestępczość, bezrobocie, wykluczenie społeczne. Dodatkowo Osiedle tysiąclecia charakteryzuje się złym stanem budynków i infrastruktury technicznej, co znacznie utrudnia bytowanie mieszkańcom oraz podnosi koszty dostaw ciepła.

Obszar piąty – osiedle Leśnik

Osiedle Leśnik jest najdalej położonym od centrum obszarem włączonym do Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko. Usytuowane jest przy ulicy Rzeszowskiej, niedaleko granic administracyjnych miasta, przy trasie wylotowej na Rzeszów.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Osiedle Leśnik jest znacznie oddalone od centrum miasta, przylega do przebiegającej przez miasto, ruchliwej drogi krajowej nr 19.

Położenie osiedla powoduje utrudnienie życia mieszkańców. Są oni oddaleni od ośrodków gospodarczych, administracyjnych i kulturalnych miasta. Duże natężenie ruchu na drodze krajowej numer 19 podnosi poziom hałasu i stanowi zagrożenie dla pieszych oraz kierowców planujących włączyć się do ruchu m.in. z terenu osiedla.

Obszar szósty – Stary Browar

Stary Browar położony jest pomiędzy centrum miasta, a osiedlami mieszkaniowymi, przy ulicy Sandomierskiej. Jest to budynek, który powinien zostać wykorzystany do pełnienia funkcji kulturalnych i społecznych, ze względu na jego specyficzne położenie i rolę, jaką pełnił w przeszłości.

Obecnie jest tylko częściowo zagospodarowany, nie pełni użytecznych społecznie funkcji i ulega stopniowej degradacji.

Obszar siódmy – Dworzec PKP

Obszar dworca znajduje się przy przecięciu trzech ulic – Paderewskiego, Kolejowej i Dworcowej. Usytuowany jest niedaleko ścisłego centrum miasta. Zaburzone są estetyka i ład przestrzenny tego obszaru. Niewłaściwe zagospodarowanie utrudnia jego funkcjonowanie, wykorzystanie zgodnie z przeznaczeniem, a także rozwój turystyki i obsługę przyjezdnych.

8. 1. ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Głównym celem rewitalizacji jest podniesienie standardu życia mieszkańców, aktywizacja życia społecznego i gospodarczego Niska oraz wykreowanie pozytywnego wizerunku miasta, co podniesie jego atrakcyjność dla osób i podmiotów gospodarczych z zewnątrz. Do jego osiągnięcia przyczyni się rozwiązywanie poszczególnych problemów przestrzennych, gospodarczych i społecznych, z których wynikają cele pośrednie rewitalizacji miasta i osiągnięcie których jest warunkiem koniecznym uzyskania pożądaných efektów.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Lista celów pośrednich wygląda następująco:

- poprawa estetyki przestrzeni publicznej miasta oraz osiedli mieszkalnych
- wzmocnienie lub nadanie nowych funkcji obiektom i poszczególnym częściom miasta
- poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej
- aktywizacja gospodarcza miasta
- utworzenie nowych miejsc pracy, zmniejszenie liczby bezrobotnych
- rozwój życia społecznego i kulturalnego
- rozwój turystyki weekendowej
- utworzenie miejsc wypoczynku i rekreacji w mieście
- wzrost bezpieczeństwa mieszkańców

Warto zauważyć, że uzyskanie zamierzonych rezultatów każdego z działań podejmowanych w ramach rewitalizacji stanowić będzie komplementarny czynnik stymulujący rozwój społeczno – gospodarczy Niska. Działania, jakie planuje się podjąć w ramach rewitalizacji dotyczą różnych dziedzin i dzięki temu należy spodziewać się, że będą one skuteczne, a ich efekty będą odczuwane przez możliwie największą część lokalnej społeczności. Z całą pewnością należy stwierdzić, że planowana rewitalizacja miasta Nisko stwarza dużą szansę na wykorzystanie potencjału miasta oraz wyznacza kierunki działań na lata następne.

9. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Ocenę wpływu realizacji zamierzeń Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko na poszczególne elementy środowiska przedstawiono w poniższej tabeli. Poszczególne oceny skutków realizacji zadań, w zależności od stopnia ich oddziaływania na środowisko, podzielono na:

- przewidywane oddziaływania pozytywne - P
- przewidywane oddziaływania negatywne – N
- przewidywane oddziaływania obojętne – O
- brak możliwości jednoznacznego określenia – B
- przewidywany krótkotrwały wpływ – K

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

ZAMIERZONE DZIAŁANIA	ELEMENTY ŚRODOWISKA												
	RÓŻNORODNOŚĆ BIologiczna	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODA	POWIETRZE	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	KLIMAT	ZASOBY NATURALNE	ZABYTKI	DOBRA MATERIALNE	FORMY OCHRONY PRZYRODY
DZIAŁANIA TECHNICZNO - MATERIALNE													
OBSZAR I – CENTRUM MIASTA													
1. Modernizacja budynku przy Placu Wolności 1	O	P	O	O	O	O	K	K	O	O	P	P	O
2. Modernizacja budynku Starostwa – rewitalizacja przez przywrócenie przedwojennej formy architektonicznej budynków w Nisku przy Placu Wolności 2 i 3	O	P	O	O	O	O	K	K	O	O	P	P	O
3. Modernizacja budynku Urzędu Gminy	O	P	O	O	O	O	K	K	O	O	P	P	O
4. Modernizacja budynku Ośrodka Pomocy Społecznej	O	P	O	O	O	O	K	K	O	O	O	P	O
5. Odnowa Sanktuarium Świętego Józefa – Centrum Aktywizacji Społecznej w Nisku	O	P	O	O	O	O	K	K	O	O	P	P	O
6. Modernizacja budynku byłego gimnazjum przy ul. Kościuszki i utworzenie Centrum Animacji Dorosłych w Nisku	O	P	O	O	O	O	K	K	O	O	P	P	O
7. Modernizacja budynku NCK Sokół	O	P	O	O	O	O	K	K	O	O	P	P	O
8. Przebudowa przewiązki pomiędzy Urzędem a Aresztem	O	P	O	O	O	O	K	K	O	O	P	P	O
9. Modernizacja budynku Szpitala	O	P	O	O	O	O	K	K	O	O	P	P	O
	K	P	K	K	O	O	K	K	O	O	P	P	O

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

10. Odnowa Dużych Plant													
11. Odnowa Małych Plant	K	P	K	K	O	O	K	K	O	O	P	P	O
OBSZAR II – PARK MIEJSKI													
1. Rewitalizacja Parku Miejskiego	K	P	B	B	O	O	K	K	O	O	P	P	O
OBSZAR III – OSIEDLE PRZY ULICY RZESZOWSKIEJ													
1. Modernizacja bloków mieszkalnych	O	K	O	O	O	O	K	K	O	O	O	P	O
2. Odnowa terenu wokół osiedla	K	K	K	K	O	O	K	K	O	O	O	P	O
OBSZAR IV – OSIEDLE TYSIĄCLECIA													
1. Modernizacja drogi wewnątrzosiedlowej	B	K	B	B	O	K	K	K	O	P	O	P	O
2. Odnowa placu zabaw przy bloku nr 16	O	P	O	O	O	O	K	O	O	O	O	P	O
3. Odnowa terenu rekreacyjnego przy bloku nr 20	O	P	O	O	O	O	K	O	O	O	O	P	O
4. Zamontowanie monitoringu	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	P	O
5. Renowacja elewacji i docieplenie ścian budynków w technologii lekko - mokrej	O	P	O	O	O	O	K	K	O	O	O	P	O
6. Docieplenie stropodachów	O	P	O	O	O	O	O	K	O	O	O	P	O
7. Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w części wspólnej, budynki przy ulicy Wojska Polskiego 7	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	P	O
8. Komunikacja – poprawa stanu nawierzchni dróg, przebudowa parkingu, chodniki z kostki brukowej – tereny wokół budynków przy ulicy Wojska Polskiego 5	B	K	B	B	O	K	K	K	O	O	O	P	O
9. Modernizacja istniejących kontenerów i wprowadzenie segregacji odpadów – budynki przy ulicy Wojska Polskiego 7	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	P	O
10. Rekultywacja terenów zielonych wokół budynków przy ulicy Wojska Polskiego 7	P	P	B	P	O	O	P	P	O	O	O	P	O

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

11. Poprawa bezpieczeństwa – budynki przy ulicy Wojska Polskiego 7	O	P	O	O	O	K	K	O	O	O	O	P	O
12. Modernizacja istniejących placów zabaw przy budynkach przy ulicy Wojska polskiego	O	P	O	O	O	O	K	O	O	O	O	P	O
13. Renowacja elewacji i docieplenie ścian budynków w technologii lekko - mokrej	O	P	O	O	O	O	K	K	O	O	O	P	O
14. Docieplenie stropodachów	O	P	O	O	O	O	O	K	O	O	O	P	O
15. Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych budynków	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	P	O
16. Modernizacja istniejących kontenerów i wprowadzenie segregacji odpadów – budynki 8A, 8B, 8C, 8D, 22 usytuowane na terenie Osiedla 1000 – lecia oraz budynek przy ul. Wojska Polskiego 5	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	P	O
17. Komunikacja – poprawa stanu nawierzchni drogi osiedlowej, przebudowa parkingu, chodniki z kostki brukowej i podjazdy dla niepełnosprawnych (ciągi pieszo – jezdne) – rejon budynków będących w administrowaniu SBM – Osiedle 1000 - lecia	B	K	B	B	O	K	K	K	O	P	O	P	O
18. Modernizacja istniejących placów zabaw i rekreacji – rejon budynków będących w administrowaniu SBM – Osiedle 1000 - lecia	O	P	O	O	O	O	K	O	O	O	O	P	O
19. Rekultywacja terenów zielonych – rejon budynków będących w administrowaniu SBM – Osiedle 1000 - lecia	P	P	B	P	O	O	P	P	O	O	O	P	O
20. Poprawa bezpieczeństwa – rejon budynków będących w administrowaniu SBM – Osiedle 1000 - lecia	O	P	O	O	O	K	K	O	O	O	O	P	O
OBSZAR V – OSIEDLE LEŚNIK													
1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych	O	P	O	O	O	O	K	K	O	O	O	P	O
2. Stworzenie punktu wypoczynku i miejsca zabaw dla dzieci i mieszkańców osiedla	P	P	B	P	O	O	P	P	O	O	O	P	O
3. Modernizacja ogrodzenia	O	P	O	K	O	O	K	K	O	O	O	P	O
4. Modernizacja ciągu pieszo - jezdnego	B	K	B	B	O	K	K	K	O	P	O	P	O

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

5. Stworzenie osiedlowego centrum selektywnej zbiórki odpadów	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	P	O
OBSZAR VI – STARY BROWAR													
1. Utworzenie Centrum Kulturalnego	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	P	O
OBSZAR VII – DWORZEC PKP													
1. Modernizacja budynku Dworca	O	P	O	O	O	O	K	K	O	O	P	P	O
2. Zagospodarowanie terenu wokół dworca PKP	B	P	B	B	O	O	K	K	O	O	P	P	O
DZIAŁANIA SPOŁECZNE													
1. Aktywizacja bezrobotnych mieszkańców	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
2. Stworzenie oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej dla dzieci młodzieży	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
3. Aktywizacja seniorów poprzez działalność Centrum Animacji Dorosłych	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
4. Rozwój społeczeństwa informacyjnego	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
5. Integracja niepełnosprawnych	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
6. Rozwój świadomości ekologicznej wśród mieszkańców	P	P	P	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O
7. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
DZIAŁANIA GOSPODARCZE													
1. Promowanie rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
2. Rozwój turystyki i rekreacji	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
3. Podnoszenie kwalifikacji ogólnych lub zawodowych przez przedsiębiorców i ich pracowników	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

10. OGRANICZENIE ODDZIAŁYWAŃ

Przedsięwzięcia, których realizacja zaplanowana została w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Nisko, mogą spowodować jedynie przejściowe uciążliwości dla środowiska, w tym ludzi. Należą do nich przede wszystkim prace związane z realizacją remontów i modernizacji budynków, dróg oraz placów. Jednakże oddziaływania te, jeżeli wystąpią to będą mieć charakter krótkoterminowy i przede wszystkim odwracalny.

Minimalizacja oddziaływań związanych z wykonywaniem prac powinna uwzględniać niżej wymienione czynności:

- zastosowanie maszyn i pojazdów o niskiej emisji hałasu i spalin do otoczenia
- praca maszyn i urządzeń dowożących materiały i surowce powinna odbywać się w porze dziennej
- stosowanie rozwiązań technicznych i technologicznych odpowiednich dla danego rodzaju prac
- utworzenie szlaków komunikacyjnych dla pojazdów i maszyn budowlanych
- zabezpieczenie drzewostanu znajdującego się w pobliżu wykonywanych prac
- w rejonach skupisk drzew prace powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków.

11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Nisko został opracowany na podstawie analizy problemów występujących na terenie Gminy i Miasta Nisko, przy uwzględnieniu uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców miasta.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

Na podstawie powyższego sformułowane zostały kierunki działań rewitalizacyjnych oraz cel główny i cele pośrednie rewitalizacji.

Obszary działań rewitalizacyjnych określone zostały na podstawie przeprowadzonych analiz z uwzględnieniem najbardziej zaniedbanych dzielnic miasta. W związku z powyższym, modyfikacja koncepcji rewitalizacji miasta dotyczyć może jedynie:

- wyboru technik stosowanych przy wykonywaniu określonych działań,
- zmiany kolejności realizacji działań,
- wyboru alternatywnych funkcji dla wybranych obiektów.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Nisko zakłada wykonanie prac, które nie wpłyną niekorzystnie na środowisko, natomiast spowodują poprawę wizerunku miasta, a tym samym pośrednio przyczynią się do poprawy jakości życia ludzi.

12. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Nisko nie zakłada realizacji zadań, których wykonanie mogłoby spowodować transgraniczne oddziaływanie na środowisko.

Skala zaproponowanych w Programie przedsięwzięć ma charakter lokalny, w związku z czym oddziaływanie na środowisko (w tym przypadku nieznaczne) zamknięte zostanie w ograniczonej przestrzeni miejskiej.

13. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI PROJEKTU LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Jednostką nadzorującą prawidłowy przebieg realizacji zadań, jakie zostały ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Nisko jest Urząd Gminy i Miasta Nisko, w obrębie którego zostanie utworzony Komitet Monitorujący proces rewitalizacji. Posiedzenia Komitetu Monitorującego, zwoływane przez Burmistrza Gminy i Miasta, będą

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

się odbywały co najmniej raz w roku, a wnioski z jego prac będą przedstawiane Radzie Gminy i Miasta. Dodatkowo, wyznaczona zostanie osoba odpowiedzialna za przygotowanie rocznych sprawozdań z realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ocena wyników realizacji Programu Rewitalizacji będzie dokonywana przez Komitet Monitorujący. Będzie ona polegała na weryfikacji założeń przyjętych w Programie i dotyczących poszczególnych przedsięwzięć, które wyrażone są w postaci odpowiednich wskaźników.

Dla każdego projektu ujętego w Programie na lata 2008 – 2013 przyjęto wskaźniki osiągnięcia celu w postaci produktu i rezultatu. Ich wartości będą podstawą do weryfikacji poszczególnych zadań, a tym samym i realizacji całego Programu. Komitet Monitorujący z przeprowadzonej oceny przygotowuje raport wraz z oceną wdrażania Programu. Za wykonanie poszczególnych zaleceń po dokonanej ocenie odpowiedzialne będą merytoryczne Wydziały Urzędu Gminy i Miasta, bądź jednostki organizacyjne.

Dodatkowo, zaplanowano przeprowadzenie konsultacji społecznych, których wyniki nie tylko pozwolą na rzetelną ocenę procesu rewitalizacji i jego wpływu na życie mieszkańców, lecz także umożliwią dokładne określenie kierunków polityki miasta na lata następne.

Duży wpływ na wynik procesu realizacji będzie mieć szerokie informowanie lokalnej społeczności o planowanych działaniach oraz o wielkości poniesionych nakładów finansowych. Do uzyskania pożądaných efektów konieczna jest czytelna i otwarta na dialog komunikacja społeczna. Ma ona zapewnić dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji, zachęcić społeczność lokalną do wyrażania własnych opinii i zbudować przyjazną atmosferę dla działań podejmowanych przez wszystkie grupy zaangażowane w proces rewitalizacji.

Zaplanowano szeroką promocję zarówno działań, jakie mają być podejmowane w ramach procesu rewitalizacji, jak i sposobów ich finansowania. Informacje o przebiegu procesu rewitalizacji będą przekazywane zarówno podczas spotkań Burmistrza i Rady Miejskiej z mieszkańcami, jak również poprzez lokalne media i strony internetowe miasta.

Projekt Programu będzie przedmiotem konsultacji z przedstawicielami wszystkich komisji Rady Gminy i Miasta. Po zatwierdzeniu go przez Radę zostanie zamieszczony na oficjalnej stronie internetowej Gminy i Miasta Nisko.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

14. STRESZCZENIE

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko została sporządzona na podstawie wymogów wynikających z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

Zakres merytoryczny Prognozy, zgodnie z art. 53 wymienionej ustawy, został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym.

Celem wykonania Prognozy było określenie wpływu na środowisko, przedsięwzięć zaplanowanych do wykonania w związku z realizacją zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Nisko.

W niniejszej Prognozie opisano aktualny stan środowiska. Szczególnemu opisowi poddany został obszar, który planuje się poddać procesowi rewitalizacji.

Przedstawione zostały przewidywane do wykonania zadania, które poddano ocenie ze względu na możliwość ich znaczącego oddziaływania na środowisko. Po dokonaniu dokładnej analizy zamierzonych działań, z uwzględnieniem terenu, na którym planowane jest prowadzenie prac, uznano że wykonanie działań zaplanowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Nisko, nie spowoduje długotrwałego znaczącego oddziaływania na środowisko.

Występujące uciążliwości zostaną ograniczone do działań krótkotrwałych, niewpływających negatywnie na środowisko naturalne, zabytki oraz ludzi. W celu zminimalizowania uciążliwości dla ludzi, wynikających z wykonywania zadań Programowych, w Prognozie oddziaływania na środowisko zaproponowano rozwiązania zmierzające do minimalizacji oddziaływań.

Uwzględniając całość analizowanego zagadnienia, uznano że realizacja zadań wyszczególnionych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Nisko, nie spowoduje znaczącego oddziaływania na żaden z komponentów środowiska.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA NISKO

WYKAZ MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

1. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy i Miasta Nisko na lata 2008 – 2013. Akordbud – Consulting Sp. Z o.o. Kraków, styczeń 2008r.
2. Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Nisko. ABRYŚ Sp. z o.o., sierpień 2004r.
3. Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Nisko. Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego, czerwiec 2004r.
4. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Nisko. Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXII/242/2000 Rady Miejskiej w Nisku z dnia 24 sierpnia 2000r. Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Oddział Zamiejscowy w Tarnobrzegu.
5. Wykaz zabytków nieruchomych i ruchomych z terenu Gminy i Miasta Nisko wpisanych do Rejestru Zabytków. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Przemyślu Delegatura w Tarnobrzegu (stan na 20.06.2007r.)
6. Strona internetowa Gminy i Miasta Nisko: <http://www.nisko.pl>